BRONARCHIEF KANSSPELEN | OCA-LEESKOPIE

Kansspeldeelname Caribisch Nederland 2026

2026D54025

Ipsos I&O en RE-Quest; in opdracht van WODC | Onderzoeksrapport; parlementaire bijlage | Aan de Kamer aangeboden: 29 oktober 2026

Onderzoek van Ipsos I&O en RE-Quest in opdracht van het WODC, rapport 2026/177, gedateerd september 2026 en aan de Kamer aangeboden op 29 oktober 2026. Het veldwerk vond plaats van 14 tot 31 mei 2026. De uitkomsten voor Sint Eustatius en Saba beschrijven de bereikte respondenten en zijn niet geëxtrapoleerd naar de totale bevolking.

Oorspronkelijk document vanaf de volgende pagina

Dit OCA-navigatievoorblad is toegevoegd. De 84 oorspronkelijke PDF-pagina's volgen ongewijzigd en behouden hun eigen paginanummers. Het oorspronkelijke PDF-bestand is afzonderlijk bewaard.

Lees het bijbehorende dossier

Dossiers en persinformatie

Open deze leespagina op OCA

Officiële bron:

https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2026D54025

Deelname aan kansspelen in Caribisch Nederland: meting 2026

Rapport Ipsos I&O in samenwerking met RE-Quest
in opdracht van
Wetenschappelijk Onderzoek – en Datacentrum (WODC)

RE-Quest
RESEARCH & CONSULTANCY

Ipsos i&O

Colofon

Uitgave
Ipsos I&O
Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam

Rapportnummer
2026/177

Datum
september 2026

Opdrachtgever
Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC)

Begeleidingscommissie
- Drs. Olivier Hendriks (Wetenschappelijk medewerker WODC)
- Margot Koenders, Msc (beleidsmedewerker, Ministerie van Justitie en Veiligheid, DG Straffen en Beschermen, afdeling Integriteit en Kansspelen)
- Prof. Dr. Peter Lugtig (Hoogleraar, Universiteit Utrecht)
- Dr. Gert-Jan Meerkerk (docent, Universiteit Utrecht en onderzoekspartner Kansspelautoriteit)
- Dr. Anouk Tuijnman (senior onderzoeker, Trimbos-instituut)

Auteurs
- Dewi Hollander, Msc. (Ipsos I&O)
- Drs. Jaap Bouwmeester (Ipsos I&O)
- Charlotte van Miltenburg, Msc. (Ipsos I&O)
- Renske Pin, PhD. (RE-Quest)
- Elton Villarreal, MSc. (RE-Quest)

Copyright
Overname van gegevens uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld: Hollander, D., Bouwmeester, J.A., Van Miltenburg, C., Pin, R. en Villarreal, E. (2026). *Deelname aan kansspelen in Caribisch Nederland, meting 2026* (2026/177). Ipsos I&O en RE-Quest, in opdracht van het WODC.

Inhoud

Managementsamenvatting 5

1 Inleiding 16

1.1 Achtergrond 16
1.2 Doelstelling, onderzoeksvragen en afbakening 16
1.3 Context van het onderzoek 17
1.4 Onderzoek naar kansspeldeelname in Europees Nederland 18
1.5 Uitvoering van het onderzoek 19
1.6 Reikwijdte en beperkingen van de uitkomsten 23
1.7 Leeswijzer 26

Bonaire 27

2 Deelname aan kansspelen op Bonaire 29

2.1 Wat is de deelname aan kansspelen? 29
2.2 Welke kansspelen worden er gespeeld? 30
2.3 Wat is de frequentie van spelen? 31
2.4 Wat zijn de redenen om mee te doen aan kansspelen? 31
2.5 Wat wordt uitgegeven aan kansspelen? 32
2.6 Speelgedrag van mensen in de omgeving 33

3 Risicovol gokgedrag en gokschade 35

3.1 Risicovol gokgedrag 35
3.2 Problemen veroorzaakt door gokken 36
3.3 Hulp en ondersteuning 39

4 Perspectief op kansspelen 40

4.1 Hoe kijken inwoners naar kansspelen? 40
4.2 Hoe kijken inwoners naar hulp bij problemen rond kansspelen? 42

Sint Eustatius 44

5 Deelname aan kansspelen op Sint Eustatius 46

5.1 Wat is de deelname aan kansspelen? 46
5.2 Welke kansspelen worden er gespeeld? 46
5.3 Wat is de frequentie van spelen? 47
5.4 Wat zijn de redenen om mee te doen aan kansspelen? 48
5.5 Wat wordt uitgegeven aan kansspelen? 49
5.6 Speelgedrag van mensen in de omgeving 50

6 Risicovol gokgedrag en gokschade 52

6.1 Risicovol gokgedrag 52
6.2 Problemen veroorzaakt door gokken 52

7 Perspectief op kansspelen 56

7.1 Hoe kijken inwoners naar kansspelen? 56
7.2 Hoe kijken inwoners naar hulp bij problemen rond kansspelen? 57

Saba 58

8 Deelname aan kansspelen op Saba 60

8.1 Wat is de deelname aan kansspelen? 60

8.2 Welke kansspelen worden er gespeeld? 60

8.3 Wat is de frequentie van spelen? 61

8.4 Wat zijn de redenen om mee te doen aan kansspelen? 62

8.5 Wat wordt uitgegeven aan kansspelen? 63

8.6 Speelgedrag van mensen in de omgeving 63

9 Risicovol gokgedrag en gokschade 65

9.1 Risicovol gokgedrag 65

9.2 Problemen veroorzaakt door gokken 65

10 Perspectief op kansspelen 68

10.1 Hoe kijken inwoners naar kansspelen? 68

10.2 Hoe kijken inwoners naar hulp bij problemen rond kansspelen? 69

11 Slotbeschouwing 70

Bijlagen 72

A Responsoverzicht 73

B. Toelichting op gebruik van de PGSI 74

C. Vragenlijst 76

Managementsamenvatting

Achtergrond, doelstelling en context van het onderzoek

Achtergrond

Sinds 2011 werkt de Nederlandse overheid aan de modernisering van het kansspelbeleid. Een belangrijke stap hierin was de legalisering van online kansspelen in 2021. Tegelijkertijd groeiden de zorgen over problematisch gokgedrag en gokschade. Daarom zijn sindsdien verschillende maatregelen genomen, zoals een verbod op ongerichte reclame voor bepaalde kansspelen (2023), nieuwe regels voor speellimieten en bewust speelgedrag (2024) en een vernieuwde visie op kansspelen (2025). Centraal daarin staat de bescherming van burgers tegen de risico's en negatieve effecten van kansspelen.[1]

Sinds 10 oktober 2010 maken Bonaire, Sint Eustatius en Saba als bijzondere gemeenten deel uit van Nederland. De doelen en uitgangspunten van het Nederlandse kansspelbeleid gelden daarom ook voor Caribisch Nederland. Specifieke regels voor onder meer online kansspelen, reclame en zorgplicht zijn hier echter niet rechtstreeks van toepassing. Voor de BES-eilanden geldt eigen specifieke wetgeving, die met name is gericht op de voorwaarden voor het afgeven van vergunningen voor kansspelen.[2]

De deelname aan kansspelen wordt in Europees Nederland al langere tijd gemonitord. Omdat de staatssecretaris heeft aangegeven dat de visie op kansspelen ook voor Caribisch Nederland geldt, is besloten deze monitoring in 2026 voor het eerst ook onder inwoners van Bonaire, Saba en Sint Eustatius uit te voeren.

Doel

Het onderzoek dient inzicht te geven in het aandeel inwoners van Caribisch Nederland dat deelneemt aan verschillende soorten kansspelen en de mate waarin sprake is van risicovol of problematisch speelgedrag. Daaruit volgen twee onderzoeksvragen:

1. Welk aandeel van de inwoners neemt deel aan verschillende kansspelen, uitgesplitst naar spelsoort, risicocategorie en leeftijd?
2. In welke mate vertonen inwoners risicovol of problematisch speelgedrag?

Afbakening

De doelgroep van het onderzoek bestaat uit inwoners van Bonaire, Saba en Sint Eustatius van 18 jaar en ouder, ongeacht hun wettelijke of administratieve status. Niet-geregistreerde inwoners behoren tot de doelgroep omdat zij een substantieel deel van de bevolking vormen en kwetsbaar kunnen zijn voor de gevolgen van gokproblematiek.

Het onderzoek richt zich uitsluitend op kansspelen waarbij deelnemers zelf geld inzetten. Gratis winacties en promotionele loterijen vallen buiten de afbakening. De onderzoeksvragen hebben betrekking op deelname in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek.

---

[1] *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, Visie op kansspelen en beleidsreactie op de evaluatie van de Wet kansspelen op afstand, Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 24 557, nr. 244, 14 februari 2025.*
[2] *https://wetten.overheid.nl/BWBR0028450/2010-10-10*

Daarbij gaat het om deelname aan kansspelen door inwoners van de eilanden, ongeacht de geografische locatie waar dit plaatsvindt. Dat kan zijn op het eiland zelf of elders.

Context van het onderzoek
Bonaire, Saba en Sint Eustatius verschillen in omvang en in het beschikbare kansspelaanbod. Op Bonaire is het aanbod het meest uitgebreid, met twee vergunde casino's en een lokale nummerloterij (*Wega di Number*) die via meerdere verkooppunten wordt aangeboden. Op Sint Eustatius bestaat het vergunde aanbod uit drie loterijen en één casino met speelautomaten. Op Saba is het formele aanbod het kleinst en beperkt dit zich tot één loterijvergunning met één verkooppunt. Daarnaast komen op alle drie de eilanden andere spelvormen voor die deels onder het lokale vergunningenstelsel vallen. Voorbeelden van voor het Caribisch gebied kenmerkende spelvormen zijn *Bon Kune* (een variant van bingo), *Wega di Number* (een nummerloterij) en *raffles* (kleinschalige loterijen die vaak worden georganiseerd voor fondsenwerving door verenigingen, kerken of goede doelen).

Bonaire, Saba en Sint Eustatius zijn sterk verbonden met omliggende landen en eilanden. Zo worden op de eilanden loten verkocht voor loterijen van naburige eilanden. Verder zijn er intensieve vervoersverbindingen van Saba en Sint Eustatius naar Sint Maarten, waar het kansspelaanbod aanzienlijk groter is. Ook Bonaire kent sterke verbindingen met Curaçao en, in mindere mate, Aruba. Hierdoor nemen inwoners mogelijk ook buiten hun eigen eiland deel aan kansspelen.

Uitvoering van het onderzoek

Methode
Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een straat-enquête op locatie op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Er is gekozen voor deze methode omdat er in Caribisch Nederland geen bruikbare onderzoekspanels beschikbaar zijn en ook een schriftelijke benadering van inwoners doorgaans een lage respons oplevert. Een belangrijk voordeel van een straat-enquête is dat uiteenlopende bevolkingsgroepen op een laagdrempelige manier zijn te bereiken. Maar er zijn ook duidelijke nadelen en beperkingen. Zo kan dataverzameling door middel van een straat-enquête gepaard gaan met selectiviteit in de respons. Personen die minder mobiel zijn of weinig gebruikmaken van openbare voorzieningen kunnen ondervertegenwoordigd zijn. Ook is het denkbaar dat niet-geregistreerde inwoners minder bereid zijn tot deelname. Verder is het denkbaar dat het invullen van de vragenlijsten in de openbare ruimte, en dus mogelijk zichtbaar voor anderen, de kans op eerlijke en open antwoorden over het eigen gokgedrag verkleint.

Uitvoering van de dataverzameling
Het veldwerk vond plaats tussen 14 en 31 mei 2026. Om de deelname zo laagdrempelig mogelijk te houden en een zo gevarieerd mogelijke responsgroep te laten deelnemen, is het veldwerk als volgt uitgevoerd. Respondenten zijn op uiteenlopende openbare locaties aselect aangesproken. Op Bonaire gebeurde dit vooral bij supermarkten en bouwmarkten. Op Sint Eustatius en Saba is daarnaast ook op andere plekken in de openbare ruimte geënquêteerd. Respondenten konden de vragenlijst zelfstandig en vertrouwelijk invullen op een tablet, zonder dat de veldwerker meekeek. Een beperkt deel (ongeveer één op de zes) van de respondenten heeft wel hulp gehad van een veldwerker. Dat varieerde van technische ondersteuning bij het gebruik van de tablet tot het geven van toelichting op vragen en, in enkele gevallen, het voorlezen van de vragen en het invoeren van antwoorden.

Op alle eilanden is gewerkt met lokale veldwerkteams die vooraf zijn geïnstrueerd over het doel van het onderzoek, de vragenlijst en het belang van een zo willekeurig mogelijke selectie van respondenten. Tijdens het veldwerk is voortdurend gemonitord of de respons naar leeftijd en geslacht voldoende aansloot bij de bevolkingssamenstelling. Waar nodig zijn aanvullende inspanningen verricht om ondervertegenwoordigde groepen te bereiken.

Vragenlijst
De vragenlijst is gebaseerd op het onderzoek naar deelname aan kansspelen in Europees Nederland, maar ingekort en vereenvoudigd voor afname op locatie. Daarnaast is gebruikgemaakt van ervaringen uit een onderzoek naar kansspelen op Sint Maarten. Om de vragenlijst beter aan te laten sluiten bij de lokale context zijn eilandspecifieke spelvormen opgenomen. De vragenlijst was beschikbaar in het Nederlands, Engels en Spaans; op Bonaire ook in het Papiamentu.

Respons, betrouwbaarheid en representativiteit
In totaal namen 822 inwoners deel aan het onderzoek: 654 op Bonaire, 101 op Sint Eustatius en 67 op Saba. Deze verschillen in responsomvang hebben gevolgen voor de statistische betrouwbaarheid van de uitkomsten. Voor Bonaire zijn op basis van de omvang en de samenstelling van de respons uitspraken te doen over de gehele volwassen bevolking. Om de representativiteit verder te vergroten zijn de resultaten gewogen naar leeftijd en geslacht op basis van gegevens van het CBS. Voor Sint Eustatius en Saba ligt dat anders. Door de beperkte omvang van de respons zijn de foutmarges relatief groot en wijkt de samenstelling van de respons af van de bevolkingssamenstelling. Verder bleven, ondanks inspanningen om deze groepen gericht op te zoeken, op Sint Eustatius en Saba jongeren (18-34 jaar) en ouderen (65+) ondervertegenwoordigd.

Reikwijdte en beperkingen
Uit het bovenstaande is een aantal aandachtspunten en beperkingen af te leiden die van belang zijn bij de interpretatie van de uitkomsten.

- In de eerste plaats zijn de resultaten gebaseerd op zelfrapportage. Antwoorden kunnen worden beïnvloed door herinneringseffecten of sociaal wenselijke beantwoording.
- Daarnaast kent de gehanteerde methode, een straat-enquête, enkele beperkingen. Mogelijk zijn inwoners die weinig mobiel zijn, minder goed in de respons vertegenwoordigd. Verder kan het afnemen van enquêtes in de openbare ruimte hebben geleid tot terughoudendheid bij het beantwoorden van vragen over het eigen gokgedrag. Dit effect zou zich met name kunnen voordoen op Sint Eustatius en Saba vanwege de kleinschaligheid van de gemeenschap. Hierdoor is in de resultaten mogelijk sprake van een onderschatting van de deelname aan kansspelen en/of de nadelige gevolgen daarvan.
- Voor het vaststellen van risicovol gokgedrag is gebruikgemaakt van de verkorte versie van de Problem Gambling Severity Index (PGSI). Hoewel de PGSI internationaal wordt toegepast als screeningsinstrument, is de maatstaf vooral gevalideerd in Noord-Amerikaanse contexten en slechts beperkt onderzocht binnen Caribische populaties. De resultaten wat betreft de mate waarin kansspelers risicovol gedrag vertonen, moeten daarom als indicatief worden beschouwd.

Op grond van het bovenstaande is gekozen voor verschillende benaderingswijzen bij het presenteren van de uitkomsten in dit rapport. De onderzoeksresultaten voor Bonaire bieden op basis van de statistische nauwkeurigheid en de toegepaste weging een goed onderbouwde indicatie van de aard en omvang van de deelname aan kansspelen en de daarmee samenhangende gevolgen binnen de gehele volwassen bevolking van Bonaire. Uiteraard wel met inachtneming van bovenstaande aandachtspunten en beperkingen ten aanzien van de representativiteit van de uitkomsten en de validiteit van de antwoorden.

De onderzoeksresultaten voor Sint Eustatius en Saba zijn gebaseerd op een relatief kleine responsgroep en kennen daardoor meer statistische onzekerheid. De resultaten zijn voor deze eilanden niet geëxtrapoleerd naar de totale bevolking, mede vanwege de beschreven beperkingen die aan de onderzoeksmethode zijn verbonden. De rapportage beschrijft daarom de ervaringen en opvattingen van de bereikte respondenten, zonder daar uitspraken over alle inwoners aan te verbinden. Desondanks geven ook deze uitkomsten, gelet op de brede spreiding van het veldwerk over locaties en tijdstippen en de inzet van lokale veldwerkers waardevol inzicht in de ervaringen en opvattingen van inwoners op beide eilanden.

Voor de uitkomsten voor alle drie de eilanden geldt dat voorzichtig dient te worden omgegaan met het vergelijken van de resultaten met andere onderzoeken naar deelname aan kansspelen. Omdat de uitkomsten voor Sint Eustatius en Saba indicatief zijn, is enige terughoudendheid op zijn plaats bij onderlinge vergelijkingen tussen de drie BES-eilanden. Verschillen in onderzoeksmethode, vraagstelling en meetinstrumenten beperken bovendien de vergelijkbaarheid met onderzoeken in Europees Nederland en bijvoorbeeld ook met het onderzoek naar kansspeldeelname op Sint Maarten in 2025.

Uitkomsten Bonaire

Deelname aan kansspelen

In totaal namen 654 inwoners van Bonaire deel aan het onderzoek. De helft van de inwoners (50%) van Bonaire nam in de 12 maanden voorafgaand aan de enquête deel aan één of meerdere kansspelen. Een op de zes (17%) speelde langer dan zes maanden geleden voor het laatst en een derde (34%) deed nog nooit mee aan een kansspel.
Van degene die in de afgelopen 12 maanden speelden, deed iets minder dan de helft (44%) dit op een fysieke locatie en een kwart (24%) speelde (ook) wel eens online.

Tabel 0.1 - Deelnemers aan kansspelen in de bevolking (18 jaar e.o.) in de afgelopen 12 maanden

	puntschatting in procenten en aantal inwoners	95% betrouwbaarheidsinterval in procenten en aantal inwoners
Deelname aan één of meerdere kansspelen op fysieke locatie	44% (10.000)	40%-48% (9.100-10.800)
Deelname aan één of meerdere online kansspelen	24% (5.400)	21%-27% (4.600-6.100)

De meest gespeelde kansspelen zijn allemaal kansspelen op een fysieke locatie, namelijk loterijen (26%), domino's, bingo, bon kune, poker en/of andere kaartspellen (23%) en casinospelen (19%).
Een kwart (25%) van de kansspelers geeft maandelijks gemiddeld meer dan 100 dollar uit aan kansspelen en 20 procent tussen de 50 en de 100 dollar. Bijna een derde van alle kansspelers wil niet zeggen hoeveel ze uitgaven.

Risicovol gokgedrag en gokschade

Vier op tien (41%) deelnemers aan kansspelen zijn op basis van hun PGSI-score te typeren als 'niet-problematische gokkers'. Een groep van vergelijkbare omvang (40%) valt in de categorie 'laag-risico gokker' en 19 procent valt onder de noemer 'gematigd-risico gokker'. Laag en gematigd risicogokken komt iets vaker voor onder mannen dan onder vrouwen: onder mannelijke kansspelers valt 65 procent in de groep laag of gematigd risicogokker; onder vrouwelijke spelers is dit 51 procent. Ook zijn verschillen zichtbaar naar leeftijd. Waar de helft van de spelers boven de 45 jaar in de groep van laag- of gematigd-risicogokker zit, is

dat bij 18- tot en met 29-jarigen 72 procent. Op basis van de PGSI-scores valt geen enkele speler in de categorie ‘hoog-risico gokker’.

Figuur 0.1 - Risicoprofiel deelnemers aan kansspelen op Bonaire (op basis van PGSI-score)
Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=329)

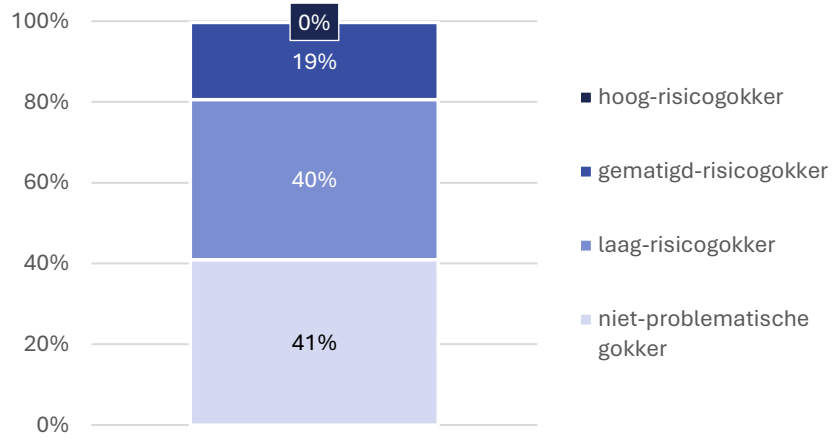

Dat geen enkele deelnemer aan kansspelen op basis van de PGSI-score in de hoogste risicoklasse valt, wil niet zeggen dat deelname aan kansspelen op Bonaire geen problemen oplevert. In de eerste plaats omdat de PGSI-score niet meer is dan een indicatieve maatstaf en mogelijk is het invullen van de vragenlijsten op straat ten koste gegaan van de eerlijkheid en openheid van beantwoording. Verder zegt 7 procent van de deelnemers aan kansspelen, als gevolg van kansspelen problemen te hebben ondervonden. Dit betreft met name problemen op financieel gebied (5%), mentale of fysieke problemen (3%) en/of sociale problemen (1%).

Perspectieven op kansspelen

Een andere indicatie dat deelname aan kansspelen niet altijd probleemloos verloopt is te ontlenen aan de publieke opinie. Bijna de helft van de inwoners (46%) ziet kansspelen als een serieus probleem op Bonaire. Vooral inwoners die zelf niet spelen delen deze opvatting. Tegelijkertijd zijn inwoners kritisch over de ondersteuning bij gokproblemen. Bijna de helft denkt dat er onvoldoende hulp beschikbaar is (48%) en dat mensen met gokproblemen waarschijnlijk geen hulp zullen zoeken (49%). Op alle drie de stellingen geeft een relatief grote groep inwoners aan het antwoord niet zeker te weten. Dit wijst erop dat kennis over kansspelen en de gevolgen ervan niet altijd vanzelfsprekend is.

Figuur 0.2 – Opinies over kansspelen
Basis: alle respondenten Bonaire (n=654)

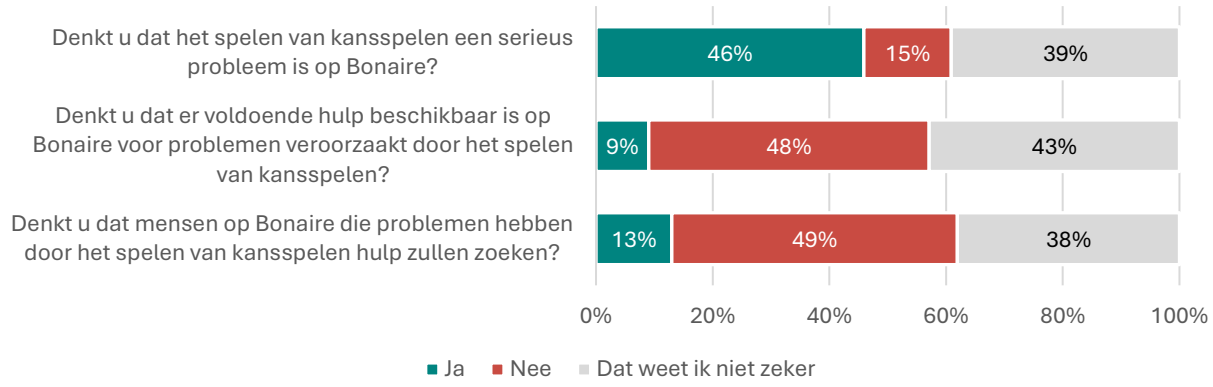

Ruim de helft van de inwoners van Bonaire (57%) ziet kansspelen als een slechte gewoonte, vergelijkbaar met roken of alcoholgebruik. Ongeveer vier op de tien (38%) zien het als een vorm van ontspanning. Iets kleinere groepen zien het als een financiële strategie (32%) of als een culturele of religieuze gewoonte (26%).

Ongeveer vier op de tien inwoners (37%) denken dat kansspelen op de lange termijn meer verlies dan winst opleveren. Een vergelijkbare groep (32%) weet dit niet zeker en de rest (31%) denkt dat je op lange termijn meer wint dan verliest. Een kwart (26%) gelooft dat keuzes of rituelen invloed kunnen hebben op de uitkomst van kansspelen.

Uitkomsten Sint Eustatius

Deelname aan kansspelen

In totaal namen 101 inwoners van Sint Eustatius deel aan het onderzoek. Van hen deed iets meer dan de helft (53%) in de afgelopen 12 maanden mee aan één of meerdere kansspelen. Ongeveer een op de acht (13%) nam ooit deel aan een kansspel, maar niet in het afgelopen jaar. Een derde (34%) speelde nooit eerder een kansspel.

Tabel 0.2 - Deelname aan kansspelen, in de afgelopen 12 maanden en langer geleden
Basis: alle respondenten op Sint Eustatius (n=101)

	%
Deelname aan kansspelen in de afgelopen 12 maanden	53%
Deelname aan kansspelen langer dan 12 maanden geleden	13%
Geen deelname aan kansspelen	34%

De kansspelen waar respondenten op fysieke locaties met name aan meedoen, zijn loterijen (37%), spellen als domino's, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen (32%), en casinospelen (23%). Van de online kansspelen worden casinospelen en loterijen het meest gespeeld (respectievelijk door 14% en 12% van de respondenten). Aan online bingo, online wedden op sportwedstrijden of online poker en andere kaartspellen deden minder respondenten mee.
Ruim een derde (36%) van de respondenten geeft maandelijks gemiddeld meer dan 100 dollar uit aan kansspelen en 13 procent tussen de 50 en de 100 dollar. Bijna een derde (31%) wil niet zeggen hoeveel ze uitgaven aan kansspelen.

Risicovol gokgedrag en gokschade

Ruim de helft (56%) van de respondenten die één of meerdere kansspelen speelden in de afgelopen 12 maanden, zijn op basis van hun PGSI-score te typeren als niet-problematische spelers. Bijna een op de drie (30%) voldoet aan de criteria voor 'laag-risicogokker' (30%) en 14 procent valt onder de noemer 'gematigd-risicogokker'. Op basis van de PGSI-scores valt geen enkele respondent in de hoog risico groep (zie Figuur 0.3).

Figuur 0.3 - Risicoprofiel deelnemers aan kansspelen op Sint Eustatius (op basis van PGSI-score)

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=54).

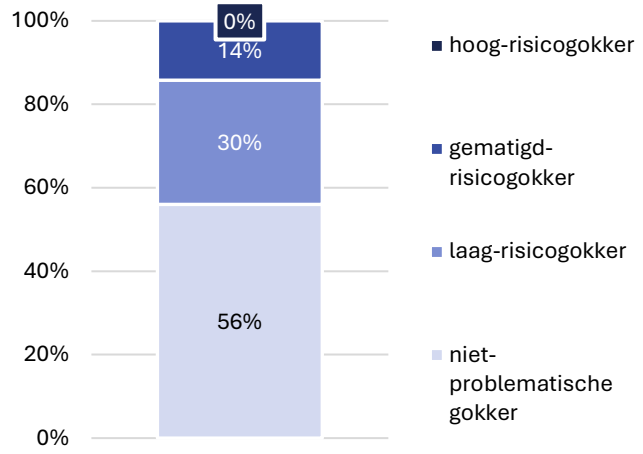

Dat geen enkele deelnemer aan kansspelen op basis van de PGSI-score in de hoogste risicoklasse valt, wil niet zeggen dat deelname aan kansspelen op Sint Eustatius geen problemen oplevert. In de eerste plaats omdat de PGSI-score niet meer is dan een indicatieve maatstaf en het is niet uit te sluiten dat het invullen van de vragenlijsten op straat ten koste is gegaan van de eerlijkheid en openheid van beantwoording. Verder geeft een op de zes respondenten (17%) aan dat hun deelname aan kansspelen problemen heeft veroorzaakt. Financiële problemen worden het meest genoemd: 11 procent geeft aan deze te hebben gehad. Mentale of fysieke problemen worden in mindere mate genoemd (respectievelijk 5% en 1%).

Perspectieven op kansspelen

Ook op Sint Eustatius kijken inwoners die de vragenlijst hebben ingevuld, overwegend kritisch naar kansspelen. Meer dan de helft van de respondenten (53%) beschouwt kansspelen als een serieus probleem op Sint Eustatius. Tegelijkertijd zijn inwoners kritisch over de ondersteuning bij gokproblemen. Een meerderheid (57%) denkt dat er onvoldoende hulp beschikbaar is en een nog iets grotere groep (61%) verwacht dat inwoners met gokproblemen geen hulp zullen zoeken. Slechts een kleine groep (8%) denkt dat zij dit wel zullen doen.

Figuur 0.4 - Opinies over kansspelen op Sint Eustatius

Basis: alle respondenten op Sint Eustatius (n=101).

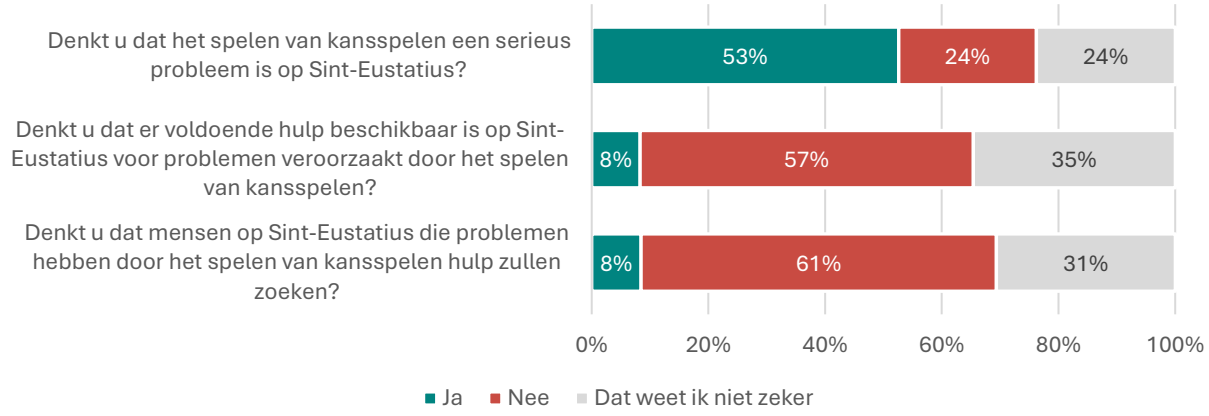

Zes op de tien respondenten (61%) zien kansspelen als een slechte gewoonte, vergelijkbaar met roken of alcoholgebruik. Vier op de tien (39%) respondenten beschouwen kansspelen als een vorm van ontspanning, een financiële strategie (16%) en/of als een culturele of religieuze gewoonte (6%).

Ongeveer de helft van de respondenten (49%) denkt dat mensen op de lange termijn meer verliezen dan winnen met kansspelen. Een op de zes (17%) denkt dat er op de lange termijn met kansspelen te winnen valt en een derde (34%) zegt het niet zeker te weten. Bijna een op de vijf (18%) gelooft dat keuzes of rituelen invloed kunnen hebben op de uitkomst van kansspelen.

Uitkomsten Saba

Deelname aan kansspelen op Saba

In totaal vulden 67 inwoners van Saba de vragenlijst in. Van deze groep nam ongeveer de helft (48%) in de afgelopen 12 maanden deel aan één of meerdere kansspelen. Een kleinere groep respondenten van 43 procent, deed dat ooit maar niet in het afgelopen jaar De overige 10 procent speelde nooit eerder een kansspel.

Tabel 0.3 - Deelname aan kansspelen, in de afgelopen 12 maanden en langer geleden
Basis: alle respondenten op Saba (n=67)

	%
Deelname aan kansspelen in de afgelopen 12 maanden	48%
Deelname aan kansspelen langer dan 12 maanden geleden	43%
Geen deelname aan kansspelen	10%

De kansspelen waar respondenten op fysieke locaties met name aan meedoen, zijn spellen als domino's, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen (34%), loterijen (33%) en casinospelen (12%). Online kansspelen worden in mindere mate gespeeld.
Negen van de 31 respondenten die meedoen aan kansspelen geven hieraan maandelijks gemiddeld meer dan 100 dollar uit. Een even groot aantal besteedt hieraan tussen de 50 en de 100 dollar. Negen respondenten willen niet zeggen hoeveel ze uitgaven aan kansspelen.

Risicovol gokgedrag en gokschade

Vanwege het beperkt aantal waarnemingen zijn de uitkomsten over gokgedrag en gokschade weergegeven in absolute aantallen. Van de 31 respondenten die in de afgelopen 12 maanden een kansspel speelden, zijn er 16 op basis van hun PGSI-score te typeren als niet-problematische spelers. Twaalf vallen er in categorie 'laag-risicogokker' en drie respondenten voldoen aan de criteria van 'gematigd-risicogokker'. Geen van de respondenten valt op basis van de PGSI-score in de categorie 'hoog-risicogokker'.

Figuur 0.5 - Risicoprofiel deelnemers aan kansspelen op Saba (op basis van PGSI-score)

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=31)*

** Vanwege het beperkt aantal waarnemingen zijn de uitkomsten weergegeven in absolute aantallen.*

Dat geen enkele deelnemer aan kansspelen op basis van de PGSI-score in de hoogste risicoklasse valt, wil niet zeggen dat deelname aan kansspelen op Saba geen problemen oplevert. In de eerste plaats omdat de PGSI-score niet meer is dan een indicatieve maatstaf en het is niet uit te sluiten dat het invullen van de vragenlijsten op straat ten koste is gegaan van de eerlijkheid en openheid van beantwoording. Twee van de 31 respondenten zeggen problemen te hebben ondervonden als gevolg van hun deelname aan kansspelen.

Perspectieven op kansspelen

De meerderheid (56%) van de respondenten beschouwt kansspelen niet als een serieus probleem op Saba. Acht procent vindt dat dit wel het geval is en 36 procent weet het niet zeker. Of er hulp beschikbaar is bij gokproblemen is voor bijna de helft (45%) van de respondenten niet duidelijk en nog eens 36 procent verwacht dat deze hulp er niet zal zijn. De meeste respondenten (57%) verwachten niet dat mensen met gokproblemen hulp zullen zoeken. Slechts 15 procent denkt dat zij dit wel zullen doen.

Figuur 0.6 - Stellingen over kansspelen op Saba

Basis: alle respondenten op Saba (n=67)

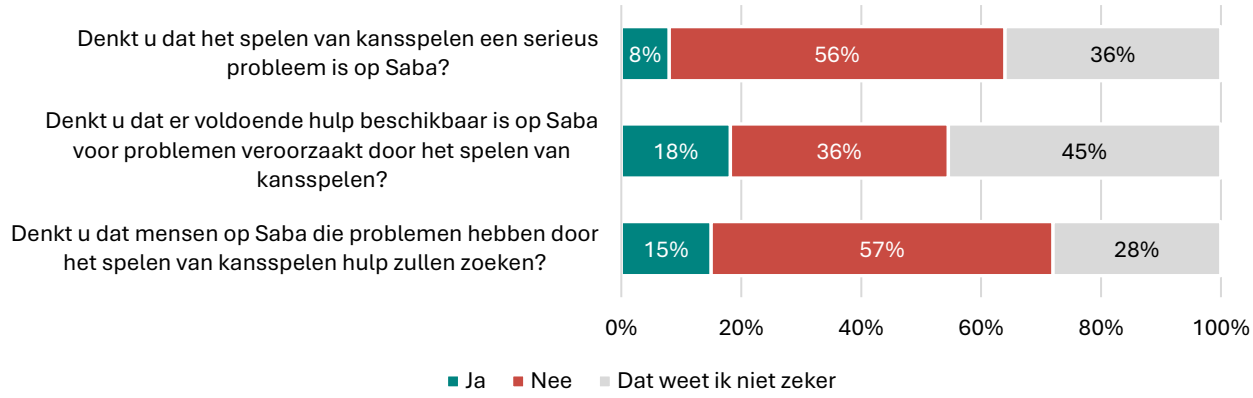

Ongeveer de helft van de respondenten (49%) ziet kansspelen als een slechte gewoonte, vergelijkbaar met roken of alcoholgebruik. Tegelijkertijd beschouwt 39 procent kansspelen als een vorm van ontspanning. Slechts een kleine minderheid ziet kansspelen als een financiële strategie (12%) of als een culturele of religieuze gewoonte (8%).

Bijna de helft van de respondenten (45%) denkt dat mensen op de lange termijn meer verliezen dan winnen met kansspelen. Vier op de tien (40%) weten niet zeker of dit het geval is en de rest (15%) denkt dat je op lange termijn kunt winnen met kansspelen. Vier op de tien respondenten (41%) geloven niet dat keuzes of rituelen invloed kunnen hebben op de uitkomst van kansspelen.

Inleiding

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Sinds 2011 werkt de Nederlandse overheid aan een modernisering van het kansspelbeleid. De belangrijkste mijlpaal hierin is de legalisering van online kansspelen in 2021. Rondom de regulering van online kansspelen zijn in de samenleving en politiek zorgen geuit over een mogelijke toename van problematisch gokgedrag, met de bijbehorende persoonlijke en maatschappelijke gevolgen in de vorm van gokschade. Het beleid, vooral ten aanzien van online kansspelen, is – mede daardoor – aan verandering onderhevig. Zo is sinds juli 2023 een verbod op ongerichte reclame voor sommige kansspelen van kracht (met name online en niet voor bijvoorbeeld loterijen). Op 1 oktober 2024 trad de nieuwe Regeling speellimieten en bewuster speelgedrag (Rsbs) in werking, en tegelijkertijd is de Beleidsregel verantwoord spelen hervormd. Verder heeft de Staatssecretaris Rechtsbescherming op 14 februari 2025 een nieuwe visie op kansspelen gepubliceerd, waarin het belangrijkste uitgangspunt de bescherming van alle burgers tegen de risico's op negatieve effecten van kansspelen is.[3]

Met ingang van 10 oktober 2010 werden Bonaire, Sint Eustatius en Saba als bijzondere gemeenten onderdeel van Nederland. De doelen en uitgangspunten van het kansspelbeleid zijn dan ook van toepassing op zowel het Europees deel als het Caribisch deel van Nederland. Daarentegen gelden de hierboven genoemde specifieke regels rondom gokreclame en zorgplicht wel voor Europees Nederland, maar zijn niet één op één van toepassing voor de BES-eilanden. Ook de legalisering en regulering van de online kansspelen gelden uitsluitend voor Europees Nederland. Caribisch Nederland kent eigen specifieke wetgeving. De Wet hazardspelen BES I biedt de bestuurscolleges de mogelijkheid vergunningen te verlenen voor de exploitatie van kansspelen in daarvoor aangewezen hotels. Daarnaast kunnen op grond van de Wet hazardspelen BES II onder voorwaarden vergunningen voor kansspelen worden verleend aan verenigingen en stichtingen met een sociaal of cultureel doel.[4] Dus voor de duidelijkheid: er is geen legaal online aanbod?

In de vorige edities van de monitor Deelname aan kansspelen (in 2024 en 2025) richtte het onderzoek zich uitsluitend op Europees Nederland. Omdat de Staatssecretaris per brief aan de Tweede Kamer expliciet heeft aangegeven dat de visie op kansspelen ook voor Caribisch Nederland geldt, is ervoor gekozen om in 2026 de monitoring voor het eerst ook onder inwoners van Bonaire, Saba en Sint Eustatius uit te voeren. Het onderzoek beoogt betrouwbare en actuele kennis te leveren over deelname aan kansspelen en risicovol speelgedrag onder inwoners van de eilanden. Het WODC heeft Ipsos I&O gevraagd om de prevalentie van deelname aan kansspelen en risicovol speelgedrag behalve in Europees Nederland ook in Caribisch Nederland te meten.

1.2 Doelstelling, onderzoeksvragen en afbakening

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is om inzicht te bieden in:

- het aandeel en aantal inwoners van Caribisch Nederland dat deelneemt aan de verschillende soorten online en fysieke kansspelen;
- de mate waarin spelers risicovol of problematisch speelgedrag vertonen.

[3] *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, Visie op kansspelen en beleidsreactie op de evaluatie van de Wet kansspelen op afstand, Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 24 557, nr. 244, 14 februari 2025.*
[4] *https://wetten.overheid.nl/BWBR0028450/2010-10-10*

Onderzoeksvragen

Hieruit volgen de volgende onderzoeksvragen:

1 Welk aandeel van de inwoners van Caribisch Nederland neemt deel aan verschillende soorten kansspelen? (uitgesplitst naar spelsoort, risicotype - laag, matig, hoog - en leeftijdscategorie van spelers)
2 In welke mate vertonen inwoners van Caribisch Nederland risicovol of problematisch speelgedrag?

Afbakening van het onderzoek

De doelgroep van het onderzoek bestaat uit inwoners van Bonaire, Saba en Sint Eustatius, ongeacht hun wettelijke of administratieve status. Dat betekent dat ook ongeregistreerde inwoners zijn bevraagd. Dit is van belang omdat ongeregistreerde inwoners een substantiële maar ook kwetsbare bevolkingsgroep vormen op de eilanden. Zij maken onderdeel uit van de samenleving en zullen mogelijk ook een beroep doen op ondersteuning, wanneer zij (al dan niet door hun gokgedrag) in de problemen komen. Als leeftijdsgrens is gekozen voor 18 jaar, waar dat in het Europese onderzoek 16 jaar is. De reden hiervoor is dat op basis van eerdere ervaringen 16- en 17-jarigen op de eilanden moeilijk zijn te bereiken en te motiveren voor deelname aan enquêtes. Belangrijk punt daarbij is dat met name op Saba en Sint Eustatius deze groep in absolute zin klein is en bovendien deels buiten het eigen eiland een opleiding volgt.

Wat betreft de periode gaat het om deelname aan kansspelen in het tijdvak van een jaar (twaalf maanden) voorafgaande aan het onderzoek. Het type kansspelen waar het onderzoek zich op richt zijn kansspelen waarbij deelnemers zelf geld inzetten. Het gaat dus niet om gratis loterijen of promotionele kansspelen, zoals winacties van bedrijven die prijzen verloten zonder dat deelnamegeld wordt gevraagd.

Het gaat om deelname aan kansspelen door inwoners van de eilanden, ongeacht de geografische locatie waar de deelname plaatsvindt. Dat kan zijn op het eiland zelf of elders. In het onderzoek wordt geen onderscheid gemaakt tussen welk deel van de gerapporteerde deelname op de eilanden zelf of elders plaatsvond.

1.3 Context van het onderzoek

Kansspelen op de BES-eilanden

Bonaire, Sint Eustatius en Saba vormen samen Caribisch Nederland, maar verschillen in omvang, taal, voorzieningen en ook wat betreft het kansspelaanbod. Op **Bonaire** hebben casino-exploitanten een vergunning van het Openbaar Lichaam Bonaire nodig.[5] Momenteel zijn er op het eiland twee vergunde casino's met speelautomaten, roulette en poker/blackjack. Daarnaast is er een lokale vergunde nummerloterij, Wega di Number Bonaire, waarbij deelnemers geld inzetten op combinaties van twee, drie of vier cijfers.[6] Voor deelname zijn er meerdere verkooppunten op het eiland. Op **Sint Eustatius** zijn drie loterijvergunningen afgegeven met ieder een verkooppunt. Daarnaast is er één casino met speelautomaten. Op **Saba** is één loterijvergunning afgegeven met één verkooppunt. Online kansspelen zijn op de BES-eilanden niet vergund. Nederlandse online kansspelaanbieders mogen hun websites niet aanbieden op de BES-eilanden.

[5] https://bonairegov.com/ondernemers/speelvergunningsrecht
[6] https://www.bonairelottery.com/participant-regulations/

Belangrijk om te weten is dat Sint Eustatius en Saba sterk verbonden zijn met andere eilanden in de regio en dan met name met Sint Maarten. Voor de eilanden gezamenlijk had in 2022 83 procent van de vluchten Sint Maarten als herkomst of bestemming.[7] [8] Ook het ferryverkeer laat wederzijdse bezoeken zien tussen de eilanden. In 2024 kwamen er ongeveer 7.500 ferrypassagiers vanuit Sint Maarten en Sint Eustatius aan op Saba. Op Sint Eustatius kwamen in hetzelfde jaar 3.950 ferrypassagiers aan vanuit Sint Maarten, Saba en Sint Kitts.[9] Het bezoek vanuit Saba en Sint Eustatius is relevant omdat op Sint Maarten het aanbod met veertien operationele casino's en een zeer zichtbaar aanbod van loterijverkooppunten een stuk groter is.[10] Ook tussen Bonaire, Aruba en Curaçao is sprake van verbondenheid. In 2023 ging 74 procent van alle vluchten van en naar Bonaire tussen Bonaire en Curaçao. Op deze route werden in 2023 ongeveer 146.000 passagiers vervoerd.[11] Dit wijst op een sterke functionele verbondenheid. Veel inwoners reizen regelmatig voor werk, onderwijs, zorg, familiebezoek, overheidstaken en zakelijke contacten. Het CBS publiceert geen passagiersaantallen tussen Bonaire en Aruba. Wel blijkt uit de CBS-publicaties dat Curaçao en Amsterdam de dominante bestemmingen van Bonaire zijn. Aruba behoort ook tot de vaste regionale verbindingen, maar ligt duidelijk onder het niveau van Curaçao.

Inwoners van de BES-eilanden kunnen dus op verschillende manieren meedoen aan loterijen. Deze zijn deels vergund, maar deels ook onvergund. Zo is er op alle drie de BES-eilanden loterijverkoop via onvergunde kanalen voor fysieke loterijen op naburige eilanden. De verkoop gaat onder meer via ambulante verkopers die op vaste momenten en locaties de loten aanbieden. Verder kunnen eilandbewoners via online verbinding deelnemen aan bingo's op naburige eilanden (bijv. YouTube Bingo Aruba) en zijn er particuliere en commerciële loterijen voor producten. Net als in Europees Nederland zijn er loterijen in de vorm van lotto en krasloten. Daarnaast is er een aantal kansspelen dat in Caribisch Nederland wordt gespeeld, maar in Europees Nederland veel minder bekend is. *Bon kune*[12] is een in het Caribisch gebied gespeelde variant van bingo. Het spel wordt doorgaans met Spaanse speelkaarten gespeeld: kaarten of afbeeldingen worden afgeroepen en spelers markeren de overeenkomstige afbeeldingen op hun eigen kaart; degene die als eerste de vereiste combinatie compleet heeft, wint de ronde. *Wega di Number*[13] is een nummerloterij waarbij een speler een bedrag inzet op een gekozen combinatie van twee, drie of vier cijfers en wint wanneer deze overeenkomt met een getrokken combinatie. *Raffles* zijn kleinschalige kansspelen die worden georganiseerd door verenigingen, kerken, sportclubs, goede doelen of particuliere organisaties. De opbrengst dient regelmatig als fondsenwerving voor een specifiek doel.

1.4 Onderzoek naar kansspeldeelname in Europees Nederland

Dit onderzoek naar kansspeldeelname wordt voor het eerst in Caribisch Nederland uitgevoerd. In Europees Nederland wordt al langer vergelijkbaar onderzoek gedaan. Na de eerdere metingen in 2024 en 2025 is deelname aan kansspelen in 2026 opnieuw onderzocht. De uitkomsten van het onderzoek in Europees Nederland zijn beschreven in een op zichzelf staand rapport, dat in augustus 2026 is gepubliceerd.[14]

---

[7] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/12/in-2022-4-procent-meer-luchtvaartpassagiers-caribisch-nederland-dan-in-2019
[8] *Dit cijfer betreft vliegbewegingen en geeft niet aan welk aandeel van de inwoners Sint Maarten bezoekt of hoe vaak zij dat doen. Bovendien betreft dit ook vluchten met overstappende internationale reizigers die via Sint Maarten verder reizen.*
[9] https://data-acc.overheid.nl/dataset/162391-caribbean-netherlands--ferry-passengers
[10] *Hollander, D., Bouwmeester, J., Pin, R. & Villareal, E. (2025). More than just a game. Study into prevalence and consequences of gambling on Sint Maarten. Ipsos I&O en RE-Quest in opdracht van het ministerie van BZK.*
[11] How many people travelled to and from the islands by air? - The Caribbean Netherlands in Numbers 2024 | CBS
[12] https://www.cga.cw/regulation/bon-ku-ne
[13] https://www.cga.cw/regulation/numbers-lottery
[14] *Hollander, D. & Van Miltenburg, C.J.A. (2026). Deelname aan kansspelen in Nederland, meting 2026 (2026/127). Ipsos I&O in opdracht van het WODC.*

Hoewel de thematiek van het onderzoek in Europees Nederland vergelijkbaar is met het onderzoek in Caribisch Nederland, zijn de uitkomsten van beide onderzoeken niet een-op-een met elkaar te vergelijken.

In de eerste plaats omdat de methode van onderzoek verschilt. In Europees Nederland is gebruikgemaakt van een onderzoekspanel waaruit een representatieve groep inwoners is geselecteerd voor deelname aan een online enquête. In Caribisch Nederland zijn geen bruikbare onderzoekspanels beschikbaar en is daarom gekozen voor een straat-enquête. Verder zijn er enkele verschillen in vraagstelling en zijn beide enquêtes in verschillende periodes van het jaar afgenomen. Over de vergelijkbaarheid van de uitkomsten tussen beide en met andere onderzoeken naar kansspeldeelname is meer te lezen in paragraaf 1.6.

1.5 Uitvoering van het onderzoek

Onderzoeksmethode
Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een enquête op locatie op de drie eilanden. Om een zo divers mogelijke groep te enquêteren zijn inwoners op uiteenlopende locaties en op verschillende tijden op aselecte wijze aangesproken. Dat gebeurde op Bonaire op veel bezochte openbare locaties zoals supermarkten en bouwmarkten. Vooraf is bij de betreffende locaties toestemming verkregen om daar respondenten te benaderen. Na afloop zijn bedankbrieven afgegeven. Op Sint Eustatius en Saba is in de openbare ruimte geënquêteerd omdat de bevoorrading van supermarkten incidenteel plaatsvindt en bezoekersstromen dus ook sterk wisselen.
Voor het afnemen van de enquête waren tablets beschikbaar, zodat respondenten in de gelegenheid waren om de vragenlijst alleen en in vertrouwen in te vullen, zonder dat er een veldwerker meekeek. Wel is ondersteuning verleend aan respondenten, variërend van technische hulp bij het gebruik van de tablet, tot het geven van toelichting op vragen en - in enkele gevallen - het voorlezen van de vragen en invoeren van antwoorden. Op Bonaire was de vragenlijst beschikbaar in Papiamentu, Nederlands, Engels en Spaans. Op Sint Eustatius en Saba waren Engels, Nederlands en Spaans beschikbaar.

Vragenlijst
Voor dit onderzoek is een vragenlijst ontwikkeld die is gebaseerd op de vragenlijst voor het onderzoek ‘Deelname aan kansspelen in Europees Nederland’. In vergelijking met de vragenlijst voor Europees Nederland is de versie ingekort en vereenvoudigd om deze geschikt te maken voor afname op locatie en gemakkelijk door de respondent zelf is in te vullen. Verder is bij het formuleren van de vragen gebruikgemaakt van de vragenlijst van een onderzoek naar deelname aan kansspelen op Sint Maarten in 2025. [15]
De vragenlijst is aangepast aan de specifieke culturele en sociale context van de drie eilanden. Dat betekent bijvoorbeeld dat specifieke spelsoorten die hier gespeeld worden zijn toegevoegd. De vragenlijst is vertaald in het Papiaments, Engels en Spaans. Respondenten konden zelf een voorkeurstaal kiezen. Inhoudelijk was de vragenlijst voor alle drie de eilanden identiek. De volledige vragenlijst is (in het Engels) terug te vinden in Bijlage C.

[15] *Hollander, D., Bouwmeester, J., Pin, R. & Villareal, E. (2025). More than just a game. Study into prevalence and consequences of gambling on Sint Maarten. Ipsos I&O en RE-Quest in opdracht van het ministerie van BZK.*

Uitvoering van het veldwerk
Het veldwerk vond plaats tussen 14 en 31 mei 2026. Op alle eilanden is gewerkt met lokale veldwerkteams die duidelijk herkenbaar waren aan een rood shirt met “Survey Team” erop en een ID-badge. Zij kregen allen voorafgaand aan de dataverzameling een uitgebreide instructie waarin het doel van het onderzoek is toegelicht, de vragenlijst werd doorlopen en het belang benadrukt van een willekeurige benadering van voorbijgangers. Op Bonaire zijn zes veldwerkers ingezet, op Sint Eustatius twee en op Saba twee.

De zes veldwerkers op **Bonaire** werkten in drie teams van twee, gedurende zes opeenvolgende veldwerkdagen. Er is gewerkt volgens een schema met drie verschillende tijdsblokken (8.00–14.00 uur, 10.00–16.00 uur en 12.00–18.00 uur) die ieder twee keer werden ingezet. Daarmee was bewust spreiding over zowel dagen als momenten van de dag ingebouwd.
Er is gekozen voor negen verschillende locaties, geografisch verspreid over verschillende delen van het stedelijke gebied van Bonaire. Gekozen is voor verschillende typen winkels en voorzieningen. Dit waren: Kooijman, Building Depot, Van den Tweel, Warehouse, Top Supermarket, Liangxiang Supermarket, Beyond Mini Market, Zhung Kong Supermarket en Dai Hung Restaurant. In de uitvoering is flexibel met het schema omgegaan. Wanneer tijdens het veldwerk bleek dat een locatie op een bepaald moment te rustig was, werd geschoven naar een andere locatie. De feitelijke locatiekeuze werd dus waar nodig aangepast aan de drukte en gerealiseerde respons.

Op **Sint Eustatius en Saba** is vanwege de veel kleinere schaal gekozen voor een meer flexibele aanpak wat betreft tijdschema en locaties. Daar is de potentiële respondentpool veel kleiner en kom je dezelfde inwoners relatief snel opnieuw tegen. Verder hangt de drukte bij bijvoorbeeld supermarkten sterk samen met lokale routines en met de bevoorradingsdag (de veerboot met bevoorrading komt op Sint Eustatius aan op dinsdag, en op Saba op woensdag). Om ook voldoende respons te verkrijgen op de dagen dat er weinig publiek naar de supermarkten kwam, zijn mensen op straat en in andere publieke ruimtes benaderd en zijn gericht plekken bezocht waar op dat moment mensen aanwezig waren. Hierbij ging het bijvoorbeeld om het ziekenhuis en de omgeving daarvan, een ouderenvoorziening, een sportwedstrijd en woongebieden. Het uitgangspunt was een meer continue beoordeling waar op dat moment bereikbare inwoners te vinden waren. De veldwerkers hadden een officiële brief bij zich, zodat zij indien nodig konden laten zien namens wie het onderzoek werd uitgevoerd en het doel konden toelichten.

Tijdens de dataverzameling is de responsontwikkeling en -samenstelling gemonitord. Per eiland is op voorhand een gewenste verdeling naar leeftijd en geslacht opgesteld. Tijdens het veldwerk is deze gebruikt om te beoordelen of er bepaalde groepen (leeftijd, geslacht) achterbleven in de respons. Wanneer dat het geval was, is daar actief op gestuurd. Zo bleek het op Saba en Sint Eustatius moeilijk om senioren (65+) in de publieke ruimte te bereiken. Ondanks gerichte wervingsacties door bezoek aan ouderenvoorzieningen, is het aantal 65-plussers in de respons op zowel Sint Eustatius als Saba relatief laag. Datzelfde geldt voor het aantal geënquêteerde 18-34-jarigen. Ondanks dat ook voor deze doelgroep extra acties zijn ondernomen om hen te benaderen (zoals een bezoek aan een sportactiviteit), bleef hun aandeel in de respons achter bij de verhoudingen in de populatie. Dat heeft er mogelijk mede mee te maken dat een deel van de jongeren die wel staan geregistreerd, buiten het eigen eiland een opleiding volgen. Op Bonaire is het in vergelijking met Sint Eustatius en Saba veel beter gelukt om de uiteindelijke respons te laten aansluiten op de bevolkingssamenstelling naar leeftijd en geslacht, zoals deze uit de bevolkingsstatistieken naar voren komt.[16]

[16] *Het gaat hier om een vergelijking tussen de respons en de geregistreerde bevolking zoals weergegeven in de statistieken van het CBS.*

Respons, betrouwbaarheid, representativiteit en weging van de uitkomsten

In totaal namen 822 inwoners deel. In onderstaande tabel is te zien op welke data en locaties het veldwerk is uitgevoerd, hoeveel veldwerkers zijn ingezet en hoeveel ingevulde vragenlijsten dit heeft opgeleverd.

Tabel 1.1 - Respons per eiland

	Bonaire	Sint Eustatius	Saba
Dataverzameling	15 – 20 mei 2026	22 – 26 mei 2026	28 – 30 mei 2026
Locaties	Supermarkten en bouwmarkten, op straat	Openbare ruimte (supermarkten, op straat, bij sportwedstrijd, bejaardentehuis) en aan huis	Openbare ruimte (supermarkten, op straat, bij sportwedstrijd, bejaardentehuis) en aan huis
Aantal veldwerkers	6	2	2
Aantal ingevulde vragenlijsten	654	101	67

Een uitgebreider responsoverzicht met uitsplitsingen naar leeftijd en geslacht is terug te vinden in Bijlage A.

Op Bonaire zijn 654 vragenlijsten ingevuld en op Sint Eustatius en Saba deden respectievelijk 101 en 67 inwoners mee aan de enquête. Gebaseerd op een totale bevolking (van 18 jaar en ouder) op Bonaire van circa 22.500 inwoners ligt de foutmarge op 4 procent bij een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent. De geënquêteerde aantallen op Sint Eustatius en Saba leiden bij een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent tot een foutmarge van respectievelijk 10 procent en 12 procent. Voor Sint Eustatius en Saba is het op basis van de geënquêteerde aantallen dus niet mogelijk om met dezelfde statistische nauwkeurigheid als op Bonaire kwantitatieve uitspraken te doen.

Naast de nauwkeurigheid van de uitkomsten - die bepaald wordt door de responsomvang - is de representativiteit van de uitkomsten van minstens even groot belang. Deze wordt bepaald door de samenstelling van de respons. Hierboven is benoemd dat het aandeel ouderen en jongeren in de respons met name op Saba en Sint Eustatius relatief laag is (zie Bijlage B). Op Bonaire is in de respons voldoende spreiding verkregen op objectieve kenmerken, zoals leeftijd en geslacht. Om de representativiteit te verbeteren, zijn de resultaten gewogen naar leeftijd en geslacht. Hiervoor is gebruikgemaakt van bevolkingsgegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), de meest betrouwbare beschikbare bron voor de samenstelling van de bevolking. De gebruikte weegfactoren liggen tussen de 0,56 en 2,25. De gehanteerde steekproefmethode bood ook inwoners die niet in de officiële bevolkingsregistratie zijn opgenomen de mogelijkheid om deel te nemen. Omdat deze groep niet voorkomt in de CBS-statistieken, kan de weging hier geen correctie voor aanbrengen. De weging corrigeert uitsluitend voor bekende afwijkingen in de verdeling naar leeftijd en geslacht ten opzichte van de geregistreerde bevolking. Naar verwachting draagt deze correctie per saldo sterker bij aan de representativiteit van de resultaten dan dat zij nieuwe vertekeningen introduceert. In het responsoverzicht in Bijlage A zijn zowel de gewogen als de ongewogen verdelingen weergegeven.

Wat de representativiteit is van de respons ten aanzien van andere (gedrags)kenmerken, is niet met zekerheid te zeggen. Mogelijk heeft de enquêtemethode als gevolg gehad dat personen die weinig buiten de deur komen, in de respons zijn ondervertegenwoordigd. Ook kan schaamte of bescherming van de eigen privacy tot terughoudendheid hebben geleid om op straat mee te doen aan een enquête en/of als drempel hebben gewerkt om open en eerlijk te antwoorden. Wat het precieze effect hiervan is en hoe zich dat verhoudt tot selectiviteit van alternatieve onderzoeksmethoden is echter niet te zeggen.

Bepaling risicovol speelgedrag door middel van de PGSI

Om te bepalen in welke mate er sprake is van risicovol gokgedrag, is gebruikgemaakt van de Problem Gambling Severity Index (PGSI, Ferris & Wynne, 2001; Volberg & Williams, 2021). De PGSI is een

internationaal erkend en gevalideerd screeningsinstrument. Het is ontwikkeld om het risico op en de ernst van gokproblemen binnen de algemene bevolking in te schatten. Het staat dus niet gelijk aan een DSM-V-diagnose voor gokverslaving. De PGSI is een zelfrapportagevragenlijst met negen items die gaan over het gokgedrag en de negatieve gevolgen daarvan in de afgelopen 12 maanden. De items zijn beschrijvingen van gebeurtenissen die te relateren zijn aan kansspelverslaving. In dit onderzoek is gebruikgemaakt van de verkorte versie van de PGSI,[17] bestaande uit drie items (zie kader hieronder en Bijlage B). Hiervoor is gekozen omdat deze korte versie de belasting voor respondenten beperkt en daarmee beter geschikt is voor afname op locatie. De index geeft de mate van problematisch gokken aan, lopend van 'niet-problematische gokker' tot 'hoog-risicogokker'.

PGSI items en scores (verkorte versie)	
De verkorte PGSI bestaat uit drie items: 1. Hoe vaak hebt u meer ingezet dan u zich eigenlijk kon veroorloven te verliezen? 2. Hoe vaak hebben mensen kritiek gehad op uw gokgedrag, of u verteld dat u een gokprobleem had? Het maakt niet uit of het volgens u waar is. 3. Hoe vaak hebt u zich schuldig gevoeld over de wijze waarop u gokt of wat er gebeurt wanneer u gokt?	
Antwoorden worden per item gescoord op een vierpuntsschaal. Per item loopt de score van nooit (0), soms (1), meestal (2), bijna altijd (3). De scores voor de drie items worden opgeteld tot een totaalscore, die loopt van 0 tot 9. Op basis van de score wordt een persoon ingedeeld in een van de vier risicocategorieën:	
PGSI-score	**Beschrijving**
0 (niet-problematische gokker)	Geen indicatie van gokproblemen.
1 (laag-risico gokker)	Milde signalen, nauwelijks negatieve gevolgen.
2 – 3 (gematigd-risico gokker)	Merkbare negatieve gevolgen en kans op controleverlies.
4 – 9 (hoog-risico gokker)	Ervaren een hoog niveau van problemen; negatieve gevolgen en mogelijk controleverlies.

Validiteit van de PGSI. Zowel de uitgebreide als de verkorte versie van de PGSI zijn onderzocht op screeningsvaliditeit. Hoewel het bewijs voor de korte versie minder uitgebreid en minder robuust is dan voor de oorspronkelijke 9-items PGSI, concludeert een internationale systematische review en meta-analyse van 25 studies, dat de verkorte versie voldoende diagnostische accuratesse heeft voor het identificeren van zowel probleem- als risicovol gokken.[18]

Een belangrijk aandachtspunt is dat voor de validatie van de oorspronkelijke PGSI (9 items), gebruik is gemaakt van een Canadese steekproef. Hierbij is wel gekeken naar geslacht, leeftijd, inkomen en type gokker, maar niet culturele achtergrond of herkomst.[19] Ook in recenter onderzoek naar de mate waarin de PGSI hetzelfde meet bij verschillende groepen gokkers is gekeken naar sociodemografische kenmerken zoals leeftijd, gender, inkomen, opleiding en etniciteit.[20] Maar ook dit betrof een Amerikaanse steekproef. Bovendien had deze betrekking op de 9-items variant van de PGSI en dus niet op de verkorte variant. Voor de verkorte versie is de internationale evidentie beperkter en er wordt geconcludeerd dat verder onderzoek nodig is in verschillende populaties en contexten.[21] Dat culturele aanpassing relevant kan zijn, blijkt

[17] *In 2012 ontwikkeld door Rachel A. Volberg en Robert J. Williams iov de Britse Gambling Commission*
[18] *The diagnostic accuracy of brief screening instruments for problem gambling: A systematic review and meta-analysis N A Dowling, S S Merkouris, S Dias, S N Rodda, V Manning, G J Youssef, D I Lubman, R A Volberg, 2019*
[19] *Validation of the problem gambling severity index using confirmatory factor analysis and rasch modelling Natalie V Miller, Shawn R Currie, David C Hodgins, David Casey, 2013*
[20] *Measurement invariance of the Problem Gambling Severity Index across sociodemographics and gambling modalities Mana Azizsoltani, Kasra Ghaharian, Shane Kraus & Joshua Grubbs, 2025*
[21] *The diagnostic accuracy of brief screening instruments for problem gambling: A systematic review and meta-analysis N A Dowling, S S Merkouris, S Dias, S N Rodda, V Manning, G J Youssef, D I Lubman, R A Volberg, 2019*

bijvoorbeeld uit recent onderzoek naar de Braziliaans-Portugese PGSI[22]: daar waren vertaling, back-translation, deskundigenbeoordeling en een pretest nodig om culturele en semantische equivalentie te beoordelen. De conclusie is dus dat de PGSI is te gebruiken als indicatieve maatstaf voor risicovol gokgedrag, maar zeker in de Caribische context beperkingen kent.

Controle van de data
De data zijn gecontroleerd op volledigheid en er is gekeken naar ongewenst invulgedrag ('straightlining', bijvoorbeeld het overal kiezen van hetzelfde antwoord, geen open vragen invullen). Ook is de invulduur geanalyseerd, waarbij is gelet op ongewoon snel invullen (< 2 minuten) in relatie tot de gegeven antwoorden. 'Verdachte' respons is door de onderzoekers besproken. Op basis daarvan zijn geen deelnemers uitgesloten van verdere analyse.

Analyse
Op de data van Bonaire zijn significantietoetsen met een Bonferroni-correctie uitgevoerd ($p<.05$) om de eventuele verschillen tussen groepen te bepalen. In de tekst worden alleen statistisch significante verschillen benoemd.

1.6 Reikwijdte en beperkingen van de uitkomsten

De gepresenteerde onderzoeksresultaten geven een beeld van de deelname aan kansspelen, de daarmee samenhangende problemen en de publieke opinie rond kansspelen in Caribisch Nederland. Ten behoeve van een juiste interpretatie van de uitkomsten is het van belang te wijzen op een aantal aandachtspunten en beperkingen die op het onderzoek van toepassing zijn.

Beperkingen en aandachtspunten

Mogelijke selectiviteit in deelnamebereidheid
Voor alle eilanden geldt dat er sprake kan zijn van selectiviteit in de respons als gevolg van de gehanteerde onderzoeksmethode, een straat-enquête. Het is denkbaar dat personen die minder mobiel zijn of om andere redenen weinig buiten de deur komen, ondervertegenwoordigd zijn in de respons. Overigens dient in dit verband te worden opgemerkt dat ook bij andere onderzoeksmethodes sprake kan zijn van selectiviteit in de respons. Zo zijn in onderzoekspanels specifieke groepen en met name digitaal minder vaardige personen doorgaans minder goed vertegenwoordigd.
Dit onderzoek richtte zich zowel op geregistreerde als niet-geregistreerde inwoners. De bereidheid van niet-geregistreerde inwoners om mee te doen aan de enquête, is echter wellicht lager dan onder legaal verblijvende inwoners. Om inclusie te bevorderen en deelnamebarrières te verminderen, zijn respondenten niet naar hun verblijfsstatus gevraagd. Niettemin is het denkbaar dat niet-geregistreerden toch ondervertegenwoordigd zijn in de respons.

Onzuiverheid in beantwoording
Er zijn meerdere redenen waarom er mogelijk sprake kan zijn van onzuiverheid in de beantwoording van vragen over het eigen gedrag. In de eerste plaats is het belangrijk om op te merken dat de uitkomsten van dit onderzoek zijn gebaseerd op zelfrapportage. Dat betekent onder meer dat de beantwoording van de vragen mede bepaald wordt door de mate waarin de respondenten zich zaken nog (goed) herinneren. Er wordt

[22] *Cross-cultural adaptation and content validity of the PGSI into Brazilian Portuguese; Carla Cavalheiro Moura, Daniel Tornaim Spritzer, Rodrigo Menezes Machado, Rodrigo Nogueira Borghi, Nathalia Seminário Gabioneta, André Monezi de Andrade, Hermano Tavares, 2026*

immers gevraagd naar gedrag in het verleden. Er is daarom mogelijk sprake van een herinneringseffect (recall bias).
De veldwerkers signaleerden tijdens de dataverzameling dat sommige mensen voorzichtig waren met antwoorden over hun eigen gokgedrag. Dat kan ermee te maken hebben dat de respondenten de vragenlijst in de openbare ruimte - en dus mogelijk zichtbaar voor anderen – hebben ingevuld. Het is niet uit te sluiten dat dit de kans op eerlijke en open antwoorden verkleint. Het onderwerp van het onderzoek, gokgedrag en eventuele daaraan gekoppelde persoonlijke problemen, kan hebben bijgedragen aan terughoudendheid of schaamte en daarmee van invloed zijn op de gegeven antwoorden. Met name op Sint Eustatius en Saba speelt mogelijk een sterkere terughoudendheid bij een eerlijke en open beantwoording vanwege de herkenbaarheid binnen de relatief kleine gemeenschap. Specifiek op Sint Eustatius bemerkten veldwerkers dat er enige argwaan bestaat over het doel van het onderzoek. Sommige inwoners vroegen bijvoorbeeld of het onderzoek bedoeld was om het casino te sluiten. Ook dergelijke verwachtingen kunnen van invloed zijn geweest op de beantwoording van de vragen.
Uit de uiteindelijke beantwoording is echter niet op te maken of de respondenten een realistisch beeld van het eigen gedrag geven of dat er bijvoorbeeld sprake is van zelfoverschatting of – onderschatting.

Indicatief beeld van risicovol gokgedrag
Zoals eerder geconstateerd zijn ook kanttekeningen te plaatsen bij het gebruik van de (verkorte) PGSI als maatstaf voor risicovol gokgedrag. De PGSI is gevalideerd in de Noord-Amerikaanse context, maar nog niet in gebieden met een andere culturele achtergrond (zie paragraaf 1.5). Wetende dat de PGSI in de Caribische context mogelijk beperkingen kent, is de PGSI in dit onderzoek niet meer dan een indicatieve maatstaf.

Statistische nauwkeurigheid van de uitkomsten
De resultaten voor Bonaire hebben een hogere statistische nauwkeurigheid dan de resultaten voor Sint Eustatius en Saba (zie paragraaf 1.5). In combinatie met de toegepaste weging naar leeftijd en geslacht bieden de uitkomsten voor Bonaire een goed onderbouwde indicatie van de situatie onder de volwassen bevolking van Bonaire. Uiteraard wel met inachtneming van bovenstaande aandachtspunten en beperkingen ten aanzien van de representativiteit en validiteit van de antwoorden. Voor Sint Eustatius en Saba geldt dat de resultaten op een kleinere onderzoeksgroep zijn gebaseerd en daardoor meer statistische onzekerheid kennen. In combinatie met de onzekerheden over de representativiteit zijn generalisaties naar de gehele bevolking niet betrouwbaar.

Consequenties voor presentatie en interpretatie van de uitkomsten
Op grond van het bovenstaande is gekozen voor verschillende benaderingswijzen bij het presenteren van de uitkomsten in dit rapport.

De onderzoeksresultaten voor **Bonaire** bieden op basis van de statistische nauwkeurigheid en de toegepaste weging een goed onderbouwde indicatie van de aard en omvang van de deelname aan kansspelen en de daarmee samenhangende gevolgen binnen de gehele volwassen bevolking van Bonaire. In dit rapport worden de uitkomsten voor Bonaire daarom geëextrapoleerd naar de totale bevolking en wordt in het hoofdstuk over Bonaire gesproken over ‘(alle) inwoners’.

Voor **Saba en Sint Eustatius** is gekozen voor een andere benadering. Door de lage netto respons (67 respondenten op Saba en 101 op Sint Eustatius) zijn de foutmarges relatief groot. Ook de samenstelling van de respons naar leeftijd en geslacht wijkt af van de bevolkingssamenstelling zoals die uit de statistieken naar voren komt (zie Bijlage A). Een weging is voor deze afwijkende responsverdeling geen oplossing, vanwege het geringe aantal respondenten. Een dergelijke weging zou ertoe leiden dat individuele respondenten een onevenredig groot gewicht krijgen, waardoor zij de uitkomsten te sterk beïnvloeden.

Daarnaast zijn er vraagtekens te plaatsen bij de validiteit van de respons. Om deze redenen zijn de uitkomsten niet te extrapoleren naar de gehele bevolking op beide eilanden. De rapportage over de uitkomsten van Saba en Sint Eustatius richt zich daarom op de ervaringen en opvattingen van de bereikte respondenten, zonder deze expliciet te vertalen naar uitspraken over alle inwoners van beide eilanden. In de hoofdstukken over Sint Eustatius en Saba in plaats van '(alle) inwoners' gesproken over '(alle) respondenten'. Ondanks de beperkte representativiteit en nauwkeurigheid geven de uitkomsten, gelet op brede spreiding van het veldwerk over locaties en tijdstippen en de inzet van lokale veldwerkers, een waardevol inzicht in de ervaringen en opvattingen van inwoners op beide eilanden.

Vergelijkbaarheid met ander onderzoek
De uitkomsten van dit onderzoek op Bonaire, Sint Eustatius en Saba staan op zichzelf en zijn niet zonder meer te vergelijken met de uitkomsten van andere onderzoeken naar deelname aan kansspelen.

Dat geldt met name voor het langer lopende onderzoek van het WODC naar **deelname aan kansspelen in Europees Nederland**. In de eerste plaats omdat de methode van onderzoek verschilt. In Europees Nederland is gebruikgemaakt van een onderzoekspanel waaruit een representatieve groep inwoners is geselecteerd voor deelname aan een online enquête. In Caribisch Nederland is gebruikgemaakt van een straat-enquête. Dit leidt tot mogelijke verschillen in het profiel van de respondenten die aan het onderzoek meedoen. Verder zijn er enkele verschillen in vraagstelling en zijn beide enquêtes in verschillende periodes van het jaar afgenomen. Het onderzoek in Europees Nederland kan wel richting geven aan de interpretatie van de resultaten, maar verschillen in onderzoeksopzet, populatiesamenstelling en context maken dat uitkomsten niet zonder meer één-op-één kunnen worden vergeleken. Daarom ligt de nadruk in dit rapport primair op het beschrijven van patronen en de orde van grootte van de uitkomsten, en minder op exacte verschillen tussen gebieden.

Met betrekking tot de vergelijkbaarheid van de uitkomsten van de **drie eilanden binnen dit onderzoek** is eveneens enige voorzichtigheid op zijn plaats. Hoewel vergelijkingen tussen Bonaire, Saba en Sint Eustatius waardevolle inzichten bieden, moeten deze worden geïnterpreteerd tegen de achtergrond van de beperkte bevolkingsomvang en de daarmee samenhangende onzekerheidsmarges. Grote en consistente verschillen tussen eilanden kunnen als aanwijzing voor werkelijke verschillen worden beschouwd, terwijl kleine verschillen met terughoudendheid dienen te worden geïnterpreteerd.

Een betere vergelijkingsgrond heeft dit onderzoek – en dan met name de uitkomsten voor Bonaire - met het **onderzoek dat in 2025 in Sint Maarten** is uitgevoerd. De methode van onderzoek was vergelijkbaar en ook de veldwerkperiode lag niet ver uit elkaar (eind maart/begin april versus mei). Ook de vraagstelling vertoonde duidelijke overeenkomsten.

Kwantitatieve (cijfermatige) vergelijkingen tussen de genoemde onderzoeken zijn dus niet mogelijk, maar er kunnen wel **indicatieve vergelijkingen** worden gemaakt. Met name op basis van de orde van grootte van bepaalde uitkomsten en enkele algemene patronen. Bijvoorbeeld:
- de prevalentie van deelname aan kansspelen in Caribisch Nederland versus Europees Nederland;
- het globale aandeel niet-problematische spelers in Caribisch Nederland versus Europees Nederland;
- welke kansspelen het populairst zijn;
- welke leeftijdsgroepen relatief vaak deelnemen;
- welke problemen deelnemers aan kansspelen ervaren;
- hoe het algemeen publiek denkt over kansspelen.

Deze indicatieve verschillen zijn verdedigbaar zolang hierbij de contextverschillen worden betrokken. Hierbij valt onder meer te denken aan: het kansspelaanbod, de sociaaleconomische omstandigheden en culturele verschillen en de attitude tegenover kansspelen. Zo betekent een relatief groot aandeel gematigd risicospelers in Caribisch Nederland niet automatisch dat inwoners risicovoller spelen.

Het verschil kan samenhangen met verschillen in onderzoeksopzet of context, maar ook met de ter plaatse aanwezige mogelijkheden om kansspelen te beoefenen.

1.7 Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit drie delen. Het eerste deel (hoofdstukken 2 t/m 4) beschrijft het speelgedrag van inwoners van Bonaire; deel 2 (hoofdstukken 5 t/m 7) gaat over Sint Eustatius en het derde deel (hoofdstukken 8 t/m 10) gaat over Saba. In hoofdstuk 11 staat een slotbeschouwing op het onderzzoek.

Per eiland komt het volgende aan de orde: Welk deel van de inwoners speelt wel eens een kansspel of heeft wel eens een kansspel gespeeld? Spelen zij vooral online of op fysieke locaties? Welke kansspelen worden (het meest) gespeeld? Op welke locaties worden kansspelen gespeeld? En hoeveel besteden spelers met hun deelname aan kansspelen? Ook de aan het spelen van kansspelen gerelateerde gevolgen en problemen komen aan bod, net als de algemene opinie van de eilandbewoners over kansspelen. Het rapport wordt afgesloten met een slotbeschouwing waarin het algemene beeld wat uit het onderzoek naar voren komt in een breder kader wordt geplaatst.

In het deel over Bonaire zijn de uitkomsten in de vorm van gewogen percentages weergegeven. Bij elk figuur en bij elke tabel staat het ongewogen aantal respondenten waarop het percentage is gebaseerd. Bijvoorbeeld: “Deelname aan één of meerdere kansspelen (op een fysieke locatie of online) (n=654): 50%” betekent dat 654 respondenten deze vraag hebben beantwoord. Vertaald naar de bevolking van Bonaire betekent dit dat 50 procent van de inwoners van 18 jaar en ouder deelneemt aan kansspelen. Als percentages niet optellen tot 100 procent, komt dat door afrondingsverschillen.

In de delen over Sint Eustatius en Saba is gebruik gemaakt van ongewogen percentages. Bij de tabellen en figuren die gebaseerd zijn op relatief lage aantallen respondenten (minder dan 50), zijn alleen aantallen weergegeven en zijn percentages achterwege gelaten.

Bonaire

Belangrijkste bevindingen Bonaire

Deelname aan kansspelen

- In totaal vulden 654 inwoners van Bonaire de vragenlijst in. De helft (50%) van hen nam in de afgelopen 12 maanden deel aan één of meerdere kansspelen. Iets minder dan de helft (44%) geeft aan in de afgelopen 12 maanden een kansspel op een fysieke locatie te hebben gespeeld. Voor een kwart (24%) geldt dat zij (ook) weleens online speelden.
- De drie kansspelen die door inwoners van Bonaire in de afgelopen 12 maanden het meest werden gespeeld, zijn alle drie kansspelen op een fysieke locatie: loterijen (26%), spellen als domino, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen (23%) en casinospelen (19%).
- Een kwart (25%) van de kansspelers gaf maandelijks gemiddeld meer dan 100 dollar uit aan kansspelen en 20 procent tussen de 50 en 100 dollar. Bijna een derde wil niet zeggen hoeveel zij uitgaven aan kansspelen.

Risicovol gokgedrag en gokschade

- Vier op de tien (41%) inwoners van Bonaire die in de afgelopen 12 maanden één of meerdere kansspelen speelden, zijn op grond van de PGSI-score te typeren als ‘niet-problematische gokker’. Een vergelijkbare groep (40%) valt in de categorie ‘laag-risico gokker’ en bijna een op de vijf (18%) valt in de categorie ‘gematigd-risico gokker’. Op basis van de PGSI is geen enkele kansspeler te typeren als ‘hoog-risicogokker’.
- Zeven procent van de inwoners die het afgelopen jaar deelnamen aan kansspelen, geeft aan problemen te ervaren als gevolg van hun deelname. Financiële problemen worden het meest genoemd (5%). Mentale of fysieke problemen worden in mindere mate genoemd (respectievelijk 3% en 1%).

Perspectieven op kansspelen

- Inwoners van Bonaire kijken overwegend kritisch naar kansspelen. Ruim de helft (57%) ziet kansspelen als een slechte gewoonte, vergelijkbaar met roken of alcoholgebruik. Een minderheid (38%) beschouwt kansspelen als een vorm van ontspanning. Een derde (32%) ziet het als een financiële strategie en 26 procent als een culturele of religieuze gewoonte. Spelers zien kansspelen in vergelijking met niet-spelers vaker als een vorm van ontspanning.
- Bijna vier op de tien inwoners (37%) van Bonaire denken dat je op lange termijn meer verliest dan wint met het spelen van kansspelen. Drie op de tien (31%) denken dat je op lange termijn wél kunt winnen en een vergelijkbare groep (32%) weet het niet zeker. Een kwart (26%) gelooft dat keuzes of rituelen de uitkomsten van kansspelen kunnen beïnvloeden. Vier op de tien (42%) geloven hier niet in en een derde (33%) is hierover niet zeker.
- Bijna de helft (46%) van de inwoners van Bonaire ziet kansspelen als een serieus probleem op het eiland. Vijftien procent ziet het niet als een probleem en bijna vier op de tien (39%) weten niet zeker of er sprake is van een probleem.
- Een deel van de inwoners is kritisch over de ondersteuning bij gokproblemen. Bijna de helft denkt dat er onvoldoende hulp beschikbaar is (48%) en dat mensen met gokproblemen waarschijnlijk geen hulp zullen zoeken (49%). Slechts een kleine groep (13%) denkt dat zij dit wel zullen doen..

2 Deelname aan kansspelen op Bonaire

Dit hoofdstuk beschrijft het speelgedrag van inwoners van Bonaire. Welk deel van de inwoners neemt deel aan kansspelen? Spelen zij online of op fysieke locaties? Welke kansspelen worden gespeeld? Op welke locaties worden kansspelen gespeeld? En hoeveel tijd en geld besteden zij hieraan?

2.1 Wat is de deelname aan kansspelen?

In totaal nam de helft (50%) van de inwoners van Bonaire deel aan één of meerdere kansspelen in de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek. Het gaat daarbij om loterijen, kansspelen op een fysieke locatie en online kansspelen. Omgerekend naar de totale bevolking gaat het om 10.000 tot 12.000 mensen (zie Tabel 2.1). Een kwart (26%) speelde in het afgelopen jaar alleen op een fysieke locatie, en 5 procent alleen online. Een groep van 19 procent combineerde on- en offline spelen met elkaar. Deze cijfers gecombineerd, betekent dus dat 44 procent (26% + 19%) van de inwoners op een fysieke locatie te hebben gespeeld en 24 procent (19% + 5%) van de inwoners (ook) wel eens online speelde.

Tabel 2.1 – Percentage en aantal inwoners dat deelnam aan een kansspel in de afgelopen 12 maanden (18+)[23]

	Puntschatting		95%-Betrouwbaarheidsinterval	
	%	aantal	%	aantal
Deelname aan één of meerdere kansspelen	50%	11.250	46%-54%	10.000 - 12.000
waarvan:				
alleen op fysieke locatie	26%	5.850	23%-29%	5.100 - 6.600
zowel op fysieke locatie als online	19%	4.275	16%-22%	3.600 - 5.000
alleen online	5%	1.125	3%-7%	800 - 1.500

Jongeren spelen relatief meer online en ouderen spelen meer fysieke kansspelen. De groep 65-plussers die in de afgelopen 12 maanden één of meerdere kansspelen speelde, deed dit vooral uitsluitend op een fysieke locatie (43%). Ook de groep 45 tot en met 64-jarigen gokte veelal alleen op een fysieke locatie (32%). De jongste leeftijdsgroep, 18-29 jaar, speelde vaker fysiek én online (25%). De groep 30-44-jarigen speelde in dezelfde mate alleen op een fysieke locatie (20%) als op zowel een fysieke locatie en online (20%).

Tabel 2.2 - Verhouding tussen spelen op een fysieke locatie en online spelen, uitgesplitst naar leeftijd

	Totaal (n=654)	18-29 (n=84)	30-44 (n=171)	45-64 (n=256)	65+ (n=90)
Alleen op een fysieke locatie	26%	17%	20%	32%	43%
Alleen online	5%	7%	6%	3%	3%
Zowel op een fysieke locatie als online	19%	25%	20%	19%	7%
Niet gespeeld in de afgelopen 12 maanden	50%	51%	54%	46%	47%

[23] *Voor deze kerncijfers is een schatting gemaakt van het absolute aantal in de bevolking. Hierbij is uitgegaan van het totaal aantal 18-plussers op Bonaire in 2025: 22.476. Er is een puntschatting gedaan en ook is het 95%-betrouwbaarheidsinterval berekend.*

2.2 Welke kansspelen worden er gespeeld?

In deze paragraaf komt aan bod aan welk type kansspelen inwoners van Bonaire deelnemen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen kansspelen die op fysieke locaties worden gespeeld en online kansspelen.

2.2.1 Kansspelen op fysieke locaties

De drie kansspelen die door inwoners van Bonaire het meest werden gespeeld in de afgelopen 12 maanden zijn alle drie kansspelen op een fysieke locatie: loterij (26%), domino's, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen (23%) en casinospelen (19%). In de top drie staan dus uitsluitend fysieke kansspelen en geen online kansspelen (zie Tabel 2.3). Hoewel jongeren gemiddeld meer online spelen, bestaat ook onder 18-29 jarigen de top drie uit dezelfde fysieke kansspelen.

Niet alleen in de afgelopen 12 maanden maar ook langer geleden zijn loterijen, domino's, bingo, bon kune, poker en andere kaartspellen, en casinospelen de meest gespeelde kansspelen op een fysieke locatie. In mindere mate wedde men in de afgelopen 12 maanden (en langer geleden) op sportwedstrijden of op paardenraces (6%) en op dierengevechten (3%). Acht procent speelde in de afgelopen 12 maanden ook wel eens een ander kansspel op een fysieke locatie.[24]

Tabel 2.3 - Hieronder worden verschillende kansspelen genoemd. Kunt u per kansspel aangeven of u hieraan heeft deelgenomen? Kansspelen op een fysieke locatie.
Basis: alle respondenten (n=654).

	In de afgelopen 12 maanden	Langer dan 12 maanden geleden	Nooit
Loterij (bijvoorbeeld de Staatsloterij, Briyechi, kraskaarten)	26%	16%	57%
Domino's, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen	23%	13%	64%
Casinospelen (bijvoorbeeld roulette, blackjack of slots)	19%	18%	63%
Wedden op sportwedstrijden of op paardenraces	6%	3%	91%
Wedden op dierengevechten (bijv. honden- of hanengevechten)	3%	2%	95%
Andere offline (fysieke) kansspelen	8%	6%	86%

2.2.2 Online kansspelen

Ook online nemen inwoners vooral deel aan een loterij (11%). Een vergelijkbare groep speelde in het afgelopen jaar wel eens online bingo (10%) of een online casinospel (8%). In mindere mate neemt men deel aan het online wedden op sportwedstrijden, online poker of andere kaartspellen. Dat geldt zowel voor de afgelopen 12 maanden als langer geleden.

[24] Dit betreft deels specifieke benamingen van kansspelen die in principe ook in de voorgecodeerde categorieën passen. Veel genoemd zijn diverse specifieke loterijen en nummerspelen, (waaronder briyechi als aanduiding voor een loterij, Wega di number, Lotto Arubamini, Staatsloterij, raffles en krasloten), casino- en kaartspelen (Asian ping pong roulette, poker en blackjack), bingo, sportweddenschappen en andere informele onderlinge weddenschappen.

Tabel 2.4 - Hieronder worden verschillende kansspelen genoemd. Kunt u per kansspel aangeven of u hieraan heeft deelgenomen? Online kansspelen.
Basis: alle respondenten (n=654).

	In de afgelopen 12 maanden	Langer dan 12 maanden geleden	Nooit
Online loterij (bijvoorbeeld Wega di Number)	11%	7%	82%
Online bingo	10%	5%	85%
Online casinospelen (bijv. slots, blackjack, roulette, baccarat)	8%	6%	85%
Online wedden op sportwedstrijden	6%	3%	91%
Online poker of andere kaartspellen	5%	5%	91%
Andere online kansspelen	5%	3%	92%

2.3 Wat is de frequentie van spelen?

Het merendeel van degenen die in het afgelopen jaar wel eens een kansspel speelden, deed dat één of een paar keer in het afgelopen jaar (36%) of één of een paar keer per maand (34%). Een op zes (16%) speelde één of een paar keer per week, en 7 procent deed dat (bijna) elke dag (zie). Aan de groep die één keer per week of vaker speelde, is tevens gevraagd hoeveel tijd zij daaraan besteden per week. Voor een kwart (27%) geldt dat zij hier meer dan vijf uur per week mee bezig zijn (zie Figuur 2.2).

Figuur 2.1 - In de afgelopen 12 maanden, hoe vaak heeft u hieraan deelgenomen?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=329).

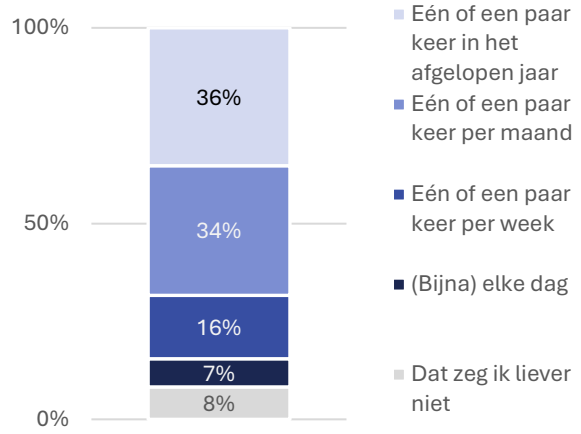

Figuur 2.2 - Hoeveel tijd spendeert u hieraan per week?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen, en één keer per week of vaker speelden (n=54).

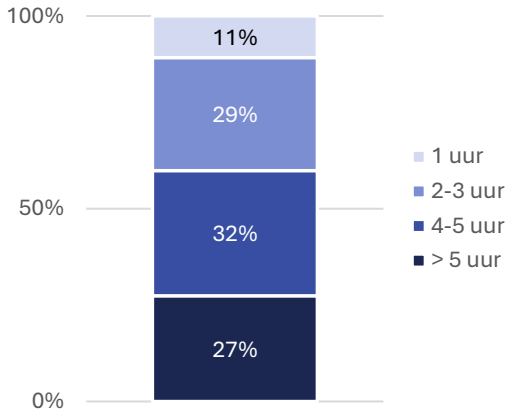

2.4 Wat zijn de redenen om mee te doen aan kansspelen?

Het meest genoemde argument om kansspelen te spelen, is de mogelijkheid om geld of prijzen te winnen: voor meer dan de helft (53%) is dat een reden om mee te doen. Drie op tien (29%) doen (ook) mee om plezier te hebben. Andere genoemde redenen zijn ‘voor de gezelligheid’ (19%), ‘om te ontspannen of stress te verlichten’ (15%), ‘uit nieuwsgierigheid’ (12%), ‘om de tijd te doden‘ (11%) en ‘om geld terug te winnen wat ik eerder heb verloren’ (11%; zie Figuur 2.3).

Figuur 2.3 – Wat zijn voor u redenen om kansspelen te spelen?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=329).

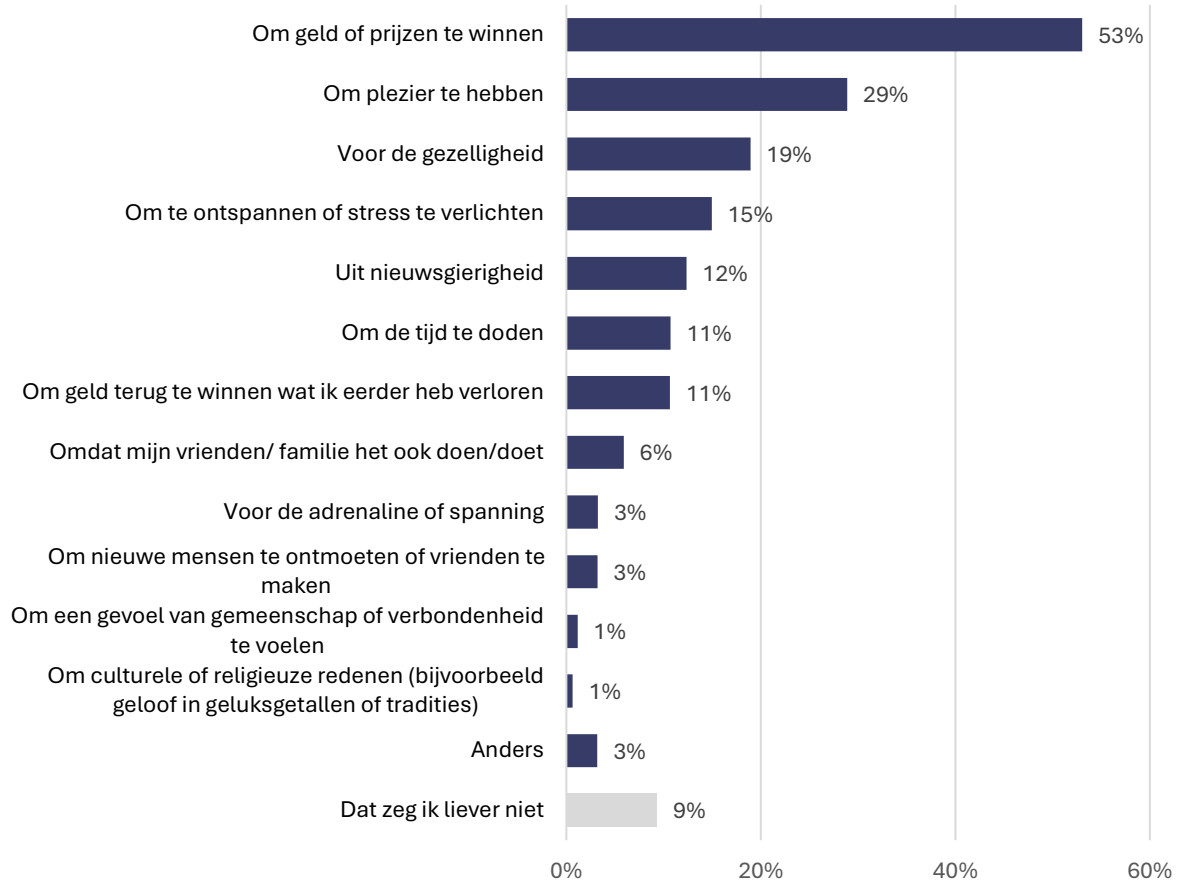

2.5 Wat wordt uitgegeven aan kansspelen?

Inwoners die in de afgelopen 12 maanden deelnamen aan een (online) loterij is gevraagd een inschatting te maken hoeveel geld zij gemiddeld per maand besteden.

Ruim een derde (36%) besteedde aan (online) lootjes maandelijks een bedrag van maximaal 50 dollar.[25] Een kwart (25%) gaf gemiddeld een bedrag tussen de 50 en 100 dollar uit en 12 procent gaf maandelijks een bedrag uit boven de 100 dollar. De overige 27 procent zegt liever niet hoeveel zij aan loterijen besteedde. Inwoners is ook gevraagd om een inschatting te maken van het bedrag dat zij maandelijks besteden aan andere kansspelen waaraan zij de afgelopen 12 maanden hebben deelgenomen (niet zijnde loterijen). Hieraan wordt gemiddeld meer uitgegeven dan aan loterijen. Een kwart geeft maandelijks een bedrag tot 50 dollar aan uit (27%). Een vijfde besteedde maandelijks tussen de 50 en 100 dollar (21%). Voor een iets grotere groep (23%) was dit 100 dollar of meer. De overige respondenten (28%) zeggen liever niet hoeveel zij hieraan uitgaven per maand.

[25] *Wisselkoers per 1 september 2026: 1,00 USD=0,86 euro*

Om inzicht te krijgen in de totale gemiddelde maandelijkse uitgaven zijn de bestedingen aan beide spelsoorten opgeteld. Hieruit blijkt dat een kwart (25%) van de kansspelers maandelijks gemiddeld meer dan 100 dollar uitgeeft en 20 procent tussen de 50 en de 100 dollar. Bijna een derde van alle kansspelers wil niet zeggen hoeveel ze uitgaven.

Tabel 2.5 – Gemiddelde bestedingen per maand (in USD)

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen

	Bestedingen aan (online) lootjes (n=207)	Bestedingen aan overige kansspelen excl. loterijen (n=252)	Totale bestedingen aan kansspelen (n=326)
Meer dan 100 USD	12%	23%	25%
50 -100 USD	25%	21%	20%
0 - 50 USD	36%	27%	24%
Wil niet zeggen	37%	28%	31%

2.6 Speelgedrag van mensen in de omgeving

Naast vragen over het eigen speelgedrag, is aan inwoners gevraagd in hoeverre zij zien dat er door anderen in hun omgeving wel eens een kansspel wordt gespeeld. Drie op tien (29%) denken dat een paar mensen in hun omgeving wel eens een kansspel spelen. Acht procent denkt dat de meesten, of zelfs (bijna) iedereen dit doet. Een vergelijkbare groep (6%) denkt dat één persoon in de eigen omgeving wel eens een kansspel speelt. Voor één op de tien (11%) geldt dat zij niemand in de eigen omgeving kennen die dit doet. Verder stellen vier op de tien (38%) niet te weten hoeveel mensen in hun omgeving wel eens een kansspel spelen. Vervolgens is gevraagd of iemand in de omgeving die dicht bij staat in de afgelopen 12 maanden een kansspel heeft gespeld. Drie op de tien (32%) inwoners hebben iemand, bijvoorbeeld een partner, familielid of goede vriend, die in de afgelopen 12 maanden een kansspel heeft gespeeld. Voor twee op de tien (18%) is dit niet het geval. Vier op de tien (41%) weten het niet, een kleinere groep (9%) zegt het liever niet.

Figuur 2.4 - Hoeveel mensen in uw omgeving spelen wel eens een kansspel?

Basis: alle respondenten (n=654).

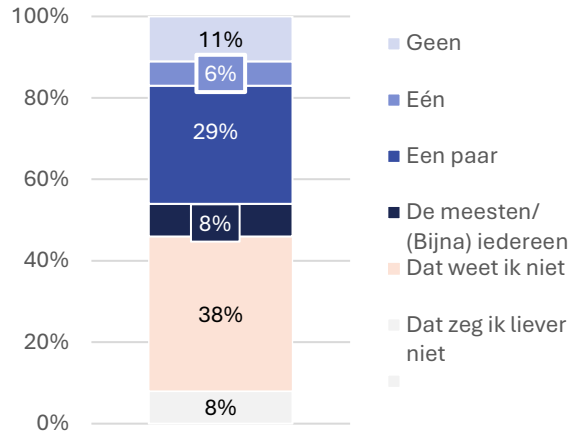

Figuur 2.5 - Heeft iemand die dicht bij u staat (partner, familielid of goede vriend) in de afgelopen 12 maanden een kansspel gespeeld?

Basis: alle respondenten (n=654).

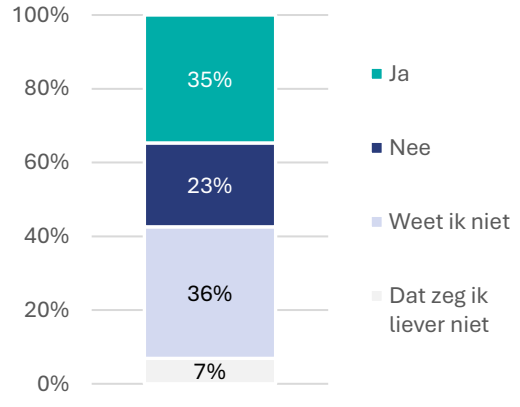

Er zijn verschillen naar leeftijd in het aantal mensen in iemands omgeving die wel eens een kansspel spelen. Zo is te zien dat inwoners tussen de 18 en 29 jaar vaker dan oudere leeftijdsgroepen stellen dat zij één of een paar mensen in hun omgeving kennen die wel eens een kansspel spelen (42% versus 32-35%) of dat 'de meesten' dit doen (15% versus 1-6%) zijn. Inwoners tussen de 30 en 65 jaar geven vaker aan niet te weten hoeveel mensen in hun omgeving wel eens een kansspel spelen (45-47%) in vergelijking met de jongere leeftijdsgroep (27%).

Ook zijn er verschillen zichtbaar naar gelang iemand zelf een kansspel speelt. De groep die zelf in de afgelopen 12 maanden een kansspel speelde, stelt vaker dat één of een paar mensen in hun omgeving wel eens een kansspel spelen (43%) of de meesten/bijna iedereen (11%) dan de groep die nog nooit zelf een kansspel deed. Zij geven juist vaker aan niet goed te weten hoeveel mensen in hun omgeving dat wel eens doen (51% tegenover 28% onder laatste-jaar-spelers).

Tabel 2.6 - Hoeveel mensen in uw omgeving spelen wel eens een kansspel, uitgesplitst naar leeftijd en eigen speelgedrag

	Geen	Eén of een paar	De meesten of (bijna) iedereen	Dat weet ik niet	Dat zeg ik liever niet
Leeftijd					
18-29 (n=84)	6%	42%	15%	27%	9%
30-44 (n=171)	11%	33%	6%	45%	4%
45-64 (n=256)	12%	32%	4%	47%	4%
65+ (n=90)	17%	35%	1%	37%	9%
Eigen speelgedrag					
In de afgelopen 12 maanden gespeeld (n=329)	9%	43%	11%	28%	8%
Ooit gespeeld, maar niet in de afgelopen 12 maanden (n=103)	15%	35%	4%	43%	2%
Nooit gespeeld (n=222)	13%	22%	3%	51%	12%

** Een blauw gemarkeerde cel wijkt significant af van één of meerdere groepen in dezelfde kolom.*

3 Risicovol gokgedrag en gokschade

Dit hoofdstuk beschrijft de mate van risicovol gokgedrag onder inwoners van Bonaire die in het afgelopen jaar een kansspel speelden, en in hoeverre er bij hen sprake is van gokschade.

3.1 Risicovol gokgedrag

Om te bepalen in welke mate er sprake is van risicovol gokgedrag, is gebruikgemaakt van de verkorte versie van de Problem Gambling Severity Index (zie paragraaf 1.5). Vier op tien bewoners (41%) van Bonaire die één of meerdere kansspelen speelden in de afgelopen 12 maanden zijn op basis van de zelf gegeven antwoorden, te typeren als een 'niet-problematische gokker'. Voor een vergelijkbare groep (40%) geldt dat ze te classificeren zijn als een 'laag-risico gokker' en 19 procent valt in de categorie 'gematigd-risico gokker'. Geen enkele deelnemr aan kansspelen valt op basis van de PGSI onder 'hoog-risico gokker'.

Figuur 3.1 - Aandeel laag-, gematigd- en hoog-risico-gokkers onder deelnemers aan kansspelen op Bonaire

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=329).

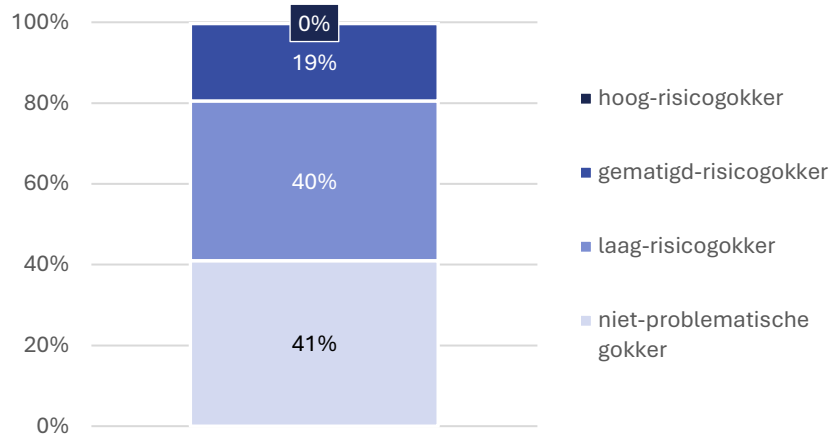

Wanneer de PGSI-score wordt uitgesplitst naar enkele achtergrondkenmerken, zijn een aantal verschillen zichtbaar. Zo is het aandeel niet-problematische gokkers hoger onder vrouwen dan onder mannen (respectievelijk 49% en 35%). Ook zijn verschillen zichtbaar naar leeftijd. Waar de helft van de spelers boven de 45 jaar kwalificeert als niet-problematische speler, geldt dat voor 28 procent van de 18- tot en met 29-jarigen.

Tabel 3.1 - Percentage laag-, gematigd- en hoog-risicogokkers, uitgesplitst naar geslacht en leeftijd*

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=329).

	Niet problematische gokker	Laag-risicogokker	Gematigd-risicogokker	Hoog-risicogokker
Geslacht				
Man (n=170)	35%	45%	21%	0%
Vrouw (n=152)	49%	34%	17%	1%
Leeftijd				
18-29 (n=42)**	28%	51%	22%	-
30-44 (n=79)	46%	38%	16%	-
45-64 (n=139)	49%	34%	18%	-
65+ (n=47)**	51%	33%	17%	-

** Een blauw gemarkeerde cel is significant hoger dan één of meerdere groepen in dezelfde kolom.*
*** Het aantal waarnemingen is beperkt. De resultaten dienen met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.*

3.2 Problemen veroorzaakt door gokken

Zeven procent van degenen die in het afgelopen jaar een kansspel speelden, kwam hierdoor naar eigen zeggen in de problemen. Voor 5 procent waren dit financiële problemen, 3 procent had mentale of fysieke problemen en 1 procent sociale problemen.

Tabel 3.2 - Heeft u ooit het gevoel gehad dat uw deelname aan kansspelen problemen in uw leven veroorzaakt?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=329).

	%
Nee	93%
Ja, financiële problemen	5%
Ja, mentale of fysieke problemen	3%
Ja, sociale problemen	1%

3.2.1 Financiële consequenties

Aan degenen die in het afgelopen jaar deelnamen aan (een) kansspel(en) werden meerdere mogelijke financiële consequenties voorgelegd, met de vraag of zij die in het afgelopen jaar hebben meegemaakt als gevolg van hun eigen gokgedrag. Voor twaalf procent geldt dat zij een of meerdere van de voorgelegde zaken meemaakten. Vijf procent leende in het afgelopen jaar geld van vrienden of familie. Vier procent gebruikte spaargeld om mee te gokken, een vergelijkbare groep betaalde rekeningen te laat. Voor sommigen had het spelen van kansspelen effect op hun bestedingspatroon: 3 procent gaf hierdoor minder uit aan vrijetijdsactiviteiten, 2 procent minder aan boodschappen of medicatie.

Tabel 3.3 - Ervaren financiële consequenties als gevolg van spelen van kansspelen in de afgelopen 12 maanden

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=329).

	%
Geld geleend van vrienden of familie	5%
Spaargeld gebruikt om mee te gokken	4%
Rekeningen te laat betaald	4%
Minder uitgegeven aan vrijetijdsactiviteiten	3%
Minder uitgegeven aan boodschappen of medicatie	2%
Bezittingen verkocht voor geld	0%
Geld geleend van een bank	0%
Geld gestolen	0%
Iets anders gedaan om aan geld te komen	0%
Geen van bovenstaande	88%

3.2.2 Sociale gevolgen

Degenen die in het afgelopen jaar deelnamen aan (een) kansspel(en) kregen ook een aantal situaties voorgelegd die betrekking hebben op negatieve gevolgen op sociaal vlak, met de vraag of ze daarmee te maken kregen in het afgelopen jaar. Negen procent maakte één of meerdere zaken mee. Het meest genoemd wordt het minder tijd doorbrengen met dierbaren (5%). In minder mate voelde men zich sociaal geïsoleerd (2%) of had het spelen effect op werk of studie doordat ze daar minder presteerden of afwezig waren (beide 1%; zie Tabel 3.4).

Tabel 3.4 - In de afgelopen 12 maanden, heeft u een van de volgende dingen ervaren als gevolg van het spelen van kansspelen?

Basis: inwoners die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=329).

	%
Minder tijd met dierbaren doorgebracht	5%
Sociaal geïsoleerd gevoeld	2%
Werk- of studietijd gebruikt om kansspelen te spelen	1%
Verminderde prestaties op werk of studie/school	1%
Afwezig geweest van werk of school	1%
Meer conflicten in relaties ervaren	1%
Geen van bovenstaande	91%

3.2.3 Mentale of fysieke gevolgen

Tot slot kregen spelers een aantal mogelijke mentale of fysieke gevolgen voorgelegd en werd hen gevraagd of zij deze hadden ervaren in het afgelopen jaar. Voor 9 procent was dat het geval. Het gaat onder andere om het hebben van gevoelens van spijt (3%) of schaamte (3%). Depressieve of suïcidale gedachten kwamen weinig voor (0-1%).

Tabel 3.5 - In de afgelopen 12 maanden, heeft u een van de volgende dingen ervaren als gevolg van het spelen van kansspelen?

Basis: inwoners die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=329).

	%
Spijt gehad van het spelen van kansspelen	3%
Me geschaamd voor het spelen van kansspelen	3%
Minder slaap gehad door het spelen van kansspelen	2%
Minder gegeten dan ik zou moeten	2%
Me gestrest gevoeld door het spelen van kansspelen	2%
Meer depressieve gedachten gehad	1%
Me onzeker of kwetsbaar gevoeld door het spelen van kansspelen	0%
Suïcidale gedachten gehad	0%
Geen van bovenstaande	91%

3.2.4 Problemen als gevolg van gokgedrag van iemand anders

Een op de drie (32%) inwoners kent één of meerdere mensen in hun persoonlijke omgeving die wel eens een kansspel spelen. Van deze groep heeft 13 procent in de afgelopen 12 maanden wel eens problemen gehad als gevolg van het gokgedrag van deze persoon of personen. Bij het grootste aandeel (7%) ging dit om financiële problemen. Voor 5 procent ging het om mentale of fysieke problemen, bijvoorbeeld in de vorm van stress, slaapproblemen of depressie. Bij een iets kleinere groep (4%) uitte dit zich in sociale problemen, bijvoorbeeld door meer conflicten en problemen in relaties.

Tabel 3.6 - Heeft u in de afgelopen 12 maanden problemen ondervonden als gevolg van het gokgedrag van iemand anders?

Respondenten die iemand hebben die dicht bij hen staat (partner, familielid of goede vriend) die in de afgelopen 12 maanden een kansspel heeft gespeeld (n=209).

	%
Nee	87%
Ja, financiële problemen	7%
Ja, mentale of fysieke problemen	5%
Ja, sociale problemen	4%

3.3 Hulp en ondersteuning

Aan de groep die merkte dat het spelen van kansspelen problemen veroorzaakte, is gevraagd wat zij vervolgens hebben gedaan. Een aantal mensen heeft met zichzelf regels afgesproken over hoe vaak zij kansspelen spelen en hoeveel zij hieraan uitgeven. Een kleiner aandeel is (tijdelijk) gestopt met spelen en een paar hebben er met anderen, zoals vrienden, familie of de kerk, over gesproken. De meeste respondenten die deze vraag beantwoorden, zeggen niets te hebben gedaan.

Tabel 3.7 - Wat deed u toen u merkte dat het spelen van kansspelen problemen veroorzaakte?

Basis: respondenten die problemen ervaarden door het spelen van kansspelen (n=25).

	Aantal (ongewogen)
Ik heb regels met mezelf afgesproken (hoe vaak ik speel of hoeveel ik uitgeef)	7
Ik ben (tijdelijk) gestopt met spelen	4
Ik heb met anderen gesproken (vrienden, familie, kerk)	3
Ik heb afspraken met anderen gemaakt (hoe vaak ik speel of hoeveel ik uitgeef)	1
Ik heb professionele hulp gezocht (dokter, psycholoog)	0
Ik heb iets anders gedaan	1
Ik heb niks gedaan	10

Aan de respondenten die aangeven niets te hebben gedaan terwijl zij wel problemen ervaren door hun speelgedrag is gevraagd wat deze groep ervan weerhoudt om hulp te zoeken. Redenen die het vaakst worden genoemd zijn dat respondenten geen hulp nodig denken te hebben of dat zij hun problemen zelf kunnen oplossen. Een paar respondenten denken dat hun problemen niet groot genoeg zijn, een enkeling weet niet waarnaartoe te gaan voor hulp. De overige respondenten geven aan nog geen tijd te hebben gehad om hulp te zoeken.

Tabel 3.8 - Wat weerhoudt u ervan om hulp te zoeken?

Basis: respondenten die problemen ervaarden door het spelen van kansspelen (n=10).

	Aantal (ongewogen)
Ik kan het zelf oplossen	4
Ik denk niet dat ik hulp nodig heb	3
Ik heb nog geen tijd gehad	3
Ik denk niet dat mijn problemen groot genoeg zijn	2
Ik weet niet waar ik naar toe moet voor hulp	1
Ik schaam me	0
Ik wil niet afhankelijk zijn van anderen	0
Anders	0

4 Perspectief op kansspelen

4.1 Hoe kijken inwoners naar kansspelen?

Tot slot zijn aan inwoners van Bonaire een aantal stellingen voorgelegd om inzicht te krijgen in hoe men kijkt naar kansspelen. Meer dan de helft (57%) van de inwoners ziet het spelen van kansspelen als een slechte gewoonte, vergelijkbaar met roken of alcohol drinken. Een kwart (24%) ziet dit niet zo, een op de vijf (19%) weet het niet zeker. In mindere mate ziet men kansspelen als een vorm van ontspanning (38%). Dat geldt ook voor de vergelijking met een financiële strategie (32%) en een culturele of religieuze gewoonte (26%).

Figuur 4.1 - Stellingen over kansspelen op Bonaire. Ik zie kansspelen als ...
Basis: inwoners Bonaire (n=654).

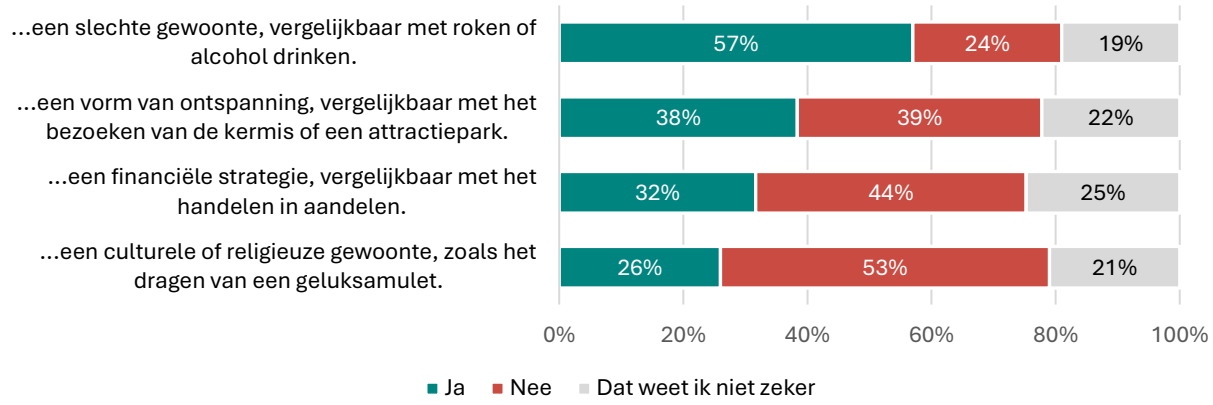

Er zijn verschillen tussen inwoners die in het afgelopen jaar een kansspel speelden en zij die dit niet deden wat betreft de beantwoording van deze stellingen. Zo zien inwoners die het afgelopen jaar niet deelnamen aan een kansspel, het spelen van een kansspel vaker als slechte gewoonte (65%) dan de groep die dit wel deed (49%). De groep die in het afgelopen jaar deelnam aan één of meerdere kansspelen ziet deze bezigheid daarentegen vaker als vorm van ontspanning (46%) dan de groep die geen kansspel speelde (31%).

Figuur 4.2 - Stellingen over kansspelen op Bonaire, uitgesplitst naar inwoners die het afgelopen jaar deelnamen aan een kansspel of dit niet deden. Ik zie kansspelen als...

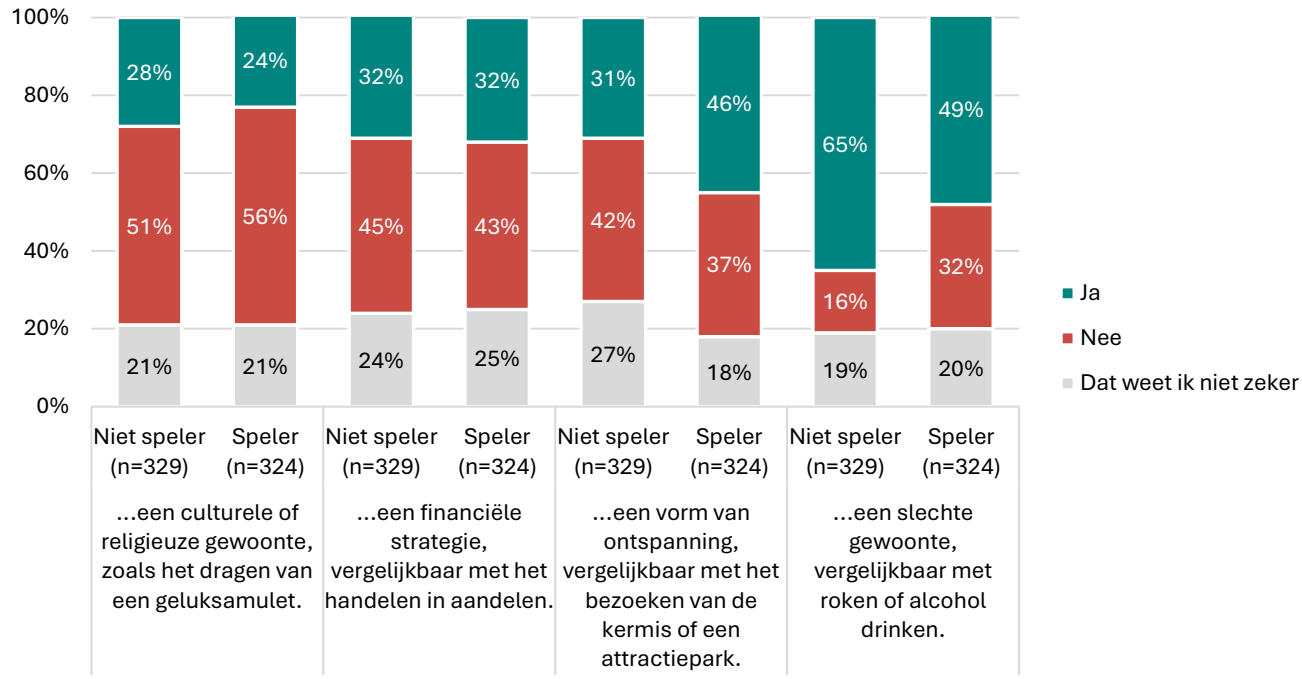

Bijna vier op de tien inwoners (37%) van Bonaire stellen dat je op lange termijn meer verliest dan wint met het spelen van kansspelen Drie op de tien (31%) denken dat dit niet het geval is, een vergelijkbare groep (32%) weet het niet zeker. Een kwart (26%) gelooft dat keuzes of rituelen de uitkomsten van kansspelen kunnen beïnvloeden. Vier op de tien (42%) geloven hier niet in en een derde (33%) is hierover niet zeker.

Figuur 4.3 - Stellingen over kansspelen op Bonaire

Basis: inwoners Bonaire (n=654).

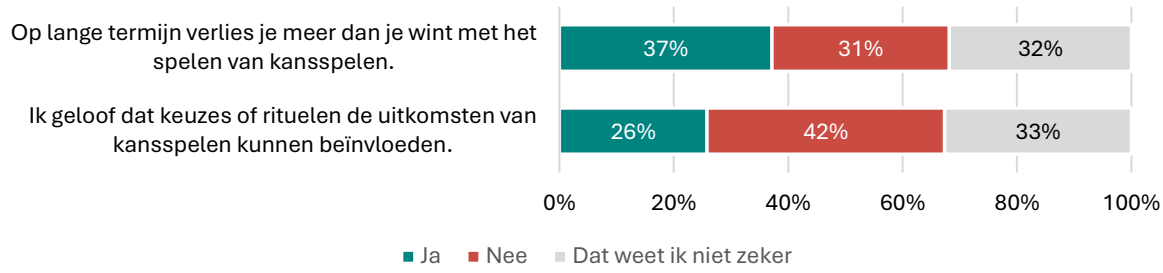

De groep die het afgelopen jaar deelnam aan één of meerdere kansspelen stelt vaker dat men op de lange termijn meer verliest met kansspelen dan men hiermee wint (43%) in vergelijking met de groep die geen kansspel speelde (31%). De groep die weleens een kansspel speelde, antwoordt vaker ‘Nee’ op de stelling ‘Ik geloof dat keuzes of rituelen de uitkomsten van kansspelen kunnen beïnvloeden’ (46%) dan de groep niet-spelers (37%).

Figuur 4.4 - Stellingen over kansspelen op Bonaire, uitgesplitst naar inwoners die het afgelopen jaar deelnamen aan een kansspel of dit niet deden.

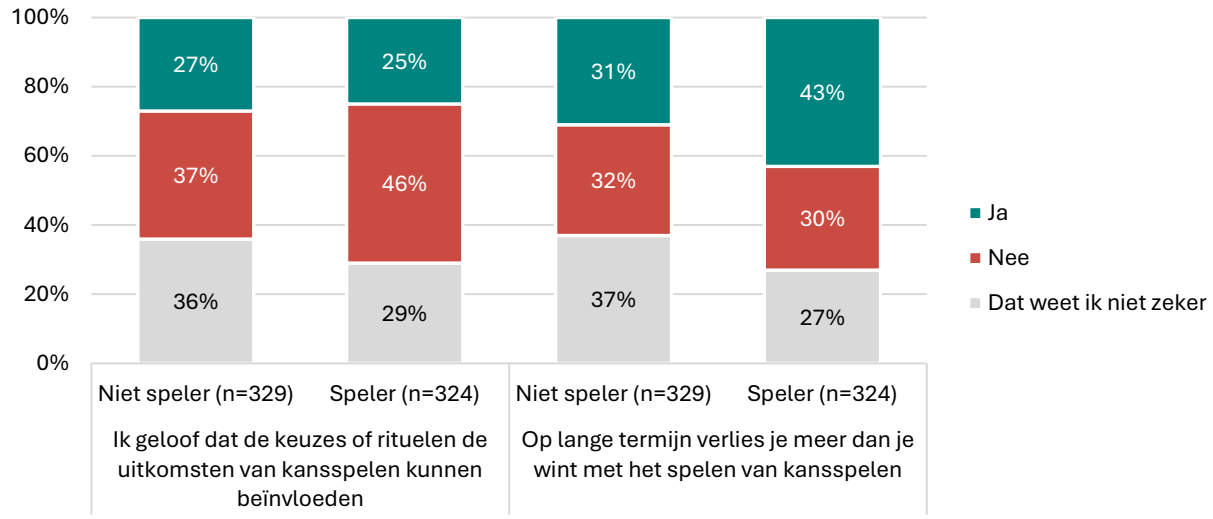

4.2 Hoe kijken inwoners naar hulp bij problemen rond kansspelen?

Bijna de helft (46%) van de inwoners denkt dat het spelen van kansspelen een serieus probleem is op Bonaire. Volgens 15 procent is dat niet het geval, 39 procent weet het niet zeker. Ook is er volgens de helft (48%) onvoldoende hulp beschikbaar op het eiland voor gokgerelateerde problemen, en verwacht een even grote groep (49%) dat inwoners met zulke problemen geen hulp zouden zoeken. Wederom geeft een groep van vier op tien (38%) aan dit niet zeker te weten.

Figuur 4.5 - Stellingen over kansspelen op Bonaire

Basis: inwoners Bonaire (n=654).

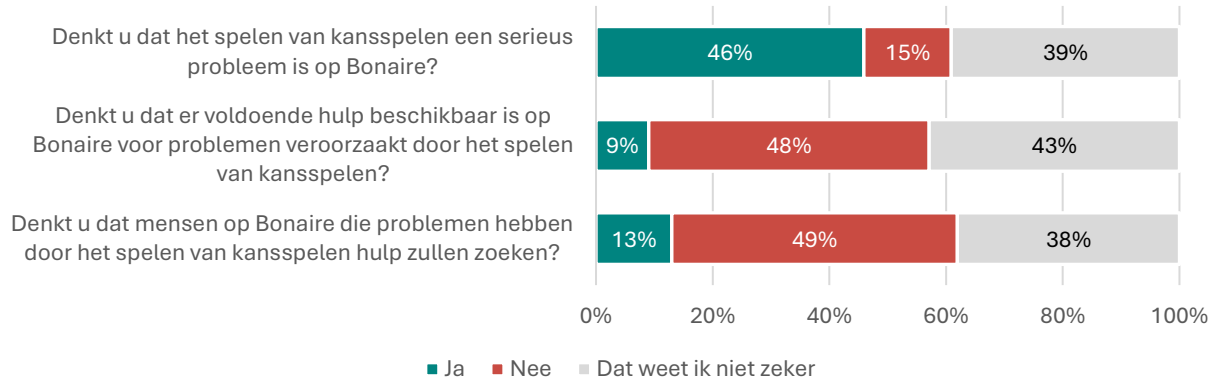

Inwoners die in het afgelopen jaar geen kansspel speelden stellen vaker dat kansspelen een serieus probleem zijn op Bonaire (50%) dan de groep die dit wel deed (42%). Op de andere twee stellingen zijn geen significante verschillen zichtbaar tussen deze groepen.

Figuur 4.6 - Stellingen over kansspelen op Bonaire, uitgesplitst naar inwoners die het afgelopen jaar deelnamen aan een kansspel of dit niet deden.

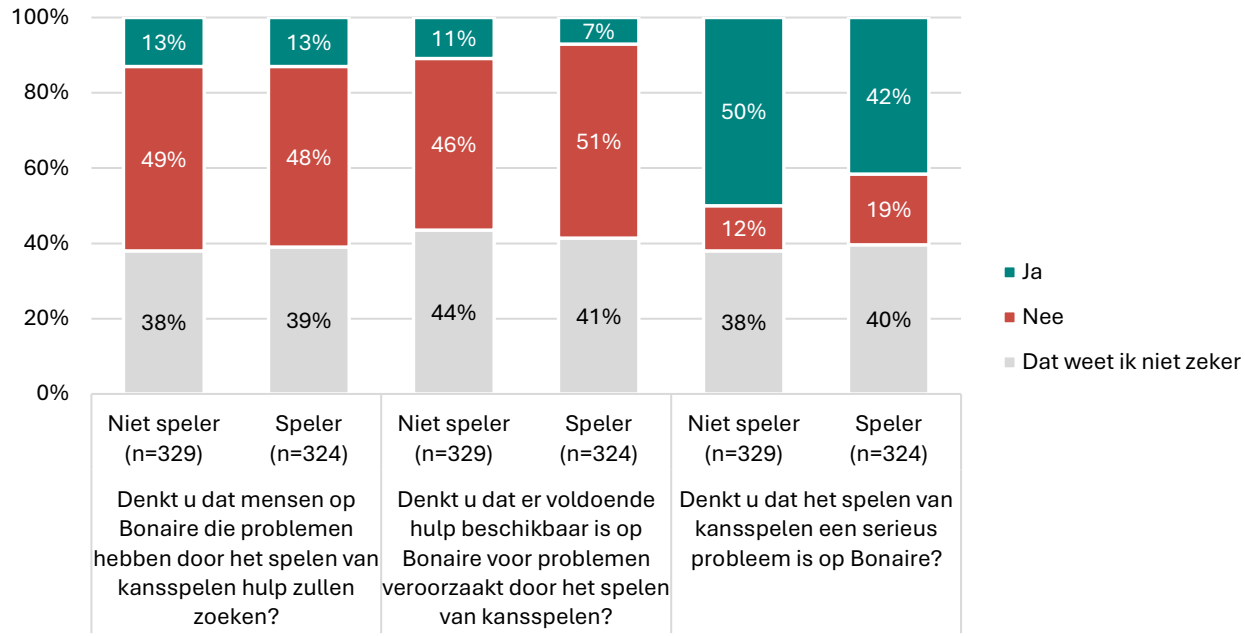

Sint Eustatius

Belangrijkste bevindingen Sint Eustatius

Deelname aan kansspelen

- In totaal vulden 101 inwoners van Sint Eustatius de vragenlijst in. Van deze respondenten nam iets meer dan de helft (53%) in de afgelopen 12 maanden deel aan één of meerdere kansspelen. Een derde (32%) speelde alleen op een fysieke locatie. Twee procent speelde uitsluitend één of meerdere kansspelen online. De overige 19 procent speelde zowel op een fysieke locatie als online.
- De kansspelen die door respondenten op Sint Eustatius in de afgelopen 12 maanden het meest werden gespeeld, zijn alle drie kansspelen op een fysieke locatie: loterijen (36%), spellen als domino, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen (31%) en casinospelen (23%). Online speelden respondenten het vaakst online casinospelen (14%) en loterijen (12%).
- Ruim een derde (36%) van de respondenten gaf maandelijks gemiddeld meer dan 100 dollar uit aan kansspelen en 13 procent tussen de 50 en 100 dollar. Bijna een derde (31%) wilde niet zeggen hoeveel zij uitgaven aan kansspelen.

Risicovol gokgedrag en gokschade

- De meeste respondenten (56%) die in de afgelopen 12 maanden één of meerdere kansspelen speelden, zijn op grond van de PGSI-score te typeren als ‘niet-problematische gokker’. Drie op de tien (30%) vallen in de categorie ‘laag-risico gokker’ en 14 procent valt in de categorie ‘gematigd-risico gokker’. Op basis van de PGSI is geen enkele respondent die deelnam aan kansspelen te typeren als ‘hoog-risicogokker’.
- Een op de zes respondenten (17%) die het afgelopen jaar deelnamen aan kansspelen, geeft aan problemen te ervaren als gevolg van die deelname. Financiële problemen worden het meest genoemd (11%). Mentale of fysieke problemen worden in mindere mate genoemd (respectievelijk 5% en 1%).

Perspectieven op kansspelen

- Inwoners van Sint Eustatius die de vragenlijst hebben ingevuld, kijken overwegend kritisch naar kansspelen. Zes op de tien respondenten (61%) zien kansspelen als een slechte gewoonte, vergelijkbaar met roken of alcoholgebruik. Een minderheid (39%) beschouwt kansspelen als een vorm van ontspanning. Nog minder respondenten zien het als een financiële strategie (16%) of als een culturele of religieuze gewoonte (6%).
- Ongeveer de helft van de respondenten (49%) denkt dat je op lange termijn meer verliest dan wint met het spelen van kansspelen. Zeventien procent denkt dat je op lange termijn wél kunt winnen en een derde (34%) weet het niet zeker. Of rituelen de uitkomsten van kansspelen kunnen beïnvloeden, is voor vier op de tien respondenten onzeker (41%). Volgens een vergelijkbare groep is dat niet mogelijk (40%). Een relatief kleine groep respondenten denkt dat dit wel het geval is (18%).
- Meer dan de helft van de respondenten (53%) beschouwt kansspelen als een serieus probleem op Sint Eustatius. Een kwart (24%) ziet het niet als een probleem en eveneens 24 procent weet niet zeker of er sprake is van een probleem.
- Een deel van de respondenten is kritisch over de ondersteuning bij gokproblemen. Een meerderheid (57%) denkt dat er onvoldoende hulp beschikbaar is voor mensen die problemen ervaren door kansspelen. Daarnaast verwacht eveneens een meerderheid (61%) dat inwoners met gokproblemen geen hulp zullen zoeken. Slechts een kleine groep (8%) denkt dat zij dit wel zullen doen.

5 Deelname aan kansspelen op Sint Eustatius

Dit hoofdstuk beschrijft het speelgedrag op Sint Eustatius. In hoeverre nemen inwoners deel aan kansspelen? Spelen zij online of op fysieke locaties? Welke kansspelen worden gespeeld? Op welke locaties worden kansspelen gespeeld? En hoeveel tijd en geld besteden zij hieraan?

5.1 Wat is de deelname aan kansspelen?

In totaal namen 101 inwoners van Sint Eustatius deel aan het onderzoek. Van deze respondenten speelde iets meer dan de helft (53%) in de afgelopen 12 maanden één of meerdere kansspelen. Dertien procent nam ooit deel aan een kansspel, maar niet in het afgelopen jaar. Een derde (34%) speelde nooit eerder een kansspel.

Tabel 5.1 - Deelname aan kansspelen, in de afgelopen 12 maanden en langer geleden

Basis: alle respondenten op Sint Eustatius (n=101)

	%
Deelname aan kansspelen in de afgelopen 12 maanden	53%
Deelname aan kansspelen langer dan 12 maanden geleden	13%
Geen deelname aan kansspelen	34%

Een derde (32%) speelde alleen op een fysieke locatie. Twee procent speelde enkel één of meerdere kansspelen online. De overige 19 procent speelde zowel op een fysieke locatie als online.

Figuur 5.1 - Verhouding tussen spelen op een fysieke locatie en online spelen
Basis: alle respondenten op Sint Eustatius (n=101)

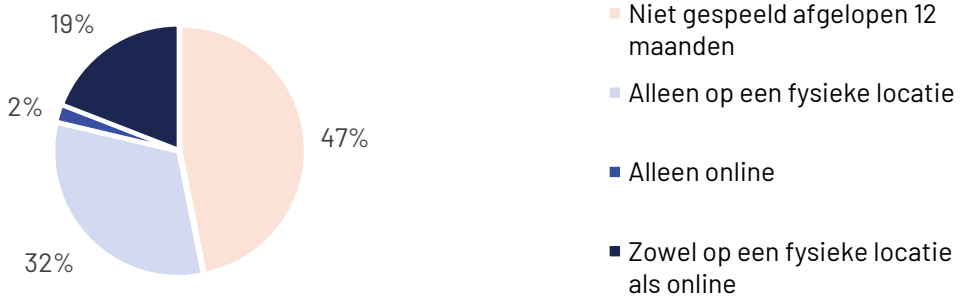

5.2 Welke kansspelen worden er gespeeld?

In deze paragraaf komt aan bod aan welk type kansspelen respondenten deelnemen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen kansspelen die op fysieke locaties worden gespeeld en online kansspelen.

5.2.1 Kansspelen op fysieke locaties

De kansspelen die respondenten het meest spelen zijn loterijen (37%), spellen als domino's, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen (32%), en casinospellen (23%). In de top drie staan dus uitsluitend fysieke kansspelen en geen online kansspelen.

In de afgelopen 12 maanden (en langer geleden) nam 36 procent van de respondenten deel aan een loterij, bijvoorbeeld via de Staatsloterij (Briyèchi) of kraskaarten. Het kansspel op een fysieke locatie waaraan respondenten daarna het meest deelnamen, zijn spellen als domino's, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen. Een kwart (23%) van de respondenten deed mee aan casinospelen. Wedden op sportwedstrijden of dierengevechten komt in mindere mate voor.

Tabel 5.2 - Hieronder worden verschillende kansspelen genoemd. Kunt u per kansspel aangeven of u hieraan heeft deelgenomen? Kansspelen op een fysieke locatie.
Basis: alle respondenten op Sint Eustatius (n=101)

	In de afgelopen 12 maanden	Langer dan 12 maanden geleden	Nooit
Loterij (bijv. de Staatsloterij, Briyèchi, kraskaarten	36%	17%	46%
Domino's, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen	31%	11%	58%
Casinospelen (bijvoorbeeld roulette, blackjack of slots)	23%	21%	56%
Wedden op sportwedstrijden of op paardenraces	6%	1%	94%
Wedden op dierengevechten (bijv. honden- of hanengevechten)	4%	1%	94%
Andere offline (fysieke) kansspelen	8%	3%	89%

5.2.2 Online kansspelen

Van de online kansspelen worden casinospelen en loterijen het meest gespeeld (respectievelijk door 14% en 12% van de respondenten). Aan online bingo, online wedden op sportwedstrijden of online poker en andere kaartspellen deden minder respondenten mee.

Tabel 5.3 - Hieronder worden verschillende kansspelen genoemd. Kunt u per kansspel aangeven of u hieraan heeft deelgenomen? Online kansspelen.
Basis: alle respondenten op Sint Eustatius (n=101).

	In de afgelopen 12 maanden	Langer dan 12 maanden geleden	Nooit
Online casinospelen (bijvoorbeeld slots, blackjack, roulette, baccarat)	14%	8%	78%
Online loterij (bijvoorbeeld Wega di Number)	12%	5%	83%
Online bingo	6%	5%	89%
Online wedden op sportwedstrijden	5%	3%	92%
Online poker of andere kaartspellen	3%	5%	92%
Andere online kansspelen	9%	4%	87%

5.3 Wat is de frequentie van spelen?

Van de respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen, deed een kwart (23%) dit één of een paar keer per maand. Een iets kleinere groep (15%) deed dit één of een paar keer per jaar. Tien procent speelde één of een paar keer per week een kansspel in de afgelopen 12 maanden. Enkelen (3%) spelen bijna elke dag.

Figuur 5.2 - In de afgelopen 12 maanden, hoe vaak heeft u hieraan deelgenomen?
Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=54).

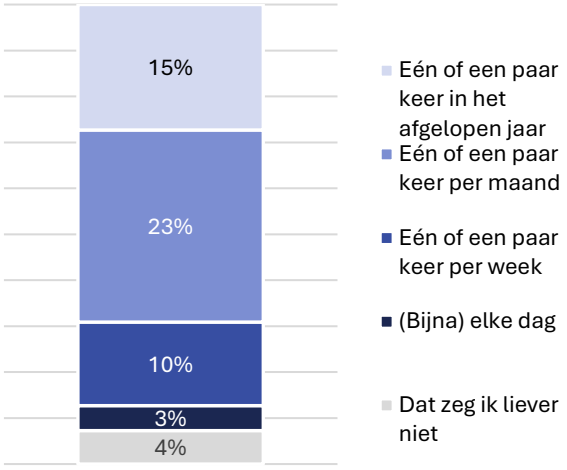

5.4 Wat zijn de redenen om mee te doen aan kansspelen?

De meest genoemde reden die respondenten van Sint Eustatius geven voor het deelnemen aan één of meerdere kansspelen in het afgelopen jaar is om geld of prijzen te winnen: voor bijna de helft (43%) van de respondenten is dat een motief voor deelname. Een derde (33%) doet mee omdat het spelen van kansspelen plezier geeft. Verder worden redenen als het ‘doden van de tijd’ (16%), ‘voor de gezelligheid’ (14%) en ‘voor de adrenaline en spanning’ (14%) genoemd.

Figuur 5.3 - Wat zijn voor u redenen om kansspelen te spelen? Meerdere antwoorden mogelijk.
Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=54).

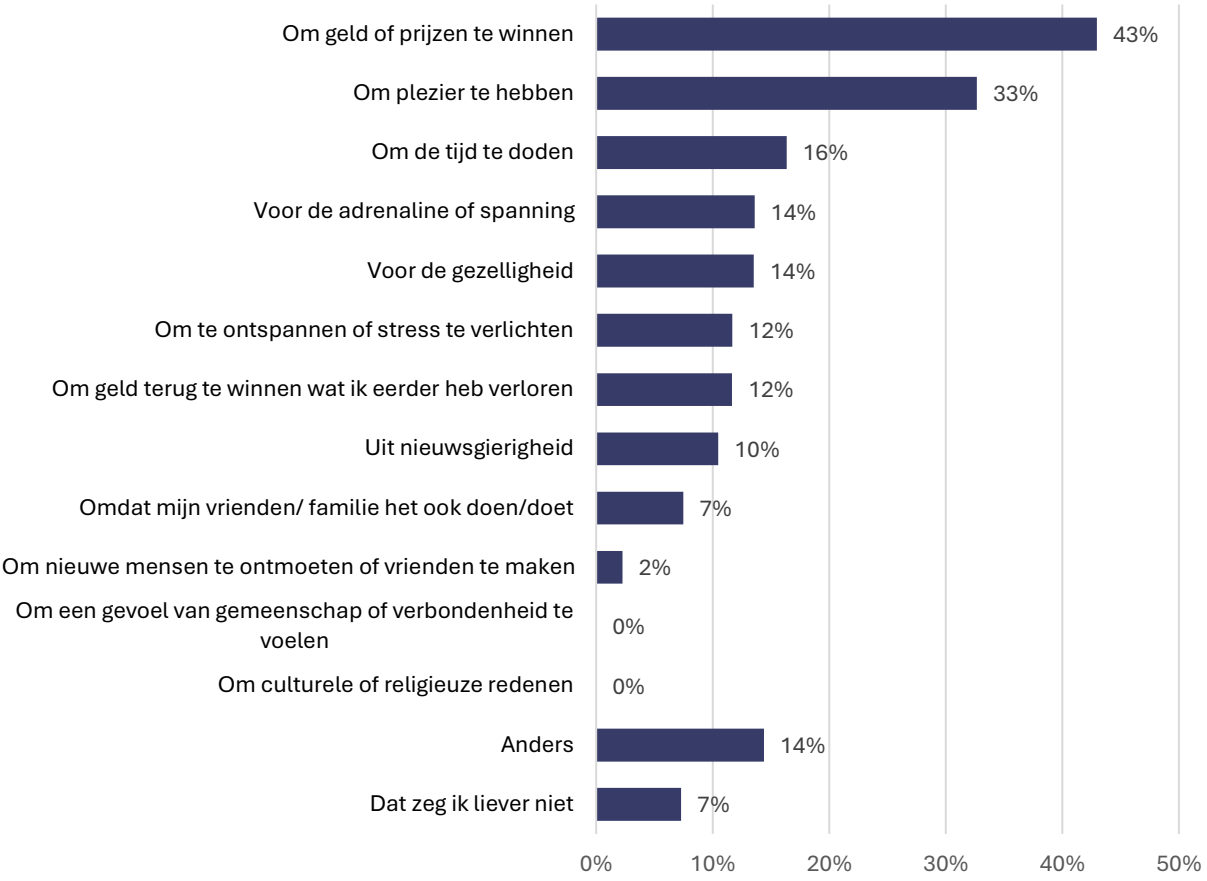

5.5 Wat wordt uitgegeven aan kansspelen?

Respondenten die in de afgelopen 12 maanden meespeelden in een (online) loterij is gevraagd een inschatting te maken van het bedrag dat zij hier maandelijks aan besteden.[26] Negen respondenten besteden maandelijks een bedrag tot 50 dollar aan (online) lootjes. Een even grote groep geeft hier gemiddeld tussen de 50 en 100 dollar aan uit. Voor een iets groter aandeel van de respondenten bedragen de maandelijkse kosten meer dan 100 dollar.

De groep die in het afgelopen jaar deelnam aan één of meerdere andere kansspelen (niet zijnde loterijen), besteedde hier gemiddeld verschillende bedragen aan.[27] Negen respondenten besteedde hier maandelijks een bedrag tot 50 dollar aan. Zeventien respondenten gaven gemiddeld tussen de 50 en 100 dollar uit per maand. Elf mensen besteedden maandelijks gemiddeld 100 dollar of meer.

Om inzicht te krijgen in de totale gemiddelde maandelijkse uitgaven zijn de bestedingen aan beide spelsoorten opgeteld. Hieruit blijkt dat ruim een derde (36%) van de respondenten die meedoen aan kansspelen hieraan maandelijks gemiddeld meer dan 100 dollar uitgeeft. Dertien procent besteedt tussen de 50 en de 100 dollar. Bijna een derde (31%) wil niet zeggen hoeveel ze uitgaven aan kansspelen.

[26] *Omdat het aantal waarnemingen lager is dan 50 (n=42), zijn de uitkomsten in aantallen weergegeven en niet in percentages.*
[27] *Omdat het aantal waarnemingen lager is dan 50 (n=49), zijn de uitkomsten in aantallen weergegeven en niet in percentages.*

Tabel 5.4 – Gemiddelde bestedingen per maand (in USD)

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen

	Bestedingen aan (online) lootjes (n=42)	Bestedingen aan overige kansspelen excl. loterijen (n=49)	Totale bestedingen aan kansspelen (n=53)
Meer dan 100 USD	11	11	36%
50-100 USD	9	17	13%
0 - 50 USD	9	9	20%
Wil niet zeggen	13	12	31%

** Vanwege het beperkt aantal waarnemingen (n<50) zijn de uitkomsten deels weergegeven in absolute (ongewogen) aantallen.*

5.6 Speelgedrag van mensen in de omgeving

Voor ruim de helft (62%) van de respondenten geldt dat zij minimaal één persoon in hun eigen omgeving kennen die wel eens een kansspel speelt. Verder geeft ruim een kwart (28%) aan niet te weten of mensen in hun eigen omgeving wel eens een kansspel spelen.

Op de vraag of respondenten iemand in de directe omgeving hebben die in de afgelopen 12 maanden een kansspel heeft gespeeld, stelt een derde (35%) van de respondenten dat dit het geval is. Een ongeveer even grote groep (36%) zegt dit niet te weten.

Figuur 5.4 - Hoeveel mensen in uw eigen omgeving spelen wel eens een kansspel?

Basis: alle respondenten op Sint Eustatius (n=101).

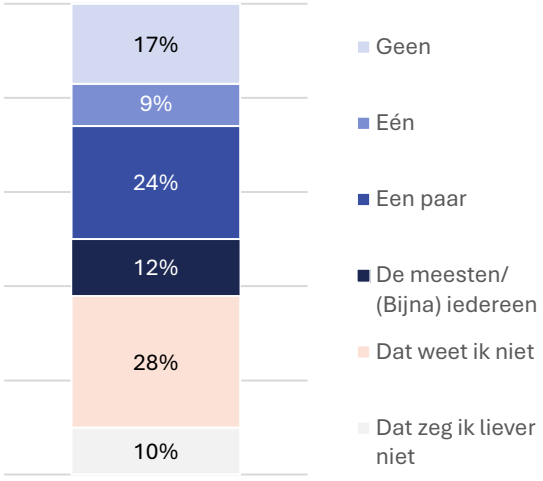

Figuur 5.5 - Heeft iemand die dicht bij u staat (partner, familielid of goede vriend) in de afgelopen 12 maanden een kansspel gespeeld?

Basis: alle respondenten op Sint Eustatius (n=101).

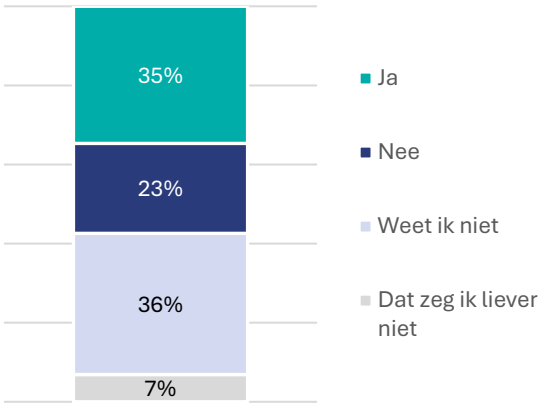

In totaal zeggen 39 respondenten dat iemand die dicht bij hen staat in de afgelopen 12 maanden een kansspel heeft gespeeld. Van deze groep zegt een zevental problemen te hebben ondervonden van dit speelgedrag. Voor vier respondenten ging het om financiële problemen, voor twee mensen om sociale problemen zoals meer conflicten of minder plezier in relaties. Eén persoon rapporteerde mentale of fysieke problemen door het speelgedrag van een naaste.

6 Risicovol gokgedrag en gokschade

Dit hoofdstuk gaat in op risicovol speelgedrag en gokschade onder deelnemers aan kansspelen.

6.1 Risicovol gokgedrag

Om te bepalen in welke mate er sprake is van risicovol gokgedrag, is gebruikgemaakt van de verkorte versie van de Problem Gambling Severity Index (zie paragraaf 1.5). De meeste respondenten (56%) die één of meerdere kansspelen speelden in de afgelopen 12 maanden, kunnen op grond van de PGSI worden getypeerd als een 'niet-problematische gokker'. Drie op tien (30%) zijn te classificeren als 'laag-risico gokker' en 14 procent valt onder de noemer 'gematigd-risico gokker'. Geen van de respondenten valt op basis van de zelf gegeven antwoorden onder de typering van 'hoog-risico gokker'.

Figuur 6.1 - Aandeel laag-, gematigd- en hoog-risico-gokkers onder deelnemers aan kansspelen op Sint Eustatius

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=54).

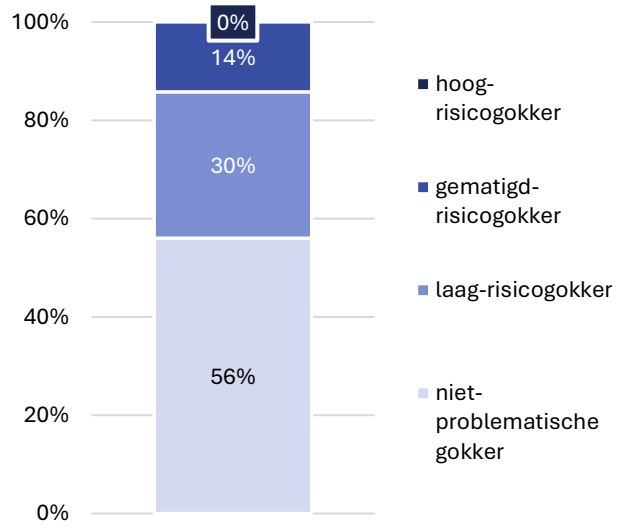

6.2 Problemen veroorzaakt door gokken

Een op de zes respondenten (17%) geeft aan dat hun deelname aan kansspelen problemen in hun leven heeft veroorzaakt. Voor 11 procent geldt dat ze financiële problemen hadden als gevolg van deelname aan kansspelen. Mentale of fysieke problemen worden in mindere mate (respectievelijk 5% en 1%) genoemd.

Tabel 6.1 - Heeft u ooit het gevoel gehad dat uw deelname aan kansspelen problemen in uw leven veroorzaakt?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=54).

	%
Ja, financiële problemen	11%
Ja, mentale of fysieke problemen	5%
Ja, sociale problemen	1%
Nee	83%

6.2.1 Financiële consequenties

Aan degenen die in het afgelopen jaar een kansspel speelden werden meerdere mogelijke financiële consequenties voorgelegd, met de vraag of zij die in het afgelopen jaar hebben meegemaakt door hun eigen speelgedrag. Voor het merendeel (80%) van de respondenten geldt dat zij geen van de genoemde gevolgen herkenden. Het gevolg dat het meest wordt herkend is het gebruiken van spaargeld om mee te gokken (15%). Een kleinere groep leende geld van familie of vrienden of gaf minder geld uit aan vrijetijdsactiviteiten (beide 5%) .

Tabel 6.2 - In de afgelopen 12 maanden, heeft u een van de volgende dingen ervaren als gevolg van het spelen van kansspelen?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=54).

	%
Spaargeld gebruikt om mee te gokken	15%
Geld geleend van vrienden of familie	5%
Minder uitgegeven aan vrijetijdsactiviteiten	5%
Minder uitgegeven aan boodschappen of medicatie	2%
Rekeningen te laat betaald	1%
Bezittingen verkocht voor geld	0%
Geld geleend van een bank	0%
Geld gestolen	0%
Iets anders gedaan om aan geld te komen	2%
Geen van bovenstaande	80%

6.2.2 Sociale gevolgen

Vervolgens zijn aan degenen die in het afgelopen jaar deelnamen aan kansspelen een of meerdere sociale gevolgen voorgelegd, met de vraag of zij deze hebben ervaren door hun eigen gokgedrag. De meeste respondenten (85%) geven aan geen van de voorgelegde sociale gevolgen te hebben ervaren. De sociale gevolgen die het meest worden genoemd zijn dat men minder tijd met dierbaren doorbracht (5%) en dat men zich sociaal geïsoleerd voelde (5%).

Tabel 6.3 - In de afgelopen 12 maanden, heeft u een van de volgende dingen ervaren als gevolg van het spelen van kansspelen?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=54).

	%
Minder tijd met dierbaren doorgebracht	5%
Sociaal geïsoleerd gevoeld	5%
Meer conflicten in relaties ervaren	3%
Werk- of studietijd gebruikt om kansspelen te spelen	2%
Verminderde prestaties op werk of studie/school	0%
Afwezig geweest van werk of school	0%
Geen van bovenstaande	85%

6.2.3 Mentale of fysieke gevolgen

Tot slot zijn enkele mogelijke mentale of fysieke gevolgen voorgelegd. Hiervoor geldt dat een meerderheid (84%) er niet mee te maken kreeg. Het hebben van minder slaap door het spelen van kansspelen en minder eten dan eigenlijk zou moeten, worden hierbij het meest door respondenten herkend (respectievelijk 6% en 5%). Vier procent had spijt van het spelen van kansspelen, een even grote groep voelde zich gestrest door het spelen van kansspelen.

Tabel 6.4 - In de afgelopen 12 maanden, heeft u een van de volgende dingen ervaren als gevolg van het spelen van kansspelen?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=54).

	%
Minder slaap gehad door het spelen van kansspelen	6%
Minder gegeten dan ik zou moeten	5%
Spijt gehad van het spelen van kansspelen	4%
Me gestrest gevoeld door het spelen van kansspelen	4%
Me geschaamd voor het spelen van kansspelen	3%
Me onzeker of kwetsbaar gevoeld door het spelen van kansspelen	2%
Meer depressieve gedachten gehad	0%
Suïcidale gedachten gehad	0%
Geen van bovenstaande	84%

6.2.4 Problemen als gevolg van gokgedrag van iemand anders

Een deel van de respondenten (37) kent één of meerdere mensen in hun persoonlijke omgeving die wel eens een kansspel spelen.[28] Van deze groep hebben er vijf de afgelopen 12 maanden wel eens problemen gehad als gevolg van het gokgedrag van deze persoon of personen. Vier van de zeven genoemde problemen waren financieel van aard.

Tabel 6.5 - Heeft u in de afgelopen 12 maanden problemen ondervonden als gevolg van het gokgedrag van iemand anders?

Respondenten die iemand dicht bij hebben staan (partner, familielid of goede vriend) die in de afgelopen 12 maanden een kansspel heeft gespeeld (n=37).

	Aantal (ongewogen)
Nee	32
Ja, financiële problemen	4
Ja, sociale problemen	2
Ja, mentale of fysieke problemen	1

6.3 Hulp en ondersteuning

De respondenten die aangeven problemen te ervaren door hun speelgedrag is gevraagd wat zij vervolgens hebben gedaan. De meeste respondenten uit deze groep zijn (tijdelijk) gestopt met spelen. Een enkeling heeft regels met zichzelf afgesproken over hoe vaak te spelen en wat hieraan uit te geven en een andere

[28] *Omdat het aantal waarnemingen lager is dan 50 (n=37), zijn de uitkomsten in aantallen weergegeven en niet in percentages.*

respondent heeft professionele hulp gezocht bij bijvoorbeeld een dokter of psycholoog. Het grootste aandeel in deze groep stelt niets te hebben gedaan.

Tabel 6.6 - Wat deed u toen u merkte dat het spelen van kansspelen problemen veroorzaakte? Meerdere antwoorden mogelijk.

Basis: respondenten die problemen ervaarden door het spelen van kansspelen (n=9).

	Ongewogen aantal
Ik ben (tijdelijk) gestopt met spelen	3
Ik heb regels met mezelf afgesproken (hoe vaak ik speel of hoeveel ik uitgeef)	1
Ik heb professionele hulp gezocht (dokter, psycholoog)	1
Ik heb met anderen gesproken (vrienden, familie, kerk)	0
Ik heb afspraken met anderen gemaakt (hoe vaak ik speel of hoeveel ik uitgeef)	0
Ik heb iets anders gedaan	0
Ik heb niks gedaan	5

7 Perspectief op kansspelen

7.1 Hoe kijken inwoners naar kansspelen?

De inwoners van Sint Eustatius die hebben meegedaan aan de enquête, kregen verschillende stellingen voorgelegd om het perspectief op kansspelen inzichtelijk te maken. Een meerderheid van de respondenten (61%) ziet kansspelen als een slechte gewoonte, vergelijkbaar met roken of alcohol drinken. In mindere mate zien respondenten kansspelen als een vorm van ontspanning, vergelijkbaar met het bezoeken van de kermis of een attractiepark (39%), een financiële strategie, zoals het handelen in aandelen (16%) of een culturele of religieuze gewoonte (6%).

Figuur 7.1 - Stellingen over kansspelen op Sint Eustatius. Ik zie kansspelen als ...

Basis: alle respondenten op Sint Eustatius (n=101).

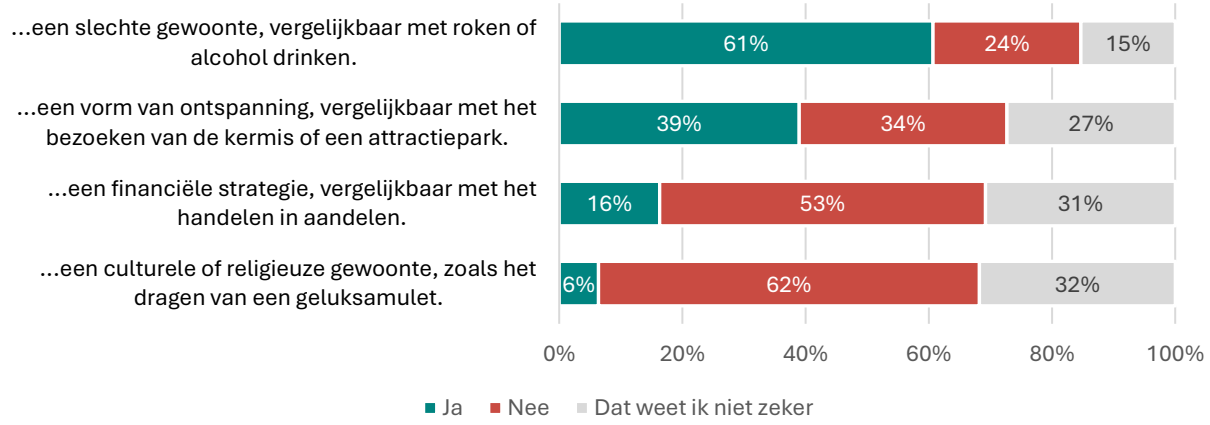

Bijna de helft (49%) van de respondenten denkt dat er op de lange termijn meer verloren wordt met kansspelen dan dat er wordt gewonnen. Een kleiner aandeel (17%), denkt dat dat niet zo is een derde (34%) van de respondenten weet het niet. Of rituelen de uitkomsten van kansspelen kunnen beïnvloeden, is voor vier op tien (41%) niet zeker. Volgens een vergelijkbare groep (40%) is dat niet mogelijk. Een relatief kleine groep van 18 procent denkt dat dit wel het geval is.

Figuur 7.2 - Stellingen over kansspelen op Sint Eustatius

Basis: alle respondenten op Sint Eustatius (n=101).

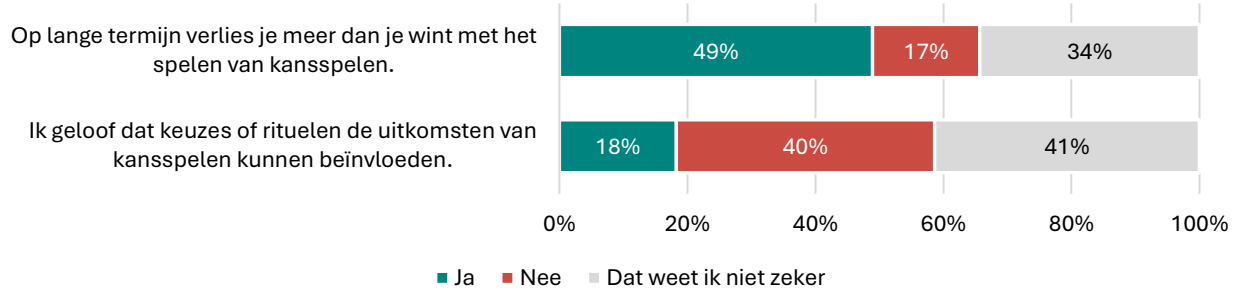

7.2 Hoe kijken inwoners naar hulp bij problemen rond kansspelen?

Iets meer dan de helft (53%) van de respondenten denkt dat het spelen van kansspelen een serieus probleem is op het eiland). Een kwart (24%) denkt dat dit niet zo is en een evengrote groep weet het niet.

Meer dan de helft (57%) van de respondenten denkt niet dat er voldoende hulp beschikbaar is op het eiland voor de problemen die worden veroorzaakt door het spelen van kansspelen. Een relatief kleine groep van acht procent denkt dat dit wel het geval is en ongeveer een derde (35%) weet het niet.

Een meerderheid (61%) van de respondenten denkt dat inwoners van Sint Eustatius die problemen hebben als gevolg van het spelen van kansspelen geen hulp zullen zoeken. Een relatief kleine groep (8%) denkt dat inwoners dit wel zullen doen en drie op de tien (31%) weten het niet zeker.

Figuur 7.3 - Stellingen over kansspelen op Sint Eustatius

Basis: alle respondenten op Sint Eustatius (n=101).

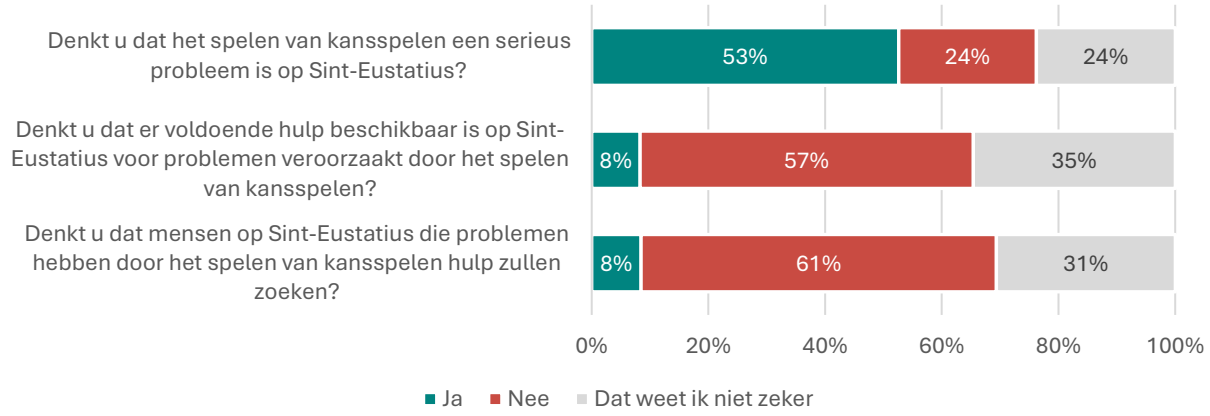

Saba

Belangrijkste bevindingen Saba

Deelname aan kansspelen

- In totaal vulden 67 inwoners van Saba de vragenlijst in. De helft (48%) van deze respondenten nam in de afgelopen 12 maanden deel aan één of meerdere kansspelen. Ongeveer vier op de tien (41%) geeft aan in de afgelopen 12 maanden uitsluitend op een fysieke locatie te hebben gespeeld. Zeven procent speelde zowel op een fysieke locatie als online. Geen van de respondenten speelde uitsluitend online.
- De kansspelen die door respondenten op Saba het meest werden gespeeld, zijn alle drie kansspelen die op een fysieke locatie worden aangeboden: spellen als domino, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen (34%), loterijen (33%) en casinospelen (12%).
- Negen van de 31 respondenten die in de afgelopen 12 maanden deelnamen aan kansspelen, gaven hieraan maandelijks gemiddeld meer dan 100 dollar uit. Een even groot deel besteedde hieraan tussen de 50 en 100 dollar. Negen respondenten wilden niet aangeven hoeveel zij aan kansspelen uitgaven.

Risicovol gokgedrag en gokschade

- Van de 31 respondenten op Saba die in de afgelopen 12 maanden één of meerdere kansspelen speelden, is op grond van de PGSI-score ongeveer de helft (16) te typeren als 'niet-problematische gokker'. Twaalf respondenten vallen in de categorie 'laag-risico gokker' en drie in de categorie 'gematigd-risico gokker'. Op basis van de PGSI is geen enkele respondent te typeren als 'hoog-risicogokker'.
- De meeste respondenten (29 van de 31) zeggen dat zij niet in de problemen kwamen door het spelen van kansspelen. Eén respondent geeft aan financiële problemen te hebben ervaren en een ander noemt mentale/fysieke problemen.

Perspectieven op kansspelen

- Inwoners van Saba die meededen aan de enquête kijken overwegend kritisch naar kansspelen. Ongeveer de helft (49%) ziet kansspelen als een slechte gewoonte, vergelijkbaar met roken of alcoholgebruik. Tegelijkertijd beschouwt 39 procent kansspelen als een vorm van ontspanning. Een kleine minderheid ziet kansspelen als een financiële strategie (12%) of als een culturele of religieuze gewoonte (8%).
- Bijna de helft van de respondenten (45%) denkt dat mensen op de lange termijn meer verliezen dan winnen met kansspelen. Vijftien procent denkt dat je op lange termijn wél kunt winnen en de rest (40%) weet het niet zeker. Vier op de tien respondenten (41%) geloven niet dat keuzes of rituelen invloed kunnen hebben op de uitkomst van kansspelen. Een kwart (25%) gelooft dat wel, terwijl 35 procent hierover onzeker is.
- Een minderheid van de respondenten (8%) beschouwt kansspelen als een serieus probleem op het eiland. De meerderheid (56%) ziet het niet als een probleem en 36 procent is hierover niet zeker.
- Een deel van de respondenten is kritisch over de ondersteuning bij gokproblemen. Bijna de helft (45%) weet niet of er voldoende hulp beschikbaar is, terwijl 36 procent denkt dat dit niet het geval is. De meeste respondenten (57%) verwachten niet dat mensen met gokproblemen hulp zullen zoeken. Slechts 15 procent denkt dat zij dit wel zullen doen.

8 Deelname aan kansspelen op Saba

Dit hoofdstuk beschrijft het speelgedrag van respondenten van Saba. Welk deel van de respondenten neemt deel aan kansspelen? Spelen zij online of op fysieke locaties? Welke kansspelen worden gespeeld? Op welke locaties worden kansspelen gespeeld? En hoeveel tijd en geld besteden zij hieraan?

8.1 Wat is de deelname aan kansspelen?

In totaal vulden 67 inwoners van Saba de vragenlijst in. De helft (48%) nam in de afgelopen 12 maanden deel aan één of meerdere kansspelen. Een kleiner aandeel (43%) nam ooit eerder deel aan een kansspel. De overige 10 procent speelde nog nooit een kansspel.

Tabel 8.1 - Deelname aan kansspelen, in de afgelopen 12 maanden en langer geleden

Basis: alle respondenten (n=67)

	%
Deelname aan kansspelen in de afgelopen 12 maanden	48%
Deelname aan kansspelen langer dan 12 maanden geleden	43%
Geen deelname aan kansspelen	10%

Vier op de tien (41%) respondenten speelde in de afgelopen 12 maanden uitsluitend op fysieke locaties. Zeven procent speelde daarnaast ook online. Geen van de respondenten speelden enkel online.

Figuur 8.1 - Verhouding tussen spelen op een fysieke locatie en online spelen.

Basis: alle respondenten (n=67).

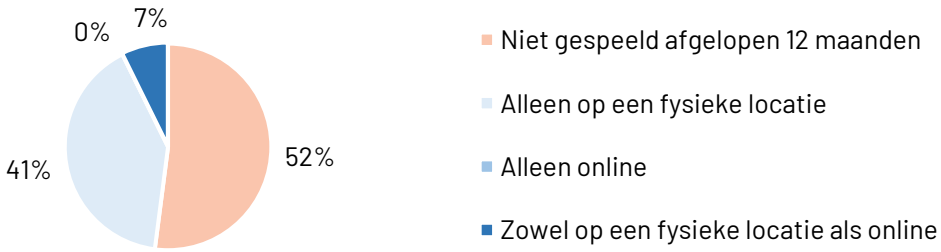

8.2 Welke kansspelen worden er gespeeld?

In deze paragraaf komt aan bod aan welk type kansspelen respondenten van Saba deelnemen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds kansspelen die op fysieke locaties worden gespeeld en online kansspelen.

8.2.1 Kansspelen op fysieke locaties

De kansspelen die respondenten op Saba het meest spelen zijn kansspelen als domino's, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen (34%), loterijen (33%) en casinospelen (12%). In de top drie staan dus uitsluitend fysieke kansspelen en geen online kansspelen.

Kansspelen die respondenten van Saba op fysieke locaties het meest spelen zijn domino's, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen, loterijen en casinospelen. Wedden op dierengevechten of sportwedstrijden en paardenraces komt weinig voor, zowel in het afgelopen jaar als langer geleden.

Tabel 8.2 - Hieronder worden verschillende kansspelen genoemd. Kunt u per kansspel aangeven of u hieraan heeft deelgenomen? Kansspelen op een fysieke locatie.

Basis: alle respondenten (n=67).

	In de afgelopen 12 maanden	Langer dan 12 maanden geleden	Nooit
Domino's, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen	34%	40%	27%
Loterij (bijv. de Staatsloterij, Briyechi, kraskaarten)	33%	41%	27%
Casinospelen (bijvoorbeeld roulette, blackjack of slots)	12%	54%	34%
Wedden op dierengevechten (bijv. honden- of hanengevechten)	1%	10%	89%
Wedden op sportwedstrijden of op paardenraces	0%	12%	88%
Andere offline (fysieke) kansspelen	7%	13%	80%

8.2.2 Online kansspelen

Een relatief kleine groep van de respondenten laat weten een online kansspel te hebben gespeeld, in de afgelopen 12 maanden of langer geleden. Zij die dat wel doen, kiezen vooral voor online loterijen of online casinospelen. Een enkeling speelde (wel eens) online bingo, wedde op een sportwedstrijd of speelde poker of een ander kaartspel online.

Tabel 8.3 - Hieronder worden verschillende kansspelen genoemd. Kunt u per kansspel aangeven of u hieraan heeft deelgenomen? Online kansspelen.

Basis: alle respondenten (n=67).

	In de afgelopen 12 maanden	Langer dan 12 maanden geleden	Nooit
Online loterij (bijvoorbeeld Wega di Number)	5%	15%	80%
Online casinospelen (bijvoorbeeld slots, blackjack, roulette, baccarat)	5%	8%	87%
Online bingo	1%	4%	96%
Online wedden op sportwedstrijden	1%	4%	94%
Online poker of andere kaartspellen	1%	5%	94%
Andere online kansspelen	0%	3%	97%

8.3 Wat is de frequentie van spelen?

Zes van de 31 respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen deed dat tenminste één keer per week. Elf speelden het afgelopen jaar één of een paar keer en tien speelden één tot een paar keer per maand een kansspel.

Figuur 8.2 - In de afgelopen 12 maanden, hoe vaak heeft u hieraan deelgenomen?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=31).*

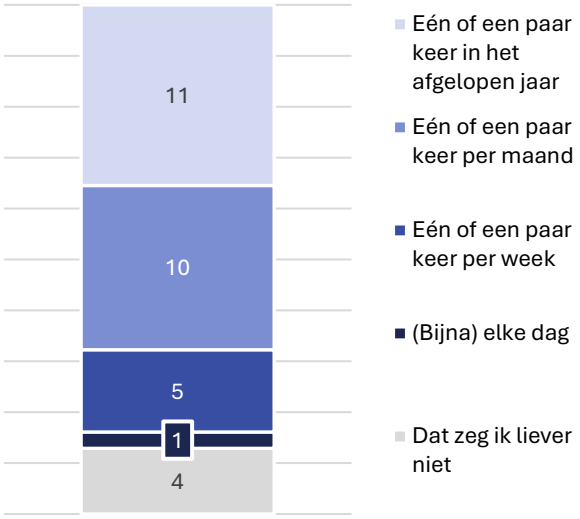

** Vanwege het beperkt aantal waarnemingen zijn de uitkomsten weergegeven in absolute (ongewogen) aantallen.*

8.4 Wat zijn de redenen om mee te doen aan kansspelen?

De redenen die respondenten van Saba het meest noemen voor hun deelname aan één of meerdere kansspelen in de afgelopen 12 maanden zijn om hier geld of prijzen mee te winnen en om plezier te hebben (allebei 13 keer genoemd). Verder worden motieven als ontspanning, uit nieuwsgierigheid, voor de gezelligheid en om de tijd te doden door 6 tot 8 spelers genoemd.

Tabel 8.4 - Wat zijn voor u redenen om kansspelen te spelen? Meerdere antwoorden mogelijk.

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=31).

	Ongewogen aantal
Om geld of prijzen te winnen	13
Om plezier te hebben	13
Om te ontspannen of stress te verlichten	8
Uit nieuwsgierigheid	7
Voor de gezelligheid	7
Om de tijd te doden	6
Om nieuwe mensen te ontmoeten of vrienden te maken	4
Om geld terug te winnen wat ik eerder heb verloren	3
Voor de adrenaline of spanning	2
Omdat mijn vrienden/ familie het ook doen/doet	2
Om een gevoel van gemeenschap of verbondenheid te voelen	2
Om culturele of religieuze redenen (bijvoorbeeld geloof in geluksgetallen of tradities)	1
Anders	0
Dat zeg ik liever niet	1

8.5 Wat wordt uitgegeven aan kansspelen?

Iets minder dan de helft (11 van de 24 respondenten) die in de afgelopen 12 maanden meespeelde in een (online) loterij, zegt hieraan maandelijks gemiddeld een bedrag van maximaal 50 Amerikaanse dollar te besteden. Twee respondenten gaven hier tussen de 50 en 100 dollar aan uit en een viertal besteedde 100 Amerikaanse dollar hieraan. De overige zeven respondenten zeggen liever niet hoeveel ze hieraan besteedden.

De uitgaven aan kansspelen anders dan (online) loterijen zijn vergelijkbaar. Elf van de 24 respondenten besteedden maandelijks een bedrag tot 50 Amerikaanse dollar. Een viertal gaf hier tussen de 50 en 100 dollar aan uit en twee respondenten zeggen hier maandelijks 100 dollar of meer aan uit te geven. Ook op deze vraag geeft een aanzienlijk deel (7 van de 24 respondenten) liever geen antwoord.

Om inzicht te krijgen in de totale gemiddelde maandelijkse uitgaven zijn de bestedingen aan beide spelsoorten opgeteld. Hieruit blijkt dat 9 van de 31 respondenten maandelijks gemiddeld meer dan 100 dollar uitgeven en een even groot aantal tussen de 50 en de 100 dollar. Negen respondenten willen niet zeggen hoeveel ze uitgaven aan kansspelen.

Tabel 8.5 – Gemiddelde bestedingen per maand (in USD)

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen

	Bestedingen aan (online) lootjes (n=24)	Bestedingen aan overige kansspelen excl. loterijen (n=24)	Totale bestedingen aan kansspelen (n=31)
Meer dan 100 USD	4	2	9
50-100 USD	2	4	9
0-50 USD	11	11	4
Wil niet zeggen	7	7	9

** Vanwege het beperkt aantal waarnemingen (n<50) zijn de uitkomsten weergegeven in absolute (ongewogen) aantallen.*

8.6 Speelgedrag van mensen in de omgeving

Naast vragen over het eigen speelgedrag, is respondenten van Saba ook gevraagd hoeveel mensen zij denken dat er in hun eigen omgeving wel eens een kansspel spelen. Ongeveer de helft (47%) kent in ieder geval één persoon die dit doet. Volgens een op acht (12%) doet niemand in de eigen omgeving dit. Drie op tien (31%) geven aan dit niet te weten.

Voor vier op tien respondenten (41%) geldt dat iemand die dicht bij hen staat, bijvoorbeeld een partner, familielid of goede vriend, in de afgelopen 12 maanden een kansspel heeft gespeeld. Een vergelijkbaar aandeel (39%) geeft aan het niet te weten.

Figuur 8.3 - Hoeveel mensen in uw eigen omgeving spelen wel eens een kansspel?

Basis: alle respondenten (n=67).

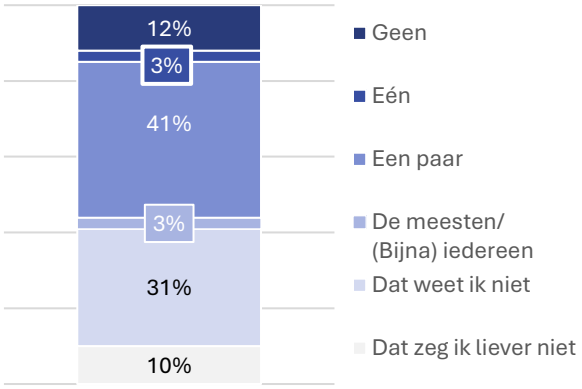

Figuur 8.4 - Heeft iemand die dicht bij u staat (partner, familielid of goede vriend) in de afgelopen 12 maanden een kansspel gespeeld?

Basis: alle respondenten (n=67).

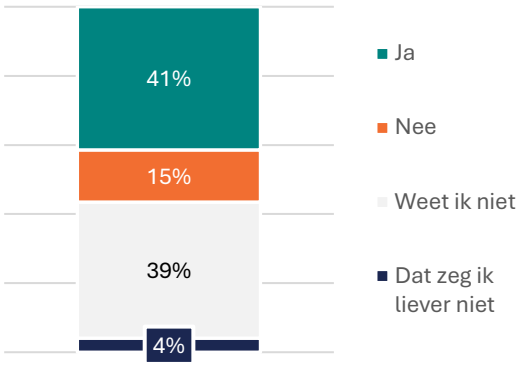

9 Risicovol gokgedrag en gokschade

Dit hoofdstuk gaat in op risicovol speelgedrag en gokschade onder deelnemers aan kansspelen op Saba.

9.1 Risicovol gokgedrag

Om te bepalen in welke mate er sprake is van risicovol gokgedrag, is gebruik gemaakt van de verkorte versie van de Problem Gambling Severity Index (zie paragraaf 1.5). Van de 31 respondenten op Saba die in de afgelopen 12 maanden één of meerdere kansspelen speelden, zijn er op basis van de PGSI-score 16 te typeren 'niet-problematische gokker'. Twaalf vallen er in de categorie 'laag-risico gokker' en drie zijn te classificeren als 'gematigd-risico gokker'. Geen van de respondenten valt op basis van de zelf gegeven antwoorden onder de typering van 'hoog-risico gokker'.

Figuur 9.1 - Aandeel laag-, gematigd- en hoog-risico-gokkers onder deelnemers aan kansspelen op Saba

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=31).*

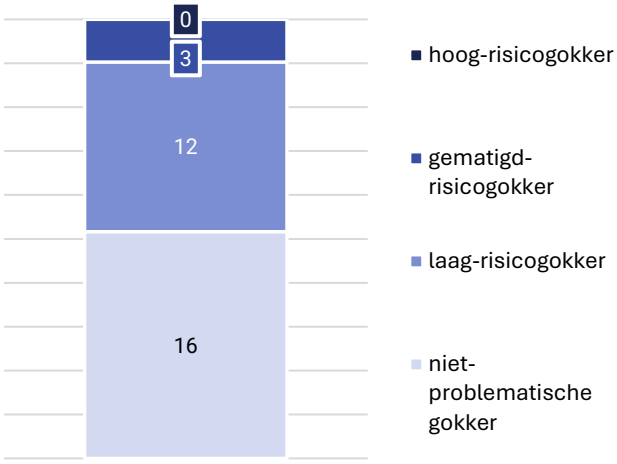

** Vanwege het beperkt aantal waarnemingen (n<50) zijn de uitkomsten weergegeven in absolute (ongewogen) aantallen.*

9.2 Problemen veroorzaakt door gokken

Bijna alle respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen zeggen hierdoor geen problemen te hebben gehad. Eén respondent geeft aan financiële problemen te hebben ervaren, een ander maakte financiële problemen mee.

Tabel 9.1 - Heeft u ooit het gevoel gehad dat uw deelname aan kansspelen problemen in uw leven veroorzaakt?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=31).

	Aantal (ongewogen)
Ja, financiële problemen	1
Ja, mentale of fysieke problemen	1
Ja, sociale problemen	-
Nee	29

9.2.1 Financiële consequenties

Respondenten die in de afgelopen 12 maanden deelnamen aan één of meerdere kansspelen is gevraagd of zij een of meerdere negatieve financiële consequenties hebben ervaren (als gevolg van hun deelname). Het merendeel van de respondenten herkent geen van de voorgelegde financiële gevolgen. Een enkeling stelt dat zij spaargeld hebben gebruikt om mee te gokken, minder hebben uitgegeven aan boodschappen of medicatie, geld hebben geleend van de bank of rekeningen te laat hebben betaald.

Tabel 9.2 - In de afgelopen 12 maanden, heeft u een van de volgende dingen ervaren als gevolg van het spelen van kansspelen?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=31).

	Aantal (ongewogen)
Spaargeld gebruikt om mee te gokken	2
Minder uitgegeven aan boodschappen of medicatie	1
Geld geleend van een bank	1
Rekeningen te laat betaald	1
Minder uitgegeven aan vrijetijdsactiviteiten	0
Geld geleend van vrienden of familie	0
Bezittingen verkocht voor geld	0
Geld gestolen	0
Iets anders gedaan om aan geld te komen	0
Geen van bovenstaande	28

9.2.2 Sociale gevolgen

Daarnaast is respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen gevraagd of zij een van de voorgelegde sociale gevolgen herkennen. Voor de meesten geldt dat niet. Een enkele respondent stelt minder tijd te hebben doorgebracht met dierbaren en zich sociaal geïsoleerd te hebben gevoeld (zie Tabel 9.3).

Tabel 9.3 - In de afgelopen 12 maanden, heeft u een van de volgende dingen ervaren als gevolg van het spelen van kansspelen?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=31).

	Aantal (ongewogen)
Minder tijd met dierbaren doorgebracht	1
Sociaal geïsoleerd gevoeld	1
Werk- of studietijd gebruikt om kansspelen te spelen	0
Verminderde prestaties op werk of studie/school	0
Afwezig geweest van werk of school	0
Meer conflicten in relaties ervaren	0
Geen van bovenstaande	30

9.2.3 Mentale of fysieke gevolgen

Vervolgens is gevraagd of respondenten die in de afgelopen 12 maanden deelnamen aan één of meerdere kansspelen een van de voorgelegde mentale of fysieke gevolgen (hebben) ervaren. Voor het merendeel van

de respondenten zijn deze gevolgen niet herkenbaar. Een paar respondenten hebben spijt gehad van het spelen van kansspelen, een enkeling had meer depressieve gedachten of minder gegeten dan zou moeten.

Tabel 9.4 - In de afgelopen 12 maanden, heeft u een van de volgende dingen ervaren als gevolg van het spelen van kansspelen?

Basis: respondenten die in het afgelopen jaar deelnamen aan één of meerdere kansspelen (n=31).

	Aantal (ongewogen)
Spijt gehad van het spelen van kansspelen	2
Meer depressieve gedachten gehad	1
Minder gegeten dan ik zou moeten	1
Me geschaamd voor het spelen van kansspelen	0
Me gestrest gevoeld door het spelen van kansspelen	0
Minder slaap gehad door het spelen van kansspelen	0
Me onzeker of kwetsbaar gevoeld door het spelen van kansspelen	0
Suïcidale gedachten gehad	0
Geen van bovenstaande	29

9.2.4 Problemen als gevolg van gokgedrag van iemand anders

Een deel van de respondenten (24) kent één of meerdere mensen in hun persoonlijke omgeving die wel eens een kansspel spelen. Geen van deze respondenten heeft de afgelopen 12 maanden problemen gehad als gevolg van het gokgedrag van deze persoon of personen.

10 Perspectief op kansspelen

10.1 Hoe kijken inwoners naar kansspelen?

De inwoners van Saba die hebben meegedaan aan de enquête, kregen verschillende stellingen voorgelegd om het perspectief op kansspelen inzichtelijk te maken. De opvatting dat kansspelen een slechte gewoonte zijn, vergelijkbaar met roken of alcoholgebruik, wordt door de helft (49%) van de respondenten onderschreven. Ook met de vergelijking tussen kansspelen als een vorm van ontspanning is een grotere groep het eens dan oneens (39% tegenover 28%). Dat geldt niet voor de vergelijking met een financiële strategie, vergelijkbaar met het handelen in aandelen, of met een culturele of religieuze gewoonte.

Figuur 10.1 - Stellingen over kansspelen op Saba. Ik zie kansspelen als ...

Basis: alle respondenten op Saba (n=67)

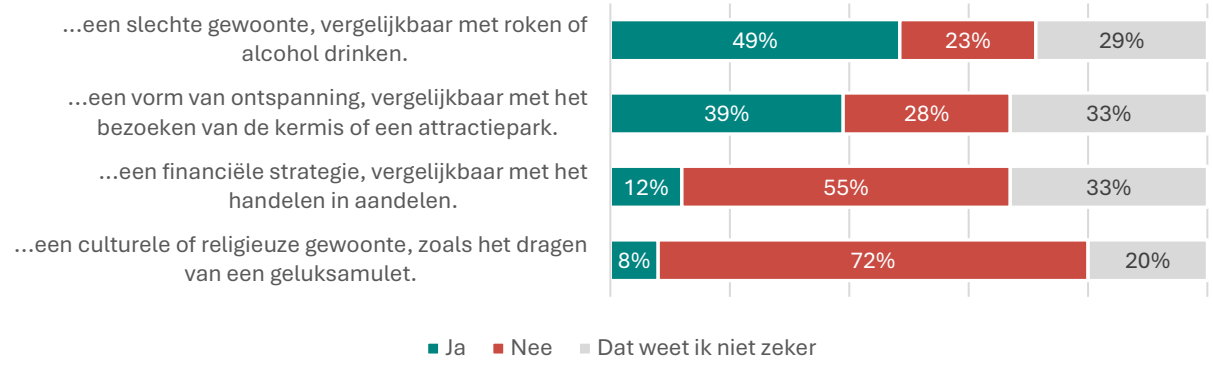

De grootste groep respondenten (45%) denkt dat men op termijn meer geld verliest met het spelen van kansspelen dan dat men hier mee wint. Een iets kleinere groep respondenten weet dit niet zeker (40%), 15 procent is het hier niet mee eens.

Vier op de tien (41%) van de respondenten denkt niet dat keuzes of rituelen de uitkomsten van kansspelen kunnen beïnvloeden. Een kleinere groep (35%) weet het niet zeker en een kwart gelooft dit wel.

Figuur 10.2 - Stellingen over kansspelen op Saba

Basis: alle respondenten op Saba (n=67)

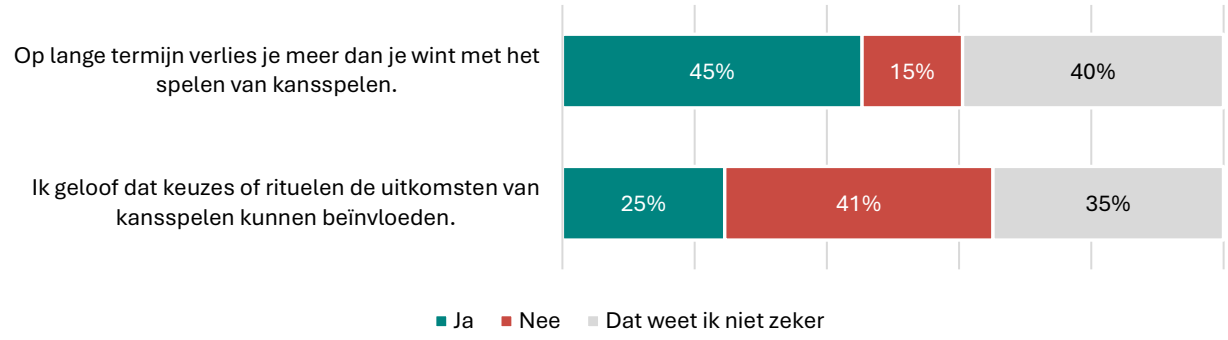

10.2 Hoe kijken inwoners naar hulp bij problemen rond kansspelen?

De meeste respondenten (56%) denken niet dat het spelen van kansspelen een serieus probleem vormen op Saba. Volgens een acht procent is dat wel het geval. Een grotere groep (36%) respondenten stelt het niet zeker te weten.

Minder dan een op de vijf (18%) denkt dat er voldoende hulp beschikbaar is voor problemen veroorzaakt door het spelen van kansspelen. Ruim een derde (36%) denkt dat dit niet zo is en een iets grotere groep (45%) zegt dit niet te weten.

Een minderheid van 15 procent denkt dat inwoners van Saba die problemen hebben door het spelen van kansspelen hier hulp voor zullen zoeken. De rest van de respondenten verwacht dat ze dit niet zullen doen (57%) of zegt dit niet te weten (28%).

Figuur 10.3 - Stellingen over kansspelen op Saba

Basis: alle respondenten op Saba (n=67)

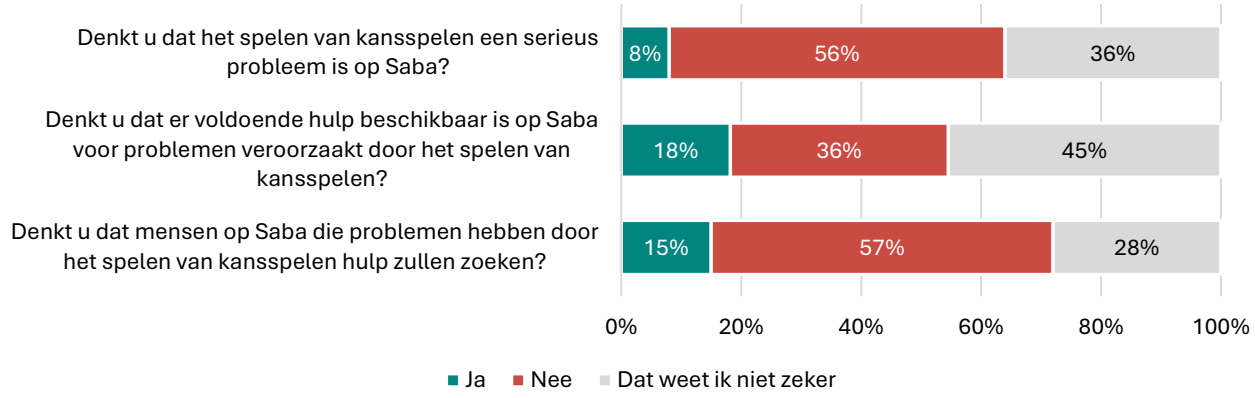

11 Slotbeschouwing

In deze slotbeschouwing worden de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek in samenhang beschouwd. Daarbij wordt ingegaan op de bruikbaarheid en beperkingen van het onderzoek, de wijze waarop de resultaten geïnterpreteerd moeten worden en de betekenis ervan voor beleid en vervolgonderzoek.

Opbrengst van het onderzoek
Dit onderzoek heeft voor het eerst inzicht gegeven in de deelname aan kansspelen door inwoners van Caribisch Nederland. Qua thematiek vertoont het onderzoek overeenkomsten met de *Monitor Deelname aan Kansspelen*, die periodiek in Europees Nederland wordt uitgevoerd om ontwikkelingen in de tijd zichtbaar te maken.
Deze meting in Caribisch Nederland heeft, zoals beoogd, een beeld opgeleverd van onder meer de prevalentie van kansspeldeelname, de meest gespeelde kansspelen en de mogelijke gevolgen en problemen die met deelname samenhangen. Daarnaast is meer duidelijkheid ontstaan over hoe inwoners denken over gokproblematiek en over de beschikbaarheid van hulp voor kansspelers die in de problemen zijn geraakt. Het onderzoek biedt daarmee waardevolle informatie voor verdere beleidsontwikkeling en aanknopingspunten voor een mogelijke aanpak van de problematiek.

Geschiktheid als monitoringinstrument
Tegelijkertijd moet worden vastgesteld dat het onderzoek geen volledig en haarscherp beeld heeft kunnen geven. Mede door de beperkte bevolkingsomvang van met name Saba en Sint Eustatius is het niet eenvoudig om voldoende respons te verzamelen. De foutmarges rond de uitkomsten zijn daardoor relatief groot, waardoor slechts beperkt algemene uitspraken kunnen worden gedaan. Ook zal het bij een eventuele herhaling van het onderzoek lastig zijn om significante ontwikkelingen in de tijd aan te tonen. In die zin is het onderzoek minder geschikt als monitoringsinstrument.

Vergelijkbaarheid van de uitkomsten
De statistische onzekerheid heeft daarnaast gevolgen voor de vergelijkbaarheid van de uitkomsten. De resultaten voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn niet zonder meer te vergelijken met uitkomsten van andere onderzoeken naar deelname aan kansspelen. Dat betreft in de eerste plaats het onderzoek naar kansspeldeelname in Europees Nederland dat volgens een andere methode is uitgevoerd. Maar ook bij onderlinge vergelijkingen tussen de drie eilanden is voorzichtigheid op zijn plaats. Verschillen in uitkomsten moeten steeds worden geïnterpreteerd tegen de achtergrond van de beperkte bevolkingsomvang en de daarmee samenhangende onzekerheidsmarges.

Voorzichtigheid bij de interpretatie van uitkomsten over aard en omvang van problematiek
Naast de statistische beperkingen is ook de vraag in hoeverre de vragen over het eigen gokgedrag volledig open en eerlijk zijn beantwoord. Gezien de gehanteerde onderzoeksmethode, waarbij gebruik is gemaakt van straatenquêtes, zijn hier vraagtekens bij te plaatsen. Voor deze methode is gekozen omdat er, in tegenstelling tot Europees Nederland, in Caribisch Nederland geen betrouwbare onderzoekspanels beschikbaar zijn. De aandachtspunten en beperkingen van deze aanpak zijn elders in dit rapport uitgebreid beschreven. Door mogelijke selectiviteit in de respons en terughoudendheid in het geven van eerlijke antwoorden, is het denkbaar dat er sprake is van onderrapportage van de deelname aan kansspelen en met name de problematische gevolgen ervan.
Deze onzekerheid over de precieze omvang van de problematiek en de mogelijkheid dat deze wordt onderschat, komt het duidelijkst naar voren in de bevinding dat op geen van de eilanden zogenoemde hoog-risicospelers in de respons zijn aangetroffen. Aan deze bevinding kan echter niet de conclusie worden

verbonden dat ernstige gokproblematiek of gokschade niet voorkomt in Caribisch Nederland.
In de eerste plaats is de gebruikelijke maatstaf voor risicovol speelgedrag, de PGSI, niet gevalideerd voor gebruik in het Caribisch gebied. De resultaten moeten daarom worden beschouwd als een indicatie van risicovol speelgedrag en niet als een volledig beeld van alle vormen van gokschade. Zo wijzen verschillende andere bevindingen wel degelijk op de aanwezigheid van gokgerelateerde problemen. Op Bonaire en Sint Eustatius rapporteert een deel van de spelers negatieve gevolgen van gokken. Daarbij worden financiële, sociale en mentale problemen genoemd, zoals geldzorgen, stress en spanningen binnen de persoonlijke omgeving. Daarnaast behoort een aanzienlijke groep spelers tot de categorie gematigd-risicospelers en zijn er signalen van substantiële uitgaven aan kansspelen. Ook worden indirecte gevolgen voor partners, familieleden en vrienden gerapporteerd. Tot slot blijkt met name op Bonaire en Sint Eustatius sprake van een kritische publieke opinie over het spelen van kansspelen op het eiland.

Conclusie
Alles afwegend heeft dit onderzoek het inzicht in de deelname aan kansspelen in Caribisch Nederland en de mogelijke gevolgen daarvan aanzienlijk vergroot. Hoewel de resultaten met de nodige voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd, bieden zij waardevolle aanknopingspunten voor verdere beleidsontwikkeling. Tegelijkertijd laten de beperkingen van het onderzoek zien dat de uitkomsten niet geschikt zijn om vergaande conclusies te trekken over de exacte omvang van de problematiek of om ontwikkelingen in de tijd nauwkeurig te monitoren. Ook dienen vergelijkingen met uitkomsten van ander onderzoek naar kanspeldeelname met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd. Wel kan een herhaling van het onderzoek in de toekomst bijdragen aan een beter begrip van de aard, beleving en maatschappelijke gevolgen van kansspeldeelname in Caribisch Nederland.

Bijlagen

A Responsoverzicht

		Populatie aantal	%	Respons ongewogen aantal	%	Respons gewogen %
Bonaire	**Geslacht**					
	Man	12.147	52%	315	48%	47%
	Vrouw	11.262	48%	279	43%	44%
	Anders	-		7	1%	1%
	Onbekend	-		53	8%	8%
	Leeftijd					
	18-34 jaar	6.81	29%	83	13%	26%
	35-49 jaar	6.736	29%	170	26%	26%
	50-64 jaar	5.756	25%	251	38%	23%
	65+	4.107	18%	90	14%	16%
	Onbekend	-		60	9%	9%
	TOTAAL	**23.409**	**100%**	**654**	**100%**	**100%**

		Populatie aantal	%	Respons ongewogen aantal	%
Sint Eustatius	**Geslacht**				
	Man	1.400	51%	50	50%
	Vrouw	1.361	49%	45	45%
	Anders	-	-	2	2%
	Onbekend	-	-	4	4%
	Leeftijd				
	18-34 jaar	734	27%	20	20%
	35-49 jaar	786	28%	38	38%
	50-64 jaar	741	27%	28	28%
	65+	500	18%	9	9%
	Onbekend	-	-	6	6%
	TOTAAL	**2.761**	**100%**	**101**	**100%**

		Populatie aantal	%	Respons ongewogen aantal	%
Saba	**Geslacht**				
	Man	1013	51%	23	34%
	Vrouw	961	49%	39	58%
	Anders	-	-	2	3%
	onbekend	-	-	3	4%
	Leeftijd				
	18-34 jaar	626	32%	9	13%
	35-49 jaar	539	27%	25	37%
	50-64 jaar	449	23%	24	36%
	65+	360	18%	7	10%
	Onbekend	-	-	2	3%
	TOTAAL	**1974**	**100%**	**67**	**100%**

Bijlage B. Toelichting op gebruik van de PGSI

De *Canadian Problem Gambling Index (CPGI)* of *Problem Gambling Severity Index* (PGSI) is een gestandaardiseerde vragenlijst die gebruikt wordt om risicovol gokgedrag te meten. De index geeft de mate van problematisch gokken aan, lopend van 'niet-problematische gokker' tot 'hoog-risicogokker'. De standaardversie van de PGSI bestaat uit de negen vragen. De items zijn beschrijvingen van gebeurtenissen die te relateren zijn aan kansspelverslaving, zoals het lenen van geld om verloren geld terug te winnen, het ervaren van schuldgevoelens en gezondheidsklachten.

In dit onderzoek is de verkorte versie van de PGSI gebruikt, bestaande uit drie vragen. Hiervoor is gekozen omdat deze korte versie de belasting voor respondenten beperkt en daarmee beter geschikt is voor afname op locatie. Hieronder is de volledige PGSI van 9 items weergegeven. De verkorte versie bestaat uit de drie gemarkeerde (*)vragen.

Terugdenkend aan de afgelopen 12 maanden …

	Nooit (0)	Soms (1)	Meestal (2)	(Bijna) altijd (3)
*** Hoe vaak hebt u meer ingezet dan u zich eigenlijk kon veroorloven te verliezen?**				
Hoe vaak hebt u met meer geld moeten gokken om hetzelfde gevoel van opwinding te krijgen?				
Hoe vaak bent u een andere dag teruggegaan om geld dat u verloren had proberen terug te winnen?				
Hoe vaak heeft u geld geleend of iets verkocht, om met dat geld te kunnen gaan gokken?				
Hoe vaak hebt u het gevoel dat u een probleem met gokken zou kunnen hebben?				
Hoe vaak heeft gokken gezondheidsproblemen voor u veroorzaakt, inclusief stress of angst?				
*** Hoe vaak hebben mensen kritiek gehad op uw gokgedrag, of u vertelt dat u een gokprobleem had? Het maakt niet uit of het volgens u waar is.**				
Hoe vaak heeft uw gokken financiële problemen voor u of uw huishouden veroorzaakt?				
*** Hoe vaak hebt u zich schuldig gevoeld over de wijze waarop u gokt of wat er gebeurt wanneer u gokt?**				

De antwoordoptie 'nooit' staat gelijk aan 0 punten, 'soms' aan 1 punt, 'meestal' aan 2 punten en 'altijd' is goed voor 3 punten. Door deze punten bij elkaar op te tellen, komt men op een somscore (0-9). Op basis van deze somscore valt iemand in een van de volgende categorieën: niet-problematische gokker (score 0), laag-risicogokker (score 1); gematigd-risicogokker (score 2-3) of hoog-risicogokker (score 4 of hoger) (Ferris & Wynne, 2001; Loket Kansspel, 2023).

Beperkingen van de PSGI

De PGSI is ontwikkeld voor epidemiologische doeleinden. Dat wil zeggen: om de mate van problematisch gokken te meten in algemene populaties of subgroepen en niet om gokverslaving vast te stellen, zoals gebeurt in klinische settingen (Holtgraves, 2009). De uitkomst van de test is dus niet gelijk aan een DSM-V-diagnose voor gokverslaving ('gambling disorder'). Studies waarbij de PGSI wordt vergeleken met klinische diagnosen laten dan ook zien dat de PGSI niet geschikt is voor het diagnosticeren van gokverslaving en veelal een overschatting oplevert van het aantal gokkers 'at risk' (o.a. Williams & Volberg, 2014)

Zoals bij elk screeningsinstrument zijn er een aantal voorbehouden die moeten worden gemaakt bij de interpretatie van de uitkomst. Een eerste beperking van de PGSI is dat de vragen berusten op zelfgerapporteerde gegevens en niet het volledige spectrum van gokgerelateerde problemen vastleggen, zoals onderliggende psychologische of sociale aspecten die bijdragen aan (problematisch) gokgedrag (Miller, Curry, Hodgings & Casey, 2013). Daarnaast bevat het instrument volgens onderzoek abstracte fenomenen zoals 'liegen' of 'problemen', die verschillende interpretaties toelaten tussen individuen, waardoor er ook vals positieven of vals negatieven uit naar voren kunnen komen (Samuelsson, Wennberg & Sundqvist (2019).

B Vragenlijst

Omschrijving van begrippen in de vragenlijst

In de vragenlijst wordt het begrip kansspelen en de verschillende spellen als volgt beschreven.

Deze vragenlijst gaat over kansspelen.

- *Met kansspelen bedoelen we activiteiten waarbij deelnemers geld moeten inzetten en de kans hebben om geld of andere prijzen te winnen.*
- *We maken onderscheid tussen offline (fysieke) en online kansspelen.*

Heeft u wel eens deelgenomen aan de volgende offline (fysieke) activiteiten?
We bedoelen activiteiten waarbij je geld inzet en de kans hebt om geld of andere prijzen te winnen.

- *Casinospelen (bijvoorbeeld roulette, blackjack of slots)*
- *Loterij (bijvoorbeeld de Staatsloterij (Briyèchi), kraskaarten, lotto, raffle)*
- *Domino's, bingo, bon kune, poker of andere kaartspellen*
- *Wedden op dierengevechten (bijvoorbeeld honden- of hanengevechten)*
- *Wedden op sportwedstrijden (bijvoorbeeld bij een bookmaker of wedkantoor)*
- *Andere offline (fysieke) kansspelen*

Heeft u wel eens deelgenomen aan de volgende online activiteiten? Bijvoorbeeld op internet, mobiele apps of andere sociale media. We bedoelen activiteiten waarbij je geld inzet en de kans hebt om geld of andere prijzen te winnen.

- *Online casinospelen (bijvoorbeeld slots, blackjack, roulette, baccarat)*
- *Online loterij (bijvoorbeeld Wega di Number)*
- *Online poker of andere kaartspellen*
- *Online bingo*
- *Online wedden op sportwedstrijden*
- *Andere online kansspelen*

Vragenlijst (Engelse versie)

Games of Chance in Bonaire, St. Eustatius and Saba

Thank you for taking part in this short survey on games of chance in [Bonaire/St.Eustatius/Saba]. Your responses will help us understand local participation better. The survey takes about 10 minutes and is completely anonymous. Please answer honestly.

Section B: Demographics | All residents

Q-B1. What is your age?

- [open tekst box, number 18-99]
- Prefer not to say

Q-B2. What is your gender?

- Male
- Female
- Other
- Prefer not to say

Q-B3. What is the highest level of education you have completed?

- No formal education
- Primary school
- Secondary school
- Vocational training (SBO/MBO)
- Tertiary (College/University)
- Other
- Prefer not to say

Q-B4. What best describes your current household composition?

- I live alone
- I live alone with (a) child(ren)
- I live with a partner (no children)
- I live with a partner and (a) child(ren)
- I live with my parents
- I live with extended family (including e.g., siblings, grandparents)
- Other [Please specify]
- Prefer not to say

Section C: Games of Chance Participation | All residents

This survey is about games of chance.

- By games of chance, we mean activities where participants stake money and have a chance to win money or other prizes.
- We distinguish between offline (in-person) and online games of chance.

Q-C1a. Have you ever participated in the following offline (in-person) activities?

We mean activities where you stake money and have a chance to win money or other prizes.

	Yes, in the last 12 months	Yes, but more than 12 months ago	No, never
Casino games (e.g. slots, blackjack, roulette, baccarat)	☐	☐	☐
Playing the lottery (e.g. state lottery, sweepstakes, scratch cards, number lottery, lotto, raffle)	☐	☐	☐
Domino's, bingo, bon kune, poker or other card games	☐	☐	☐
Betting on animal fights (e.g. cockfighting, dogfighting)	☐	☐	☐
Sports betting (at a bookmaker or betting shop)	☐	☐	☐
Other offline (in-person) games of chance	☐	☐	☐

If Q-C1a = Other offline (in-person) games of chance

Q-C1b. You have participated in any other form of offline (in-person) games of chance. Can you specify your answer?

- [open textbox]
- No

This survey is about games of chance.

- By games of chance, we mean activities where participants stake money and have a chance to win money or other prizes.
- We distinguish between offline (in-person) and online games of chance.

Q-C1c. Have you ever participated in the following online activities? E.g. on internet, mobile apps, Facebook or other social media.

We mean activities where you stake money and have a chance to win money or other prizes.

	Yes, in the last 12 months	Yes, but more than 12 months ago	No, never
Online casino games (e.g. slots, blackjack, roulette, baccarat)	☐	☐	☐
Online lottery (e.g. Numbers, sweep stakes)	☐	☐	☐
Online poker or other card games	☐	☐	☐
Online bingo	☐	☐	☐
Online sports betting	☐	☐	☐
Other online games of chance	☐	☐	☐

If Q-C1b = Other online games of chance

Q-C1d. You have participated in any other form of online games of chance. Can you specify your answer?

- [open textbox]
- No

If Q-C1a and/or Q-C1c = Yes, in the last 12 months

In the past 12 months you participated in [show given answers Q-C1a and Q-C1c].

Q-C2a. In the past 12 months, how often have you participated in these activities?

a. (Almost) every day
b. A few times per week
c. Once per week
d. A few times per month
e. Once per month
f. A few times in the past 12 months
g. Once in the past 12 months
h. Prefer not to say

If Q-C2a = a or b

In the past 12 months you participated in [show given answers Q-C1a and Q-C1c].

Q-C2b. How much time do you spend on them per week?

- [open textbox] hour(s) per week
- Less than 1 hour per week
- Prefer not to say

If Q-C1 = Yes, in the last 12 months

Q-C3. What are your reasons for playing? (Please select all that apply)

Random aanbieden

- To have fun
- For the adrenaline rush or excitement
- Because my friends/family do it too
- To have a good time with other people
- To meet new people or make friends
- To win money or prizes
- To try to win back money I previously lost
- To relax or relieve stress
- To feel a sense of community or belonging
- For cultural or religious reasons (e.g. beliefs about lucky numbers or traditions)
- To pass the time
- Out of curiosity
- Other (please specify) _____
- Prefer not to say

If Q-C1 = Yes, in the last 12 months

Section D: Spending Patterns | Gambling residents

If Q-C1a or Q-C1c Lottery = Yes, in the last 12 months

Earlier in the questionnaire you indicated that you have participated in the lottery in the past year.

Q-D1. On average, how much money do you spend per month on the lottery?

- [open textbox] USD
- Prefer not to say

Earlier in the questionnaire you indicated that in the past 12 months you participated in [show given answers Q-C1a and Q-C1c excluding lottery].

Q-D2. On average, how much money do you spend per month on these activities?

- [open textbox] USD
- Prefer not to say

If Q-C1 = Yes, in the last 12 months

Section E: Risk Factors and Harmful Gambling | Gambling residents

Q-E1a. In the last 12 months…

Have you bet more than you could really afford to lose?

- Never
- Sometimes
- Most of the time
- Almost always

Q-E1b. In the last 12 months…

Have people criticized your betting or told you that you had a gambling problem, regardless of whether or not you thought it was true?

- Never
- Sometimes
- Most of the time
- Almost always

Q-E1c. In the last 12 months...
Have you felt guilty about the way you gamble or what happens when you gamble?

- Never
- Sometimes
- Most of the time
- Almost always

Q-E2. Have you ever felt that your engagement in these activities is causing problems in your life? (Select all that apply)

- Yes, financial problems (e.g., money issues, debt, selling things)
- Yes, mental or physical problems (e.g., stress, sleep trouble, depression)
- Yes, social problems (e.g., more arguments, less enjoyment in relationships)
- No

Q-E3a. In the past 12 months, have you experienced any of the following as a result of engagement in these activities? (Select all that apply)

Random aanbieden

- Withdrawn money from savings
- Sold belongings for money
- Paid bills late
- Spent less on leisure activities (e.g., dining out, movies)
- Spent less on groceries or medications
- Borrowed money from friends or family
- Borrowed money from a bank
- Stolen money
- Something else to get money to play
- None of the above

Q-E3b. In the past 12 months, have you experienced any of the following as a result of engagement in these activities? (Select all that apply)

Random aanbieden

- Used work or study time to play
- Experienced decreased performance at work or school
- Been absent from work or school
- Spent less time with loved ones
- Felt socially isolated
- Experienced more conflicts in relationships
- None of the above

Q-E3c. In the past 12 months, have you experienced any of the following as a result of engagement in these activities? (Select all that apply)

Random aanbieden

- Had less sleep due to playing
- Eaten less than I should have
- Experienced more depressive thoughts
- Had suicidal thoughts
- Regretted playing
- Felt ashamed of my playing behavior
- Felt stressed due to playing
- Felt insecure or vulnerable because of playing
- None of the above

If Q-E2 ≠ No

Q-E4. What did you do when you noticed participating in games of chance was causing problems?

a. I talked to others (friends, family, church)
b. I got professional help (doctor, psychologist)
c. I set rules for myself (how often I play or how much I spend)
d. I made agreements with others (how often I play or how much I spend)
e. I (temporarily) stopped playing
f. I did something else… [open text box]
g. I didn't do anything (exclusive)

If Q-E4 = g

Q-E5. What prevents you from seeking help?

- I don't think I need help
- I can solve it myself
- I don't think the problems are big enough
- I feel ashamed
- I don't know where to go for help
- I don't want to rely on other people
- I haven't had time yet
- Other (please specify) …

Section F: Gambling behavior in social circle | All residents

Q- F1. How many people in your own social circle (occasionally) participate in games of chance?

- None
- One
- A few
- Most of them
- Almost all of them
- Don't know
- Prefer not to say

Q-F2a. Has anyone close to you (partner, relative, or good friend) participated in games of chance in the last 12 months?

- Yes
- No
- Don't know
- Prefer not to say

If Q-F2a = Yes

Q-F2b. Did <u>you</u> experience any problems in the last 12 months because of this person's engagement in these activities?

- Yes, financial problems (e.g., money issues, debt, having to sell things)
- Yes, mental or physical problems (e.g., stress, sleep trouble, depression)
- Yes, social problems (e.g., more arguments, less enjoyment in relationships)
- No

Section G: Perception of Gambling and Recommendations | All residents

Finally, some questions on how you perceive games of chance.

Q-G1a. In the long run, you lose more than you win by participating in games of chance.

- Yes
- No
- Not sure

Q-G1b. I believe choices or rituals can affect the outcomes of games of chance.

- Yes
- No
- Not sure

Q-G2a. I see participating in games of chance as a bad habit, like smoking or drinking alcohol.

- Yes
- No
- Not sure

Q-G2b. I see participating in games of chance as a form of entertainment, like visiting a fair or an amusement park.

- Yes
- No
- Not sure

Q-G2c. I see participating in games of chance as a financial strategy, like trading stocks.

- Yes
- No
- Not sure

Q-G2d. I see participating in games of chance as a cultural or religious practice, like wearing a lucky charm.

- Yes
- No
- Not sure

Q-G3. Do you believe participation in games of chance is a serious problem in [Bonaire/Sint Eustatius/Saba]?

- Yes
- No
- Not sure

Q-G4. Do you believe sufficient help for problems caused by playing games of chance is available in [Bonaire/St.Eustatius/Saba]?

- Yes
- No
- Not sure

Q-G5. Do you believe people in [Bonaire/St.Eustatius/Saba] with problems caused by playing games of chance will look for help?

- Yes
- No
- Not sure

Q-G6. What was your net income last month?

- Less than 250 USD
- 250-1000 USD
- 1000-2000 USD
- 2001-3000 USD
- 3001-4000 USD
- 4001-5000 USD
- More than 5000 USD
- Prefer not to say

Q-G7. Do you have any suggestions for the government regarding games of chance in [Bonaire/Sint Eustatius/Saba]?

- [open textbox]
- No

Thank you for your participation!

Contactgegevens

Ipsos I&O

Zuiderval 70
7543 EZ Enschede
053 - 200 52 00

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam
020 - 607 07 07

Ericssonstraat 2
5121 ML Rijen
020-607 07 07

